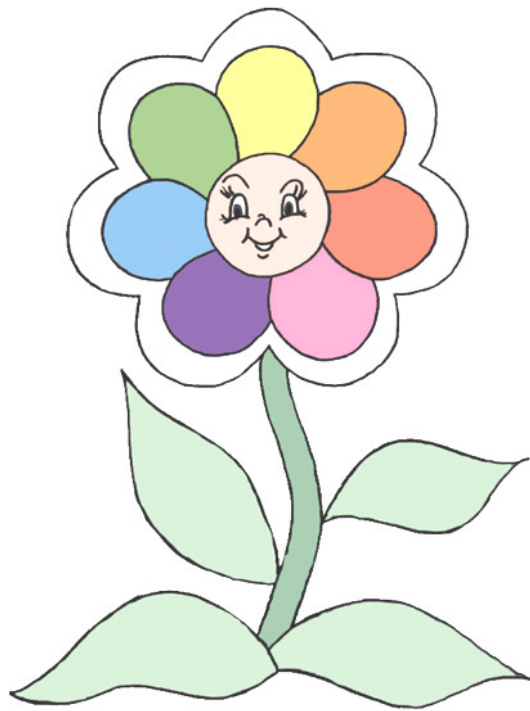

HÉTSZÍN VIRÁG ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

ÓVODAI NEVELÉS
A MŰVÉSZETEK ESZKÖZEIVEL

ÓVODÁNK ADATAI

Az intézmény hivatalos elnevezése:

Telekgerendás Községi Önkormányzat
Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde

Székhelye:

5675 Telekgerendás, Dózsa György u. 8.

Telefon, fax száma, e-mail címe:

Telefon: 66/482-144
Fax: 66/482-144
e-mail: ovoda@telekgerendas.hu

Az intézmény fenntartója:

Telekgerendás Község Önkormányzata

Címe, telefon, fax száma:

5675 Telekgerendás, Dózsa u. 13.
Telefon: 66/482-147
66/482-122
Fax: 66/482-147

Az intézmény alapító okiratának kelte:

2009. 06. 25.
OM azonosítója: 028163

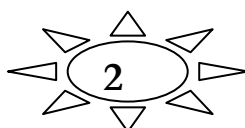
Az intézmény típusa:

Közszolgáltató költségvetési szerv.
Az intézmény közös igazgatású: óvoda és bölcsőde szakszolgálat

Az intézmény vezetője:

Tuskáné Sajben Mária

A program benyújtója: Az intézmény vezetője, a nevelőtestület és az óvoda alkalmazotti közössége

- Az óvodai nevelés csak a fenntartó által jóváhagyott „Helyi Pedagógiai Program” által történhet.
- Az óvodai nevelést a teljes nyitva tartás idejében óvodapedagógus irányítja.
- Az SNI, BTM, HH és HHH, tehetséges gyermekekre minden területen az óvoda összes dolgozója kiemelten figyel. Olyan óvoda vagyunk, ahol az óvodapedagógusok inkluzív, integrált, migráns, multikulturális, vagy, ahogy Európában nevezik interkulturális gyermekek nevelését támogató szemlélettel, környezettudatos magatartással, intervenciók gyakorlattal rendelkeznek. Fontosnak tartjuk a tevékenységekben megvalósuló tanulást, valamint a kompetenciafejlesztést. Az esélyegyenlőséget a hátránycsökkentő pedagógiai attitűd, valamint a társadalmi egyenlőség támogatását elveink segítik. Egyéni fejlesztési tervben követjük nyomon a gyermekek fejlődését, és félévenkénti szülői tájékoztatón, szülő által aláírt példányon, illetve gyermekük körében.
- Fontos feladatunk a tevékenységközpontú szemlélet megerősítése, amely támogatja a gyermekek egészséges fejlődését, hátrányainak csökkentését, tehetségének kibontakoztatását, és az egyéni adottságaira is figyelemmel, azoknak a képességeknek a folyamatos kialakulását, amelyek segítik őt az iskolai életre való felkészülésben.
-

I. BEVEZETŐ

A nevelőtestület a 2004-es évben végzett programbeváláskor megfogalmazott célon túlmutatva, nem csak az Óvodai Nevelés a Művészetek eszközeivel c. program feladatrendszerét használja fel a Helyi nevelési programhoz, hanem a gyakorlati munkát is a program szellemében kívánja végezni. Így a művészeti program adaptálására vállalkoztunk, mert,

- azonosultunk az alapelvekkel, a célokkal, feladatokkal, az értékeivel, módszereivel
- új módszertani sajátosságokat beépítve megtartotta a régi óvodai értékeket
- megismerteti a művészeteket a gyermekekkel ez által esélyegyenlőséget is biztosít a kisebb településen élő gyermekeknek is.

A programunk alappillére kettős: a gyermekek érzelmeire épít, lelki nevelést folytat és azt kiemelten az esztétikai tevékenységgel, alkotókészségének gazdagításával erősíti meg.

Az **érzelmeink** rendkívüli jelentősége van az óvodás gyermek életében. Tudjuk, hogy ez a kor a nagyfokú emocionális ingerlékenység, érzelmi labilitás, polarizált érzelmek kora. Ezen sajátosságokat olyan szeretetteljes pedagógiával szeretnénk befolyásolni, melyben a gyermek érzelme differenciálódhat, az érzelmi állapotának tartóssága megnövekedhet, a gyermek érzelmi labilitása csökkenhet, megszelídülhet a végleteket mutató érzelmi reagálása, fokozódhat az érzelmek feletti uralkodás képessége, kialakulhat a gyermek gazdag érzelmi skálája, és megerősödhetnek a magasabb rendű érzelmek.

A program másik alappillére a **tevékeny óvodai élet** megteremtése, melyben hangsúlyt kapnak a művészeti értékek, hogy a kreatív gondolkodási irányt megerősítsék. A divergens, kreatív gondolkodás megerősítése utat nyit a képzelőerő, alkotóerő kibontakoztatásának. Ehhez az alábbi, kreatív gondolkodás területét bemutató elméletet éreztük találónak, mely kiemeli a művészetet, a humort, valamint megerősíti a felfedezés útján szerzett tapasztalati gondolkodást.

akkor tudunk eredményesen dolgozni a programmal, ha gyakran hatunk a művészetek eszközeivel a gyermekeinkre. Felhasználjuk a művészetek eszközeinek lélekmesítő erejét, és mind gyakrabban eljuttatjuk a gyermekeket az „AH”, „AHA”, „HAHA” élményig.

HUMOR „HAHA”	→	Robbanásszerűen oldja a feszültséget, lazít, jó közérzetet teremt.
FELFEDEZÉS „AHA”	→	Hagyja a gyermeket kíváncsiskodni, kutatni, a tárgyi, természeti, társadalmi környezetet észrevenni.
MŰVÉSZET „AH”	→	Segít megélni a művészet által kiváltott érzelemgazdag és ellenőrzött feszültségoldást.

Kiindulási pontok:

- Minden gyermek a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető
- Nevelik, fejlesztik a társkapcsolatokat, az óvoda összes dolgozója, ezért
- a felnőttek tetteikkel sugározzák, a feltétel nélküli szeretetet, s azt, hogy

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek, és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre”.

Minden gyermek ismerje és tudja meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is érzékelje, hogy mik a hiányosságai. Ezt fogja fel természetesen, minden lelki feszültség nélkül. Segítség ebben a felnőttek fejlesztő értékelése.

II. Gyermekkép, Óvodakép

II./1. Gyermekképünk

- *Azt valljuk, hogy minden gyermek egyedi és megismételhetetlen.*
- *Szeretnénk, hogy gyermekeink bizalommal forduljanak a felnőttekhez, és kötődjenek a környezetükhöz.*
- *Érezzék jól magukat a közösségben, legyenek tisztelettudóak, és közvetlen kommunikációra képesek.*
- *Ismerjék a szlovák kultúrához kötődő hagyományokat, szokásokat. Biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.*
- *Felszabadultan értsék és érezzék a humort.*
- *Váljanak fogékonnyá a művészetek iránt, és bátran, kreatívan nyúljanak az eszközökhöz.*
- *Az ismeretek tapasztalatok irányában legyenek érdeklődők, kíváncsiak, fogékonnyak.*
- *Kitartásuk, feladatvégzésük, szabálytudatuk fokozatosan fejlődjön, kudarcűrő képességük nőjön, lelkileg kiegyensúlyozottá váljanak.*
- *Gyermekeink legyenek nyitottak, vidámak.*
- *Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítésére törekszünk, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem adunk helyet semmiféle előítélet kibontakoztatásának.*
- *Szükség esetén a migráns kisgyermekek számára is biztosítjuk az óvodai ellátást, jogaik érvényesítését (önazonosság, multikulturális nevelés, integráció, emberi jogok, alapvető szabadságjogok).*
- *Feltételezzük, hogy minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, és az alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt az óvodában megkapja, kialakul az óvodás tartása, önállóvá, nyugodttá, és kiegyensúlyozottá válik. Tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.*

II./2. Óvodaképünk

- Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.
- Óvodánk szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek 3. életévétől az iskolába lépésig.
- Pedagógiai tevékenységrendszerünk és tárgyi környezetünk megfelelő feltételeket biztosít a gyermekek fejlődéséhez és neveléséhez.
- Óvodánkban, miközben az teljesíti a funkcióit (óvó- védő, szociális, nevelő- személyiségfejlesztő), a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.
- Az óvodai nevelésünk az emberi értékek közvetítéséről gondoskodik.

II./2.1. Alapvető célok

- Az óvodások nyugodt, élmény gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatásával, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.
- A szociokulturálisan és emocionálisan hátrányos helyzetű gyermekek testi-lelki szükségleteinek pótlása.
- Szlovák nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományok és szokások ápolása és fejlesztése,
- Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének, kibontakozásának biztosítása, elősegítése.
- A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

II./2.2. Alapelvek

- A migráns gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését. Az integráció elvével, az inklúzió szemléletével szélesítjük a gyermekek óvodai neveléséről alkotott eddigi képünket.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be.

- *A gyermeket- mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.*
- *Az óvodai nevelés a gyermek személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésére irányul, az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával; oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben.*
- *Biztonságérzetet adó, érzelmgazdag óvoda megteremtése, ahol a gyermekközpontúság úgy jelenik meg, hogy gyermek tartást, önállóságot, s ebből az önállóságból fakadó egészséges öntudatot, kibontakozási és önmegvalósítási lehetőséget ad a gyermeknek.*
- *A gyermek személyiség tiszteletben tartása.*
- *Olyan gyermekeket nevelünk, akik képesek dönteni és önállóan véleményt alkotni.*
- *A szabad játék kiemelt szerepének előtérbe helyezése, a szabad játék lehetőségének biztosítása.*
- *Lelki nevelés, nyugodt, kiegyensúlyozott, biztonságot nyújtó, szeretetteljes környezetben.*
- *Egymás tiszteletére, megbecsülésére nevelés, saját és mások elismerésére nevelés. Fontos, hogy a gyermek ismerje meg saját és mások pozitívumait, az óvodapedagógus fejlesztő konkrét értékelése által.*
- *Boldog gyermekkor biztosítása a gyermekek számára*
- *Az óvónőink és dajkáink azonosulási mintaként szolgálnak óvodásaink számára, esetenként hátránycsökkentő szereppel. Kulcsszerepük van óvodapedagógusainknak elfogadó, segítő, támogató attitűdjük által, különösen az SNI-s, BTM-s, HH-s, HHH-s és tehetséges gyermekekre fókuszálva.*
- *A gyermekek által használt tárgyi felszerelések hozzáférhető és biztonságos módon vannak elhelyezve (egyenlő hozzáférés biztosítása.)*
- *Környezettudatos magatartás.*
- *Az óvoda közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedést, a rugalmas beiskolázás lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.*
- *A gyermekeket megillető jogok biztosítása (1991. évi LXIV. törvény a gyermekek jogairól).*
- *Élethorhoz és egyéni képességekhez igazodó műveltség tartalmakat közvetítünk csak tiszta forrásból minden területen.*
- *Megalapozott szokás és normarendszert közvetítünk (lásd óvodánk „Etikai Kódexe”-ben, csoportnaplók nevelési terveiben) és ez által egyforma értékeket képviselünk és közvetítünk szűkebb és tágabb környezetünk felé.*

- Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.
- A tudatos beszélő környezet kialakításával és biztosításával ösztönözzük és fenntartjuk a gyermekek beszélő kedvét. Különös figyelmet fordítunk az SNI-s, BTM-es, HH-s, HHH-s és tehetséges gyermekekre.
- A gyermeki igény kialakítása az alkotásra önkifejezésre, esztétikai élmények befogadására, külön figyelmet fordítva az SNI-s, BTM-es, HH-s, HHH-s tehetséges gyermekekre.
- Gondoskodunk a gyermeki szükségletek életkornak megfelelő kielégítéséről, valamint a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról.
- Törekszünk a természetes társas szükségletek kielégítésére, a gyerekeknek választási lehetőséget biztosítva, pl.: megválaszthatja kivel, mikor, mit szeretne játszani.

- Biztosítjuk a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét. (kultúrák egyenrangú kezelése)
- Tiszteletben tartjuk a családok hitéletét.
- A nemzetiségi óvodai nevelés, az emberi erőforrások minisztere 17/ 2013. (III.1.) EMMI rendelete alapján a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról, valamint az emberi erőforrások minisztere 22/ 2013. (III.22.) EMMI rendelete egyes köznevelési tárgyú miniszteri rendeletek módosításáról alapján történik, mely szerint intézményünk nemzetiségi nevelést folytató kétnyelvű óvoda. Óvodánk mindkét nyelv, a szlovák és a magyar nyelv fejlesztését szolgálja. Az óvodai élet tevékenységi formáiban a két nyelv használata érvényesül. A két nyelv használatának arányát a pedagógiai programunkban határozzuk meg, az érintett gyermekek nyelvismerete vonatkozásában végzett felmérés adataira épülve.

- A szlovák nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átöröklését, nyelvi nevelését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

II./3.Integráció óvodánkban

Igyekszünk pozitív szereptanulási modellt adni természetes élethelyzetből kiindulni, elismerjük a heterogén adottságokat, képességeket és azokhoz történő egyéni alkalmazkodás szükségességét, az egyenlő jogokat hangsúlyozva toleranciára, humanizmusra nevelünk azzal, hogy partnerséget kívánunk kialakítani ép és SNI-s gyermek között.

Az integráció az ép és az SNI-s gyermekek olyan nevelési módja, amellyel a lehető legnagyobb mértékben független, önálló, önmagát és másokat elfogadni és szeretni tudó személyiséget szeretnénk formálni: az SNI-s gyermeket a társadalomra nézve hasznos egyénné tenni. Az Alapító Okirat szerint befogadunk intézményünkbe a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság véleménye alapján Sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása. A Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján, a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása.

- *Pszichés fejlődés egyéb zavara (súlyos tanulási,figyelem-vagy magatartás zavar)*
- *Értékszervi - látás - fogyatékoság*
- *Érzékszervi - hallás- fogyatékoság*
- *Beszéd-fogyatékoság*

Feladata továbbá:

- *A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő, a többi gyermekkel együtt nevelhető, oktatható gyermekek ellátása, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorhoz viszonyítottan jelentősen alulteljesít.*
- *Iskolai életmódra felkészítés, a fogyatékos és nem fogyatékos gyermekek óvodai nevelése és iskolai életmódra felkészítése.*

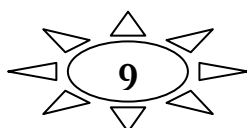
III. Az óvodai nevelés feladatai

III./1. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése, ezen belül

- *az egészséges életmód alakítása, (az egészséges életmódra nevelés feladatai a „Mozgás” c. tevékenységi fejezetben találhatóak)*
- *az érzelmi, az erkölcsi és a közösség nevelés*
- *az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.*

Feladatunk segíteni a szlovák nemzetiséghez tartozó gyermekek identitástudatának kialakulását és fejlődését.

III./ 2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés

- *Érzelmi biztonságot, állandó értékrendet nyújtó, derűs, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, kiegyensúlyozott, légkör megteremtése.*
- *A gyermeket óvodába lépéskor, kedvező érzelmi hatások érik.*
- *Olyan óvodai élet megszervezése, melyben sok a közös élmény, a közös tevékenység. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme, a szimbólumok, jelek olyan erkölcsi tulajdonságokat erősítenek meg, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önfegyelem, pontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, önzetlenség, igazságosság, igazmondás.*
- *A szülőföldhöz való kötődés alapjainak segítése mellett a hazaszeretet érzelmi megalapozása, a gyermek szűkebb és tágabb környezetének megismertetésével,*
- *A gyermek-gyermek, felnőtt-gyermek, felnőtt-felnőtt, viszonyában megmutatkozó pozitív érzelmi töltés segítse a konstruktív együttműködő, társas kapcsolatok kialakulását, az egészséges önérvényesítést és önértékelést. A gyermek képes legyen a környezetében lévő emberi kapcsolatokban megkülönböztetni a jót és a rosszat.*
- *Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő képességek megerősítése, segítse a barátkozást, hogy minden gyermek megtalálhassa helyét, szerepét a csoportban.*
- *Az óvoda minden dolgozója tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a gyermekek önmaguk és mások szeretetére, tiszteletére, megbecsülésére igényt érezzenek, és a felnőttek pedig modellértékű szerepet töltsenek be.*
- *A gyermekeket annak elfogadására és megértésére neveljük, hogy az emberek különböznek egymástól.*
- *A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe a speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.*
- *Segítjük a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, éntudatuk alakulását, teret engedünk önkifejező törekvéseiknek,*

III./3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés

- Az anyanyelvi nevelés, az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció az óvodai élet egészét áthatja.
- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd- és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- Figyelmet fordítunk a gyermekek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására és a válaszok igénylésére.
- A gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, élményeire, tapasztalataira, ismereteire építve változatos tevékenységeket biztosítunk, melyeken keresztül további élményeket és tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről.
- A gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, gyakorlatorientált megvalósítása.
- Az értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás- alkotóképesség)
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.

III./4. Az esztétikai érzelmek alakítása

- Az egyéni igényeket is figyelembevevő esztétikus, higiénikus gondozás elősegítése, az esztétikus megjelenés igényének fokozatos kialakítása, fenntartása.
- A rászorultak esztétikai és tisztálkodási igényének kialakítása
- A szlovák kultúrához kötődő, használati tárgyakban, népviseletben az esztétikum, a szépség felfedeztetése.
- Harmonikus, összerendezett mozgás indirekt gyakorlása segítse elő az esztétikus, szép mozdulatok kialakulását.
- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása segítse a szépérzék kialakulását.

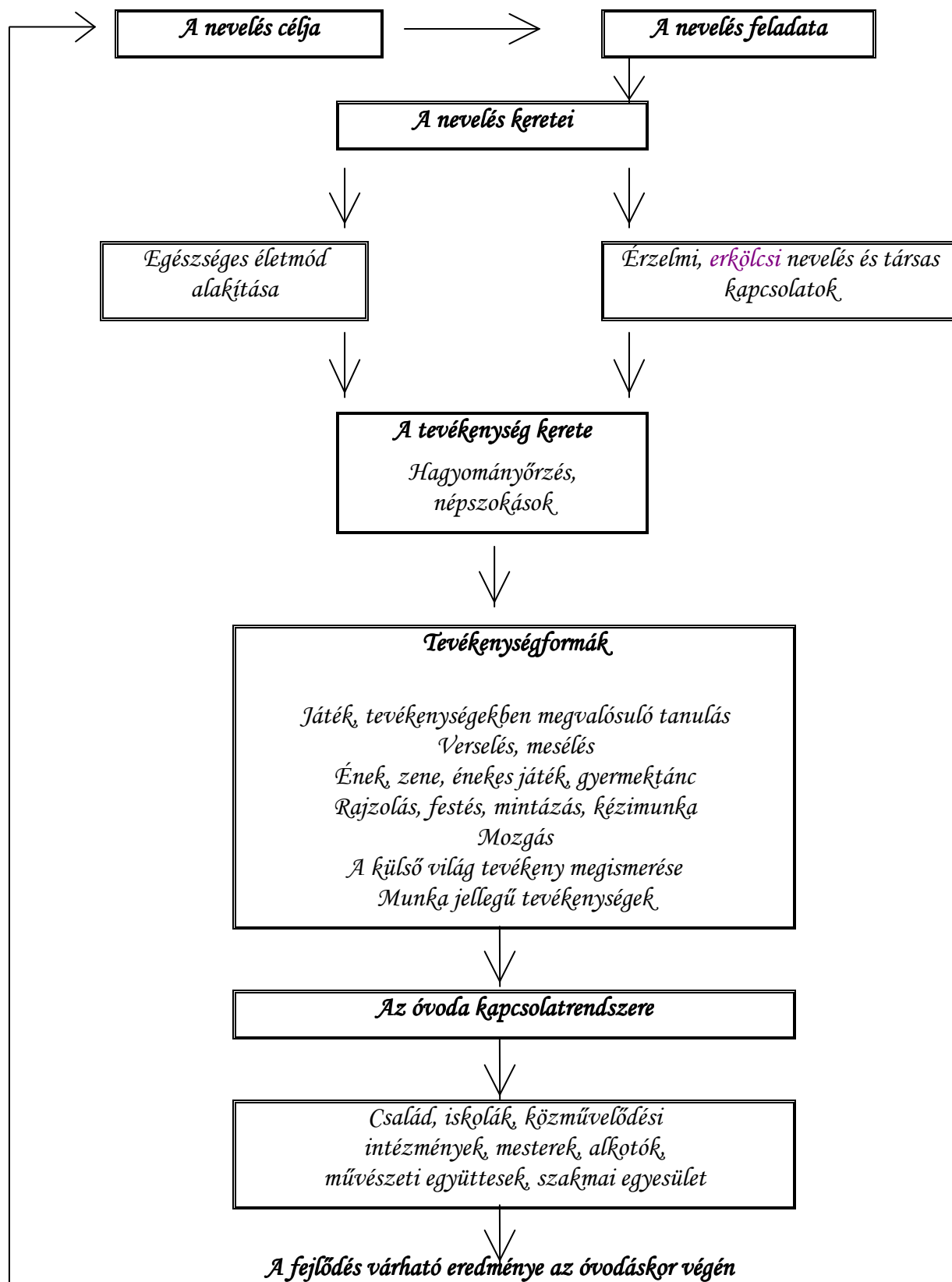
- Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, tárgyi és emberi környezetben egyaránt.
- A művészeti tevékenységekben biztosítsunk rácsodálkozási élményeket, hogy a gyermekekben erősödjön az élménybefogadó képesség.
- Az esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek esztétikai ítéletének.
- A gyermekek legyenek képesek a tárgyi, emberi, természeti környezetben észrevenni a szépet és a csúnyát.

III./5. Az intellektuális érzelmek alakítása

- Az intellektuális érzelmek megjelenése segítse az érdeklődés felkeltését, a gyermekek tanulási vágyának kialakulását, a szűkebb-tágabb környezet nyitott, érzékeny befogadását.
- A gyermekek kíváncsisága, utánpótlási kedve fejlessze a pszichikus funkciókat: az érzékelést, észlelést, emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, – különös tekintettel a kreativitás képességének megerősítésére.
- A kíváncsiságot felkeltő tevékenységek során szerzett tapasztalatok folyamatos feldolgozása fejlessze az egyszerű gondolkodási műveletek alkalmazását, ismeretek emlékezetben tartását.
- A meghitt beszélgetések erősítsék meg a gyermekek kommunikációs aktivitását, beszélőkedvét és a gazdag nonverbális képességek megjelenését.
- Az érzelmi alapigények biztosítása – biztonságérzet, szeretetérzet, védettségérzet segítse a gyermekeket abban, hogy érzésüket, gondolataikat szóban, mozgással vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék.

IV. A nevelés kerete, az óvodai élet megszervezésének elvei

IV./1. A program rendszerábrája

IV./2. A nevelés keretei

IV./2.1. Egészséges életmód alakítása

Az egészséges életmódra nevelés célja a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- *A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése*
- *A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása*
- *A gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges, esztétikus környezet megteremtése*
- *A hátrányos környezetből jövő gyermekek megismertetése az egészséges életvitel alapjaival.*

A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése

*Az óvodapedagógus az óvodába lépéskor készítsen a gyermekekről **anamnézist**, ezzel elindítja az ismerkedés folyamatát. Elsősorban a gyermekek testi szükségleteinek feltárására helyezze a hangsúlyt. A testi szükségletek kielégítése és az ehhez kapcsolódó lelki nevelés megalapozza a gyermekek jó közérzetét, ami minden tevékenységéhez elengedhetetlen. A hátrányos helyzetű gyermekek esetében fordítson erre az óvónő külön figyelmet.*

*A növekedés, a fejlődés üteme minden gyermeknél másképpen alakul. Ezért az óvodapedagógus a gyerekekkel együtt folyamatos megfigyeléssel, pl. testsúly, testmagasság, szem, hajszín és méret, láb–kéz stb. **összehasonlító mérésekkel** segítse az egyéni jellemzők, sajátosságok feltárását.*

*A gyermekek gondozásának feltétele az óvodapedagógus és a gyermekek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes **testközelség megléte**. A gyermekek attól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte, hiteles viselkedéssel, bizalomkeltő metakommunikációs jelzésekkel közelednek feléjük, és tapintatot, elfogadást közvetítenek. Ilyen feltételek mellett megismerhetők a gyermekek igényei, családból hozott szokásaik.*

*Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt a gyerekek önálló testápolás, étkezés, öltözködés szokásainak szintjét az óvodába lépés pillanatától kezdve vizuális projektrendszerrel kíséri figyelemmel. A beszoktatás ideje alatt minden gyermekkel, a **dajkák bevonásával**, együtt végezze a teendőket, hogy megtanulhassák az egészséges életmód szokásainak sorrendjét és*

azok fogásait. Az egy csoportban dolgozók állapodjanak meg a szükségleteket kielégítő szokások menetében, az azonos gyakoroltatás érdekében.

A gyermekek a napi háromszori **étkezéssel** tápanyagszükségletük 3/4 részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda kísérelje figyelemmel a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az étkezési szokásokat úgy alakítsák ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezetten, lehetőleg a folyamatosság módszerével éljenek.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokásaik vannak. A felnőttek ismerjék meg a szülők segítségével ezeket, és kellő toleranciával nézzék el a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzék a gyermekeket, a számukra ismeretlen ételek megkóstolására, de ne kényszerítsék az ételek elfogyasztására. Fogyasszanak a gyermekek többször gyümölcsöt, zöldséget. Biztosítsák, hogy a nap bármely szakában ihassanak.

A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélgetsen a gyermekekkel, s csak akkor segítsen nekik, ha szükségük van a segítségre. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvoda és a család gondozási szokásainak összehangolása segít az azonos szokások betartásában. A felnőttek különös gonddal védjék a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC-használatához a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhesék ezeket a teendőket. Különös gonddal ügyeljenek a hátrányos helyzetű gyermekekre.

Az időjárásnak megfelelő **öltözködés** védi a gyermeket. Az óvodapedagógus következetesen kéri a szülőket, hogy több rétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, izléses öltözködés előnyéről.

A mindennapi **szabad mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a meglévő mozgásfejlesztő eszközökön. A mindennapi szabad mozgást lehetőség szerint, az időjárástól függően a szabadban, a friss levegőn biztosítsuk a gyermekeknek!

A gyermekek **alvási** igényének egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés, és az azt követő altatódalok dúdolása, relaxációs zene hallgatása kondicionáló reflexként hat. A gyermekeknek különböző az alvási igénye. Egyórás nyugodt pihenés után az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a nem alvó (5–6–7 éves) gyermekek felkelhessenek,

és csendes tevékenységet folytathassanak.

A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása

Az óvodában megbetegedett gyermeket fokozott gondoskodással, ápolja a felnőtt mindaddig, míg szülei nem érkeznek meg. Ez feltétlenül fontos láz, hányás, kiütés, hasmenés, bőrpír, erős köhögés esetén. A fertőzések terjedését gyakori szellőztetéssel, edzéssel, megfelelő öltözködéssel, külön törölköző használatával igyekezzünk gátolni. Ha a gyermeket baleset éri az óvodában, az óvónő értesítse a szülőket és szükség esetén hívjon orvost.

Három-négy éves gyermekeknél gyakran előfordul, hogy alvás alatt bevizelnek. Ennek oka általában pszichés eredetű, ezért a le szoktató eljárások zömmel eredménytelenek. A felnőttek óvakodjanak a gyermekek megszégyenítésétől. Csak a tapintatos, szeretetteljes bánásmód, és a szülőkkel való partneri, jó emberi kapcsolat szüntetheti meg az okokat.

*A négy-öt éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást. A szervezett mozgásos tevékenységek, különösen a gyakori rövid **prevenció, fejlesztő tornák**, a mozgásigény kielégítése segít a gerinc-deformitások megelőzésében. A lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgással a lúdtalpas gyermek lábtartása javítható. A prevenció tornákra óvodánkban heti két alkalommal kerül sor.*

*A gyermekek egészséges életmódját úgy lehet biztosítani, ha mindennap **edzési lehetőségük** van. Erre legtöbb lehetőséget **a szabadban tartózkodás** biztosít, mely növeli a gyermekek ellenálló képességét. Mozgásszükségletük kielégítése érdekében az óvodapedagógus szervezzen **napi kocogó-futó lehetőségeket**. A gyermekek meghatározott futópályán önmaguk döntések el, mennyit futnak. A felnőttekkel együtt végzett rendszeres kocogások, futások ösztönzően hatnak rájuk, és fokozzák a szív jó vérellátását, a rugalmasságot és az állóképességet.*

*A gyermekek **a víz edző hatását** is érezzék meg az óvodában. Jó idő esetében az óvoda udvarán párakaput üzemeltetünk.*

A gyermekek fejlődéséhez szükséges esztétikus, egészséges és biztonságos környezet megteremtése

Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, ha megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású

színharmoniót áraszt, akkor is megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához, ha szerényebb.

Az óvoda legfontosabb fejlesztési tere **az óvodaudvar**. Úgy célszerű kialakítani, hogy a gyermekek biztonságos játékának feltételei meg legyenek. Az udvar esztétikai szépségét a sok szép virág, cserje, a gyermekekkel közösen, izléseken kialakított virágoskert adja. Minden csoport rendelkezzen homokozóval. A labdajátékokhoz megfelelő nagyságú terület álljon a gyermekek rendelkezésére. Az óvoda udvarán található nyitott színben a gyermekek énekes játékokat játszhatnak, ábrázoló tevékenységekre, bábozásra, dramatikus játékokra nyílik lehetőségük.

Az óvoda épületét a nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítása érdekében az óvodapedagógusok esztétikusan, izléseken rendezzék be. A több funkciót betöltő **csoportszobát** tegyék alkalmassá a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre. A csoportszoba barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát ad a szülőknek is. A természetes világítás biztosításához az ablakot hagyják szabadon, csak olyan esztétikus, kisméretű függönyt használjanak, amely nem veszi el a természetes fényt. Tűző nap esetén biztosítsuk a sötétítő függönyöket.

Az óvodapedagógus az esztétikai tevékenységekhez alakítson ki elkülönített kuckókat a csoportszobában. Tervezzék meg egy esztétikus, igazi mesebirodalmat, amely a napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak a színtere.

Legyen olyan sarok, ahol a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek, és mindent megtalálják, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges.

Az óvodapedagógus alakítson ki egy olyan helyet is, ahol minden eszköz együtt van a zenei készségfejlesztéshez.

Legyen helye még a mikro csoportos séták alkalmával talált „kincseknek” is.

A csoportterem legyen színben, formában, méretarányban, a díszítés anyagának tudatos összeválogatásával megkomponálva.

Az **öltözők** izléseken berendezése, világítása, fűtése, szellőztetése biztosítson minden feltételt a nyugodt vetkőzéshez, öltözéshez. A szülőknek az öltözőben legyen egy esztétikus általános tájékoztató tábla, a gyermekek fejlődési eredményeit közvetítő informáló tábla, valamint a negyedéves évszakprojektet bemutató részletes tájékoztató tábla, amelyen piketogramokkal jelölik, hogy az adott héten, mit tanulnak a gyermekek.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítsék a szükségletek kielégítését. A fürdőszobai tevékenységek szokásait jelenítsék meg képi formában is a szokások rögzítésének elősegítésére.

A program specifikuma az **ovigaléria** melynek állandó helye az óvoda bejáratával szembeni előtér. A gyermekek szemmagasságában kiállított művészi alkotások – megfelelő megvilágításban – a műalkotásokkal történő állandó kapcsolat meglétét, a gyönyörködést, rácsodálkozást egyaránt szolgálják még a szülőknek is.

Lehetőséget biztosítunk az elkészült fotók, felvételek nézegetésére, ami az élmények újbóli átélését segíti.

A környezettudatos magatartás megalapozása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása.

A természeti és társadalmi környezetben megtett élményszerzések, séták a gyermeket szüntelen felfedezésre, megismerésre és önfeledt játékra ösztönzi. Ráirányítjuk a figyelmét a változó természeti, társadalmi környezet szépségire, megmutatjuk annak sérülékenységet. Megalapozzuk a környezettudatos magatartás szokásrendszerét, -hogyan lehet tudatosabban, a környezetet kímélve élni és tevékenykedni-, igyekszünk megtanítani ezek szeretetét és védelmét.

A hátrányos környezetből jövő gyermekek megismertetése az egészséges életvitel alapjaival:

- A komfort nélküli lakásban élő gyermek ismerje meg a vízöblítésű WC-t, a hideg-melegvizet mosdót
- Érzékelje a testi jólét állapotát- tiszta vagyok, rendezett a külsőm, nem fázom jól laktam-tudja megfogalmazni, ha nem jól érzi magát- fázom, fáradt vagyok, kérek zsebkendőt, stb- gyarapodjon testileg.
- Ismerkedjen meg a fogmosással, ha eddig nem volt része benne.
- Kóstoljon meg és kedveljen meg számára ismeretlen ételeket. Tapasztalja meg az esztétikus terített asztalnál való étkezést. Tudjon rágni, tudja az evőeszközöket megfelelően használni.
- Élete váljék rendszeresebbé az óvodába járással, és az óvoda biztonságot, nyugalmat adó szokásaival.

- Kedveljék meg a rendszeres mozgást, így az óvodai gondozás-kiegészítés hatására váljanak edzettebbekké, a betegségekkel szemben ellenállóbbakká.
- A rendezettség és a tisztaság váljék igényükké, az óvodai nevelés hatására.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak és fésülködnek.
- A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán helyére teszik, Zsebkendőjüket önállóan használják.
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, valamint önállóan vizet töltenek a kancsóból.
- Esztétikusan terítenek, higiénikusan étkeznek. Biztonságosan használják a kanalat, villát és a kést. Étkezés közben halkán beszélgetnek.
- Teljesen önállóan öltöznak, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik és bekötik.
- A ruhájukat gondosan összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani.
- Ügyelnek saját külsejükre, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.

IV./2.2. Érzelmi, közösség nevelés és társas kapcsolatok

Az érzelmi, közösségi és társas nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességének kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával.

Az emocionálisan hátrányos helyzetű gyermekek lelki szükségleteinek pótlása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig
- A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű

kapcsolatának kialakítása. Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése a társas kapcsolatok létrehozása érdekében

A hátrányos helyzetű gyermekek pozitív érzelmi megnyilvánulásának erősítése

Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig

*Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. A személyiségükben az érzelmek dominálnak, ezért elengedhetetlen, hogy a gyermekeket az óvodában érzelmi biztonság, szeretetteljes, derűs légkör vegye körül. A gyermekekben a **családias légkör** hatására kialakul az érzelmi kötődés társaikhoz és a felnőttekhez egyaránt. Ez olyan alaphangulatot ad, ami kapcsolatteremtésre, cselekvésre és tevékenységre ösztönzi őket, beszélő, beszéltető környezet által.*

*A hátrányos helyzetű gyermekekre külön figyelünk, **pozitív érzelmi** megnyilvánulását erősítjük. Több lehetőséget biztosítunk számukra a **testközelség** átélésére*

Fontos, hogy a gyermekek szabadon mozoghassanak a csoportszobában, mosdóban. Ezzel is fokozható az otthonosság érzése.

Legyen minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma, ami sajátos, egyéni színezetet biztosít, s mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. Pl.: a szeretett báb, aki mindenre megtanít és megdicsér.

*Az **otthonosság érzését** segíti elő az is, ha az óvodapedagógus minden gyermeknek tároló helyet biztosít, ahová saját eszközeit, játékait, a mikro csoportos tapasztalatgyűjtésen talált „értékeit” beteheti, önállóan gondozhatja és kezelheti.*

*A gyermekek érkezésekor az óvoda öltözőiben, folyosóin **hallk**, hangszeres **zene** szól, a nyugalmat árasztó miliő megteremtését segítve, s egyben jó érzést keltve a gyermekekben. Különösen vigyázzunk arra, hogy a zene hangereje ne nyomja el a gyermekek, szülők beszélgetését.*

A **befogadás** időszaka meghatározza a gyermekek óvodához kialakuló érzelmi kötődését. Az óvodapedagógus a szülőkkel együtt teremtsen meg a lehető legnyugodtabb feltételeket a gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Ezért az óvodapedagógus adjon lehetőséget ahhoz, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. Ha lehetséges, minél hosszabb időn keresztül. A szülő jelenléte a gyermeknek biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermekek napirendjét, tevékenységeit, szokásait. A befogadásban lehetőleg mindkét óvodapedagógus vegyen részt, és a dajkával együtt gondosan készítsék elő ezt az időszakot. A gyermekek jelét úgy válogassák ki, hogy ahhoz mondókát, verset vagy gyermekdalt lehessen kapcsolni. Így még a kevésbé vonzó jel is kedvessé válik.

Legyen ez a gyermek első esztétikai élménye az óvodában!

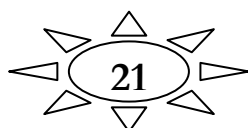
A sok érdekes, értékes játék mellett az óvodapedagógus mesével, ölbeli játékokkal, mondókákkal kedveskedjen a gyermekeknek. Az idősebb óvodások is segíthetnek mesedramatizálással, énekes játékkal, verseléssel az érzelmileg bizonytalan, szorongó gyermekek beszoktatásában.

A gyermekek már a befogadás ideje alatt a **tervezett szokásoknak** megfelelően végezzék a mindennapi tevékenységeket, amit az óvodapedagógus sok-sok érzelmi megerősítéssel, játékos módszerrel gyakoroltasson. Természetesen mindenkor tartsa szem előtt a gyermekek egyéni képességeit, tempóját és az otthonról hozott szokásait. Az 5–6–7 éves gyermekek segítsenek a kiscsoportosok öltöztetésében, vegyék körül őket gyengédséggel és szeretettel.

A családi légkör megteremtése elősegíti a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását. Mindehhez **gazdag, tevékenykedtető élet** szükséges. Az óvoda közösen tervezze meg, és értelmezze újra a hagyományos rendezvényeit úgy, hogy a gyermekeket minél kevesebbet szerepeltesse. Az óvoda ünnepnapjaiban is a jelképek, szimbólumok, a felnőttek élményközvetítése és a személyesség jelenjen meg, ezért az édesanyákat a gyermekek személyesen köszöntik anyák napja alkalmából.

A gyermekeknek legyen lehetőségük minél többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet választani, hogy gyakran megélhessék az önállóságukat, amely belülről táplálkozó kedvet és motivációs állapotot hozhat létre. Így alakul ki, hogy egy időben, egymástól függetlenül különböző tevékenységek egyénileg és csoportosan is szerveződjenek. A csoportokban figyelünk arra, hogy az azonos korú gyermekek tudjanak együtt tevékenykedni. Biztosítjuk minden gyermeknek, hogy nemétől függetlenül bármilyen tevékenységben részt vegyen, ugyanakkor erősítjük a nemek közötti illemszabályokat.

Lehetőséget teremtünk

arra, hogy az óvodások és

az iskolások találkozzanak egymással, és legyenek közös élményeik.

A hátrányos helyzetű gyermekekkel megismertetjük az óvodai élet normáit, a társadalmi és társas érintkezés szabályait.

A gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek pozitív érzelmi töltésű (attitűd) kapcsolatának kialakítása, az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése.

A gyermekek pozitív kapcsolata csak akkor alakul ki, ha a gyermekek jól érzik magukat a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége és gyermekközössége. A befogadás időszakát megkönnyíti, hogy az óvodánkba érkező kisgyermekek nagy része az intézmény bölcsőde egységéből érkezik. Szeretnénk kipróbálni és bevezetni, hogy az óvodapedagógusok egy-egy délelőttöt a bölcsődei egységben töltsenek el a gondozónők mellett, ezáltal is megismerkedve a kisgyermekekkel. Ettől az újítástól azt reméljük, hogy megkönnyíti mindkét félnek (kisgyermek – óvónő) a szeptemberi óvodakezdet.

Kiemelkedő szerepe van az óvodapedagógusnak, aki irányítója, s egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt! Ezeket úgy célszerű megszabni, hogy az adott korosztály meg tudja felelni az elvárásoknak.

A nevelés akkor lesz hatékony, ha az óvodapedagógus az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára – egyéni sajátosságait figyelembe véve – érthetővé, vonzóvá tudja tenni. A bátorító nevelés pszichológiáját alapul véve minden kapcsolatban alkalmazzuk az alábbi elveket, melyet a szülőknek is tegyünk érthetővé, alkalmazhatóvá.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában a következő elvek jelenjenek meg:

- *A felnőtt próbálja megérteni – elsősorban érzelmileg – a gyermekeket.*
- *Parancsolás helyett igyekezzen kérdezni. (Ezzel elérhető, hogy a gyermekek igénye, akarata, energiája nincs visszafogva, hanem más irányba terelhetővé válik.)*

- *A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. (A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.)*
- *A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.*
- *A felnőtt a gyermekek tevékenységéhez biztosítson nagy szabadságot a határok pontos megjelölésével. Többszöri „határátlépésnél” vezessen be konzekvenciákat.*
- *Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.*
- *A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy a kis csoportosulásokat, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.*
- *A felnőtt nevelje a gyermekek érzésvilágát a kialakult konfliktusok feldolgozása során. A konfliktust feloldó beszélgetéseket kellő figyelemmel, kívárással hallgassa meg, hogy véleményt tudjon mondani a történetekről úgy, hogy a gyermekek felelősségérzete erősödjön.*
- *A felnőtt bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a legkisebb elmozdulásnak, fejlődésnek.*
- *Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet agresszivitásán keresztül. A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzni szükséges.*
- *A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, konstruktív beszédhelyzet jelenjen meg a kívánság és az elvárás megnevezésével. A kapcsolatok erősítését szolgálja a beszélő partner megbecsülése, megértése és a kompromisszumkeresés. Mellőzendő: a megbántás, a hibáztatás, a kritizálás, a kioktatás, a kiabálás, a panaszkodás és a prédikálás. (Az óvodapedagógus minden gyermeknek biztosítsa a személyes perceket, hogy a kapcsolatfelvevő képességüket megerősítse. Ezekben a beszélgetésekben a saját és a mások érzésének elfogadása kapjon hangot.)*
- *A gyermekek viselkedéskultúráját fejlessze a felnőttek példája, bátorítása, türelme, bizalomelőlege és az a szemlélete, ami a sikert észreveteti, és a sikertelenséget segít elviselni.*
- *A felnőttek tilalom helyett adjanak a gyermekeknek választási lehetőséget, hogy önálló döntéseket hozhassanak, és képessé váljanak a változásra. A felnőtt jelezze örömeivel a dicséretét, s csak félelemkeltés nélkül jelölje meg a veszélyeket, problémákat.*
- *A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához. (A humor a feszültséget feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.)*

Ezeket az elveket nyilvánosságra hozzuk, értelmezzük az óvoda minden dolgozójával és a szülőkkel is.

Óvónő és dajka együttműködése, gyermek és dajka kapcsolata

Programunk megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagógusével összehangoltta válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. Egyike a gyermeket nevelő felnőtteknek, aki magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával hatást gyakorol a kisgyermekre. Óvodánkban eddig is a program szellemében dolgoztunk, a dajkákat tájékoztatjuk elképzeléseinkről, módszereinkről, hogy hogyan kívánjuk a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Megbecsülésünket, bizalmunkat a dajkák iránt folyamatosan építjük, erősítjük, egyenrangú partnerként bevonva őket nevelési folyamatainkba. Felépítjük őket a gyermekek szemében is.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- A gyermekek ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez és a felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. A szabályok betartására egymást is megkérlik.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességében.
- A társaikkal konfliktusos helyzetben egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt. A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják. Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Szavak nélkül is értik a környezetük jelzéseit és érzéseit.
- Ismerik saját képességüket, tudják értékeiket, de azt is meg tudják fogalmazni, mik a hiányosságaik.
- Érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat. Éretté válnak az iskolai életmódra.

IV./ 3. Az óvodai élet megszervezése

IV./3.1. A program ajánlott napirendje

A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket. A megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú, (5- 35 percig tartó), közvetve kötelező csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre.

A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermeknek.

Fontos a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítása, szem előtt tartva a játék kiemelt szerepét.

A napi- és hetirendet a gyermekcsoport óvodapedagógusai alakítják ki.

Az óvodai élet szervezésében a gondozásnak is kiemelt szerepe van.

Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában is nevel, építi kapcsolatait a gyermekekkel, egyúttal segíti önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

A napi életritmus kialakítása alapvető feltétele a testi-lelki harmónia megteremtésének a lelki nevelés által.

Tervezésnél vegye figyelembe a gyermekek szükségleteire, esztétikus, higiénikus gondozására fordítható időszükségletet.

Az egész nap során érvényesüljön a folyamatosság és a rugalmasság elve.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek teljesítse azt az alapvető igényét, hogy személyes kapcsolatot tudjanak felvenni vele, szenteljen elegendő figyelmet minden gyermekre.

A délutáni alvás időtartama a legkisebbeknek kétfél óra, a nagyobbaknak másfél óra, a legnagyobbaknak pedig egy óra. Az alvást befejezők vagy nem igénylők csendesen, különböző tevékenységeket folytathatnak.

Napirend

<i>Időtartam</i>	<i>Tevékenység</i>	
6:30 – 8:45	JÁTÉKA CSOPORTISZOBÁBAN Személyes percek Szabadjáték	J Á T É K
8:45 – 10:30	Játékba integrált egyéni és mikro csoportos teendők, tevékenységek Mozgás Testápolási teendők Tízórai Szabadjáték Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	
10:30 – 12:00	JÁTÉKA SZABADBAN Szabadjáték Zenés, mozgásos percek Néptánc Szakember által végzett fejlesztések (logopédia, fejlesztőpedagógia, mozgásterápia, gyógypedagógia) Mikrocsoportos élményszerző séták, a külső világ tevékeny megismerése Énekes játékok az udvaron Mindennapi edzés: kocogás, futás	J Á T É K
12:00 – 12:45	Ébéd Testápolási teendők	
12:45 – 15:00	Pihenés, altatás mesével, altatódallal	
15:00 – 15:20	Testápolási tevékenységek Uzsonna	

15:20 – 16:00	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Egyénenkénti és/vagy kis csoportos részképesség-fejlesztés, Zenés percek, prevenciós torna Szabadjáték	J Á T É K
16.00 – 17.00	Szabadjáték, Hittan	

IV/3.2. A gyermekek hetirendje

(3–6–7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas, csak az időkerete változik)

	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés Mozgás	Verselés, mesélés Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Képességfej.	Verselés, mesélés Néptánc	Verselés, mesélés Szlovák nemzetiségi nevelés	Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka
Údvari játékba integrált tanulás		Énekes játékok	A külső világ tevékeny megismerése	A külső világ tevékeny megismerése	
Délutáni játékba integrált tanulás	Gyermekek egyéni fejlesztése Prevenciós torna Hittan	Gyermekek egyéni fejlesztése Zenés percek	Gyermekek egyéni fejlesztése Prevenciós torna Hittan	Gyermekek egyéni fejlesztése Zenés percek	Gyermekek egyéni fejlesztése

IV/3.3. A szervezett tanulás formái

(A 3–6–7 éves korosztálynak egyaránt alkalmas.)

Kötelező	Mozgás, mozgásos játékok Énekes játékok (4–5–6–7 éveseknek)
Közvetve kötelező	Vers, mese, dramatikus játék
Kötetlen	Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése, megismertetése Ének-zenei képességfejlesztés Egyéni fejlesztések

IV/3.4. A szervezett tanulás munkáformái

Frontális	Mozgás, mozgásos játékok Vers, mese, dramatikus játék Zenés-mozgásos percek Énekes játékok Futás, kocogás
Mikro csoportos	Ének-zenei képességfejlesztés Rajz, mintázás, kézimunka A környezet megszerettetése
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

IV/3.5. A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

Korosztály	Vers, mese, dramatikus játék	Ének, énekes játékok	Rajz, mintázás, kézimunka	Mozgás, mozgásos játékok	Zenés-mozgásos percek	A környezet megszerettetése, megismer-tetése
3–4 évesek	Naponta	Heti 1x	Heti 1x	Heti 1x	Heti	heti 2x

	5–10'	10–15'	10–15'	10–15'	2x6'	10–15'
4–5 évesek	10–15'	15–20'	15–20'	15–20'	2x8'	15–20'
5–6–7 évesek	15–20'	30–35'	30–35'	30–35'	2x10'	30–35'

Korosztály	Prevenációs torna	Szlovák	Néptánc
3 – 4 évesek	2 x 5'	1 x 6'	-
4 – 5 évesek	2 x 8'	1 x 8'	-
5 – 6 – 7 évesek	2 x 10'	1 x 10'	1 x 15' - 20'

A 3–4 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 35'

A 4–5 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 45'

A 5–6–7 évesek napi szervezett tanulási időkerete maximum 65'

IV./4. Kötelező dokumentumok

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják,

-Alapító Okirat

-Éves munkaterv

-Sz.M.Sz.

-Felvételi előjegyzési napló

-Óvodai törzskönyv

-Óvodai szakvélemények

-Házirend

-Pedagógiai Program

-Felvételi és mulasztási napló

-Óvodai csoport napló

-A gyermekek egyéni fejlesztési naplója

-Gyermektükör

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

V. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

V/1. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGKERETE

V./1.1. Hagyományőrzés, népszokások

Ez a program a hagyományőrzést, a népi kultúra ápolását, a szülőföldünkhöz való kötődés érzésének gyermekekkel történő megismertetését az óvodapedagógusok feladatának tekinti. Az óvodapedagógus építse be a kisgyermek nevelésébe mindazon értékeket, amelyeket a környezet megőrzött vagy a folklór az óvodások számára megőrzésre érdemesnek tart. Az óvodapedagógus teremtsen meg azt a miliőt, amelyben az óvodába lépés első pillanatától a nevelés szerves részeként van jelen a hagyományápolás. Így a modern világgal ötvöződve tovább él népünk kulturális gyökere, s a mai gyerekek is megismerhetik szépségét és értékét.

A program olyan óvodapedagógust igényel, aki ragaszkodik népünk múltjához, és képes azzal azonosulni. Lehetőségeihez képest ismerje a népszokások eredetét, ismeri azok lényegét, hiedelemvilágát és jelképeit. Fejleszti képességeit a kézművességben, számos népi játékot, népmesét, népdalt ismer. Nagyon fontos, hogy lakóhelyének hagyománya szerint tervezze meg a feladatát. A hagyományőrzés úgy marad fent, ha családtól családig, gyermektől gyermekig, óvodapedagógustól óvodapedagógusig, szájról szájra hagyományozódik. Tevékenységi keretként építjük be a hagyományőrzést, népszokásokat. Óvodai nevelésünk tartalmát évszakokhoz, jeles napokhoz csoportosítva tervezzük, projektrendszerben.

A néphagyomány tartalma az egyes tevékenység formákban

Vers mese dramatikusjáték:

Népmesék, mondókák, közmondások, rigmusok, időjósítások, névcsúfolók, találós kérdések

Ének énekes játékok

zenehallgatás

 Mondókák, énekes gyermekjátékok, népdalok, hangszeres népzene

Rajz mintázás kézimunka

 Tárgykészítő népi játékok, sodrások, fonások, szövések, gyöngyfűzés, agyagozás, mézeskalács sütés, nemezelés

A környezet tevékeny megszerettetése

 Találós kérdések, népi jóslások, jeles napok, népszokások

Mozgás, mozgásos játékok

 Ügyességi és sportjátékok

Az óvodában ünnepelhető jeles napok időrendi sorrendben:

Az őszi jeles napjai:

 Szüret, betakarítás (ideje témánként változik)

A téli jeles napjai:

 Advent (november 30. utáni első vasárnaptól a negyedik vasárnapig)

 Mikulás (december 6.)

 Karácsonyi gyertyagyújtás- Advent utolsó hete

 Farsang (vízkeresztől hamvazószerdáig)

A tavaszi jeles napjai:

 Március tizenötödike, nemzeti ünnepünk

 Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőség utáni holdtöltére következő vasárnap)

A nyári jeles napja:

 Medárd napja – június 8.

 nyári napforduló – június 22

Óvodánk saját hagyományai:

- Ovi galériák
- Édesanyák köszöntése
- Nagyok búcsúja
- Születésnapok és névnapok
- Családi nap

A néphagyományörzés ajánlott tartalmai

Minden jeles napot egy hosszabb előkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosítson változatos tevékenységet.

A hagyományok ápolása közben történő együttjátzás, együttmunkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás időszakát. Maga az ünnep a külsőségeivel együtt se legyen merev, erőltetett, betanított forma, hanem vidám hangulatú, felszabadult együtt lét kell, hogy legyen

Szüret, betakarítás

- 3-4 évesek ismerkedjenek meg a nagyobbak által összegyűjtött növényekkel és termésekkel. Játékaikban tevékenységeikben használják ezeket. Az óvodapedagógus segítségével készítsenek egyszerűbb játékokat.
- 4-5 évesek vegyenek részt a betakarítási munkálatokban. Készítsenek termésképeket egyszerűbb játék kiegészítőket. Nézegessenek régi fotókat, ismerkedjenek meg a településünk hagyományaival, szokásaival. Ismerkedjenek meg különböző hagyományos ételekkel.
- 5-6-7 évesek ősszel járják be a falut, vegyenek részt a termések betakarításában. Tevékenységeikben használják fel a termések részeit. Készítsenek belőle egyszerűbb hangszereket, játékokat, dekorációs elemeket. Segítsenek a különböző ételek elkészítésében.

***Advent (november 30.
negyedik vasárnapig)***

utáni első vasárnaptól a

Mikulás (december 6.) Karácsonyi gyertyagyújtás

 3-4 évesek ismerkedjenek meg az advent jelképeivel (koszorú, naptár). A naptár alapján minden nap készüljenek egyszerűbb feladatokkal a karácsonyra. Rövid dalt, mondókat vagy verset tudjanak a Mikulást és a karácsonyt várva. Ismerkedjenek a karácsonyi népszokásokkal, az óvodapedagógus segítségével készítsenek egyszerű fenyődíszeket az otthoni karácsonyfájukra. A szüleiknek készítsenek ajándékot, s azt csak szentestén adják át. Szüleikkel vegyenek részt a „falu karácsonyfájánál” a közös gyertyagyújtáson.

 4-5 évesek segítsenek az adventi naptár és a koszorú elkészítésében. Naponta nézzék meg mi a feladatuk az adventi naptár szerint. Süssenek mézeskalácsot és készítsenek fenyődíszeket nehezebb technikával. A Mikulás és a karácsony előtt tanuljanak egy ünnepi köszöntő verset, mondókat, éneket. Egyenek almát, mézes diót és gyűjtsák meg az adventi gyertyát. A szüleiknek készítsenek ajándékot, s azt csak szentestén adják át. Szüleikkel vegyenek részt a „falu karácsonyfájánál” a közös gyertyagyújtáson.

 Az 5-6-7 éves gyerekek önállóan, az óvodapedagógus irányításával készítsenek adventi naptárt és koszorút. A kijelölt feladatokból naponta bontsanak ki egyet, és oldják meg azt. Figyeljék meg az időjárás változásait. Mikulásra, és a karácsony köszöntésére úgy tanulják meg a verset, hogy a mikulásnak, és otthon nagyszüleiknek, szüleiknek is el tudják mondani. A szüleiknek készítsenek ajándékot, s azt csak szentestén adják át. Készítsenek asztaldíszeket, öntsenek gyertyát. Az ünnepi étkezési szokásokat ismerjék meg: süssenek tőköt, gerezdeljenek almát, törjenek diót és süssenek mézeskalácsot. Szüleikkel vegyenek részt a „falu karácsonyfájánál” a közös gyertyagyújtáson.

Farsang (vízkereszttől hamvazószerdáig) télbúcsúztató népszokás

 A 3-4 évesek egyszerű technikával díszítsenek papíralarcot, öltözzenek jelmezbe, ha van kedvük, utánozzák az óvodapedagógus táncos

mozdulatait. Gyűjtsenek zsákhamacska-hoz tárgyakat, vegyenek részt, a zsákhamacska kihúzásában. Közösén búcsúztassák el a telet kislebáb égetéssel.

 A 4–5 éves gyerekek díszítsenek farsangi álarcot, és vegyenek részt a farsangi játékokban. A farsang köszöntésére tanuljanak egyszerű óvodásdalt vagy mondókát. Hallgassanak tréfás mesét, éneket és verseket. Gyűjtsenek zsákhamacska-hoz tárgyakat, vegyenek részt, a zsákhamacska kihúzásában. Közösén búcsúztassák el a telet kislebáb égetéssel az óvoda udvarán vagy a falu templománál.

 Az 5–6–7 éves gyerekek tanuljanak farsangi éneket, bálba hívogató mondókát. A csoportszoba feldíszítésében, átrendezésében segítsenek az óvodapedagógusoknak. Gyűjtsenek zsákhamacska-hoz tárgyakat, vegyenek részt, a zsákhamacska kihúzásában. Örömmel kapcsolódjanak be a táncházban, az ügyességi játékokban. Közösén búcsúztassák el a telet kislebáb égetéssel az óvoda udvarán vagy a falu templománál. Arra ösztönözzük a szülőket, hogy együtt készítsék el a gyermek jelmezét.

Március 15

Legyen a magyar jelképeink, szimbólumaink megismertetésének napja. Az óvodapedagógusok énekeljenek Kossuth-nótákat, a gyerekeknek mutassanak korabeli képeket a huszárokról, katonákról és az akkori öltözködési szokásokról. Az 5–6–7 éves gyerekek a kisebb óvodásoknak készítsenek karkárdát. Öltöztessék ünnepi díszbe a csoportjukat, tűzzék fel a karkárdát, és rövid verssel, tavaszi dalokkal emlékezzenek meg az ünnepről.

Óvodánkban hagyomány, hogy az ünnep tiszteletére csákót, falovat, kardot készítenek a gyerekek. Ünneplőbe öltözve, az elkészített bábokkal, huszárcsákóban a Radeczkí indulóra egyenletes járással felvonulnak a tornateremben, így emlékezve a szabadságharc hőseire.

Húsvét (a tavaszi napéjegyenlőséget követő első holdtölte utáni vasárnap)

 A 3–4–5 éves gyerekek tanuljanak locsolóverset, és az óvodapedagógusuk segítségével fessenek tojásokat. Locsolkodjanak. Tegyenek nagy sétát az óvoda környékén.

 Az 5–6–7 évesek minél többféle technikával írjanak tojást, pl. viasszal, berzseléssel, maratással, károlással, és díszítsék fel vele csoportszobájukat. Az ablakot

díszítsék fel. Ha van lehetőségük, vegyenek részt a tavaszi határkerülésben. A fiúk locsolják meg a lányokat és az óvodapedagógusokat, a lányok készítsenek tojást a fiúknak is.

Óvodánk saját hagyományai:

Ovi galériák

A program szellemében óvodánkban évszakonként Ovi galéria megnyitót tartunk. A kiállításokat igyekszünk helyi alkotók munkáiból megrendezni.

Nagyok búcsúja

A nagyok búcsúztatása az óvodától, május utolsó péntekén történik. A kisebb gyermekek pénteken délelőtt sütemény, szörp, és apró ajándékok mellett köszönnek el a nagyoktól. Az ünnep napján a felnőttek feldíszítik az óvodát, és délután - a nap csúcspontjaként- ünnepélyes keretek között mondanak búcsút a nagyok az óvodás éveknél. Az eddig megismert énekekkel, mondókákkal, versekkel, mesével köszönnek el az óvodától és a dolgozóktól.

Születésnapok, névnapok

Az óvodánkban hagyomány, a gyermekek köszöntése. Apró ajándékkal és jókívánságokkal kedveskednek társaik az ünnepeltnek. /a csoportban kialakított szokás szerint/

Édesanyák köszöntése

A program szellemiségének megfelelően készülünk az Anyák napjára, ezért az édesanyákat a gyermekek személyesen köszöntik fel. A gyermekeket a nagymamák otthoni köszöntésére biztatjuk. A gyermekek ajándékokat készítenek és versekkel készülnek.

Családi nap

Hagyomány, a szülőkkel közösen szervezett családi nap, amikor vidám játékkal, énekléssel töltjük a délutánt.

Főzőverseny, szalonnasütés, és egyéb betervezett programok színesíthetik a családi nap programját. Ezzel a közös együttléttel fejezzük be az óvodai évet.

VI. A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI, és az óvodapedagógus feladatai

VI/1. Játék

A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükségletet, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie.

A belülről indított és vezérelt játéktevékenység célja a gyermekek szabad képzetársításának elősegítése. Emellett játékkal érjük el, hogy a gyermekek intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatokhoz jutnak. A játékkal szerzett élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyai és ötletei is teljesülnek. Továbbá célunk, hogy minél sokrétűbb tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé váljon.

Az óvodapedagógus feladatai

- *A játékhoz /gyakorló-, szimbolikus-, konstruáló-, szabályjáték/ szükséges feltételek biztosítása, / légkör, hely, idő, eszközök, tapasztalatok-élmények/*
- *A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozása a szabad játékban.*
- *A 3–6–7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével*
- *A gyermekek beszédkésztségének fejlesztése a játékszituációkban*
- *Az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd bevonható társ marad, illetve segítőtővé, kezdeményezővé lesz, ha a játék folyamat elakad.*
- *Jelenléte teszi*
gyermekek

*lehetővé, a
közötti*

játékkapcsolatok kialakulását is.

 Az óvodapedagógus játéksztít, támogat, serkent, szstnzt magatartásával, indirekt reakcióival biztosítja, az élményszerű játékot.

 A szociokultúrából eredő hátrányok kiküszöbölése

Kreatív, alkotó légkör

A gyermekek szabadon dönthetnek abban, hogy kivel játszanak, milyen játékot választanak, milyen témát dolgoznak fel, milyen eszközzel jelenítik meg azt, milyen helyet választanak és mennyi ideig tart a játékuk. Az óvónő teremtsen meg mindezekhez a feltételeket.

Az alkotó légkört tovább fokozhatja a kellő időben nyújtott segítség, megerősítés és ötlet. A csoportban csak annyi szabályt vezessen be az óvónő, ami segíti a nyugodt, rugalmas, oldott légkör fenntartását, az alkotó cselekvést, a sokféle manipulációt és az elképzelések valóra váltását. A kreatív légkör erősíti az ötletek szabad áramlását, a másik gyermek meghallgatását és az alkotó együttműködés kialakulását. A gyermekek a szabad játékban feszélyezettség nélkül tudjanak önállóan vagy társaikkal önfeledten játszani.

Az óvónő szinte játéka mély átérésre serkenti a gyermekeket, élményt, mintát nyújt a zárkózottabb, és a magatartási problémás gyermekeknek is. Az oldott légkör megteremtéséhez használjon minél gyakrabban humoros kifejezéseket, tréfás szavakat, és vegye észre a környezetben spontán megjelenő helyzet- és jellemkomikumokat. A humor a kudarcok legyőzésében és konfliktus oldásában is legyen a módszerek között.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

A különböző típusú **játékokhoz szükséges helyet** a gyermekek önállóan, vagy amíg erre nem képesek, az óvónő segítségével alakítsák ki. A csoportszobákban legyen helye a többféle állandó és variálható, vagy új elkülönített „kuckóknak”.

Jelentős szerepe miatt kiemelkedik a különösen esztétikus és meghitt mesesarok, amely egyúttal a dramatikus játék és a bábozás helye. Itt kap helyet az átváltozáshoz szükséges kellékek kincses ládája is.

A tapasztalatszerzés során összegyűjtött tárgyak, termések, növények, képek a kincseket őrző sarokban, a projektponcon kapnak helyet, amit a gyermekek alakítanak ki, és rendeznek el különböző szempontok alapján.

A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak legyen meg az állandó helye. Ehhez szükséges kellékek, anyagok, eszközök mindegyik játékidőben álljon a gyerekek rendelkezésére.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekedik az udvaron, ezért ösztönözzük őket arra, hogy ott minél több nagymozgásos tevékenységet folytassanak. Az időjárás függvényében az óvónő segítse az udvari szerepjátékok kibontakozását (pl. népi játékok, mozgásos játékok, színpadi játékok, ügyességi és sportjátékok feltételének megteremtésével stb.).

A játékhoz szükséges idő

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak.

A folyamatos napirend és a játékba integrált tanulásfelfogás jól segíti. Ezáltal a gyermekek egybefüggően, a játékok elrakása nélkül több órán keresztül játszhatnak.

A **kreativitást kibontakoztató játékeszközök** olyan tárgyai a cselekvésnek, amelyek gazdagítják a gyermekek elképzeléseit. Az óvónő a játékhoz olyan eszközöket biztosítson, melyek izlésesek, praktikusak, az alkotó készségek kialakulását fejlesztik, színesek, jó minőségűek és egyszerű félkész játékok.

A kisebb gyermekek játékához sok eszközre van szükség. Elsősorban a gyakorló játékhoz, melyek a gyermekek pszichikus funkcióit fejlesztik.

A hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (papás-mamás, fodrászos, orvosos stb.), amelyek a gyermekeket ösztönzik az élmények, tapasztalatok többszöri átélésére, az esztétikai neveléshez (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek. Az óvónő a nagyobb gyermekeknek bővítsa az eszközválasztékát elsősorban a szerepjátékokhoz kapcsolódó félkész kellékekkel, játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, másodsorban értelem- és képességfejlesztő játékokkal.

A gyermekek tapasztalatainak gazdagítása, élmények szerepe

A gyermekek legyenek képesek a környezetükből szerzett **tapasztalatokkal, élményekkel** a játék tartalmát gazdagítani. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában, a tágabb természeti és társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermekek újra és újra a játékban is átélhessék.

Az udvari játékok zömmel a gyermekek mozgását elégítik ki. A fedett színbe kívisszük az ábrázolás eszközeit, biztosítva kint is a kreatív játék lehetőségét. Az itt kialakított helyen lehetőségük van a gyermekeknek a meséléshez dramatizáláshoz is. Emellett a lehetőségeinkhez mérten biztosítunk helyet a különböző egyéb tevékenységeknek, a zenekuckóban a különböző ritmushangszerek használatával biztosítjuk a képességfejlesztést.

A programban kiemelt szerepet kapnak a mikro csoportos séták. Ezek fejlesztő hatása megmutatkozik a gyermekek tapasztalat-gazdagságában.

Lehetőséginktől függően a településen kívülre is szervezünk élményszerző sétát, kirándulást./ szarvasi Arborétum, szegedi Vadaspark, szabadkígyósi Kastélypark./ Játékuk tartalmát bővíti a bábszínházi előadások megtekintése.

A 3–6–7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása a gyermekek egyéni sajátosságaihoz igazodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták. Folytatódik az a manipulálás, amely a játékeszközök rakogatásában érhető utol, vagyis a **gyakorló játék**. Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait, mert a véletlen cselekvéshez kapcsolódó „AHA” élmény sokféle felfedezési lehetőséget tartogat számukra. Ez az örömezés alapot ad a cselekvés többszöri megismétléséhez, amely szinte ritmikusan jelentkezik. Ezek a tevékenységek jól fejlesztik a szem–kéz koordinációt, és erősen hatnak a laterális dominancia kialakulására.

Az óvónő biztosítsa a gyakorlójátékhoz szükséges eszközöket, adjon mintát az eszközök helyes használatához és a játékok elrakásához.

Az óvodapedagógus kísérje érdeklődéssel a gyermekek halandzsázását. A többszöri ismétléssel elmondott szöveg ritmusa a gyermekekben pozitív érzelmet kelt.

Az udvaron is biztosítsa az óvónő a gyakorló játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakogat.

Az óvónő segítse a gyermekek játékát továbbfejlődni. Így már a legkisebbeknél is megjelenik a **szerepjáték**. Az óvónő szervezzen és vállaljon szerepeket, hogy a megformálás mintát adjon a közös cselekvéshez. A kicsik játékában kapjon teret a feltételek biztosítása, a papásmamás játék, a fodrászos, orvosos, utazásos játék, ezek mindegyike egyszerű mozzanatokat jelenít meg együttlét, együttmozgás formájában.

A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a **dramatikus játéknak** és a **bábozásnak**. A mesék megelevenítésében legyen résztvevő az óvónő adjon modellt egy-egy szereplő megformálásához. Kezdetben használjanak minél több kelléket a képzeleti képek megjelenítéséhez, illetve a beleélő képesség és az önkifejezés fokozása érdekében.

A bábozás először az óvónő előadásával jelenjen meg az óvodában.

Az óvónő a bábkészítésbe, a dramatizáláshoz szükséges kellékek készítésébe a gyermekeken kívül, alkalmanként vonja be a szülőket is.

Legyen a csoportnak kedvenc bábja, akinek szívesen elmondják sikereiket, örömeiket, bánatukat. Ezt a bábót is helyezzék a többi közé, hogy a gyermekek játszassanak vele, tapogathassák és megszeretgethessék.

A gyermek a **konstrukciós játékában** minél gyakrabban élje át az „én készítettem” alkotás örömét, mert ez az érzés további felfedezésre sarkallja. Ennek eredménye lehet a sokféle formájú játékelemből kialakított forma-, szín- és térváriált gazdagság.

A **konstrukciós játékhoz** kapcsolva jelenjen meg a **barkácsolás**, elsősorban az óvónő által barkácsolt kellékek készítésével, amit a gyermek aktív bevonásával hoz létre.

A szerepjátékot és a dramatikus játékot a gyermekek kiegészíthetik építő, konstrukciós játékkal. Később bonyolultabb formákat, tárgyakat, alkotásokat hozhatnak létre.

A nagyobb gyermekek játékában is megjelennek a különböző új játékfajták. Előfordul a kutató manipuláció, ha új és ismeretlen mozdulatokat, fogásokat igénylő eszköz kerül a kezükbe.

Domináns az érzellemmel telített szerepjáték, a „mintha” helyzet, amelyet fokoz a fejlődő képzelő erő. A szerepeket elosztják, egyeztetik.

A gyermekek játékgondolása fejlődik. Megjelenik a többféle ötletből kialakított tartalmas játék, ami fejleszti a gyermekek kommunikációs képességét, szabálytartását, társakhoz való viszonyát. Élményeik nyomán fokozódik a mesedramatizálás és a bábozás igénye. Többet barkácsolnak.

Az óvónő szerettesse meg a szabály és versenyjátékot, ösztönözze őket ilyenek kitalálására. A gyermekek beszédképességének fejlesztése a játéksituációkban

A játék számos lehetőséget teremt a kommunikációra, a párbeszédek kialakítására, beszélő környezet megteremtésére, különös figyelemmel az SNI-s, BTM-es és HHH-s gyermekekre.

Az óvónő által kezdeményezett anyanyelvi játékok adjanak mintát az artikuláció, szókincs, kifejezőkészség fejlesztéséhez (pl. hangutánzó játékok, fonémahallás fejlesztő játékok, légzési technikát segítő játékok, szinonimakereső játékok stb.).

Az óvónő játéksztítő módszerei

Legyenek szituációtól függők. A gyermekek, ha nyugodtan játszanak, vagy ha érezhető, hogy problémamegoldók, az óvónő irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni, adjon módot a szabad játékra.

A 3-4 éves, és ingerszegény környezetből jövő, félénk, szemlélődő gyermekek esetében – ha szükség van rá – legyen játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótárs. Ebben a játék helyzetben is legyen támogató, engedő és elfogadó.

Segítsen azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények.

A valamely területen kiemelkedő képességű gyermek tovább haladásának lehetőségét keresse az óvónő a játékban(tehetségcsírák).

Az óvónő avatkozzon be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét és nyugodt játékát.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- *A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egyazon játéktémában együttesen részt venni.*
- *Játékuiban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.*
- *Az ismert meséket többször dramatizálják, és bábokkal is el tudják játszani.*
- *Bonyolult építményeket képesek létrehozni.*
- *Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.*
- *Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által közvetített viselkedési szabályok.*
- *Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.*

VI./2. Verselés, mesélés

A tevékenység célja: a gyermekek érzelmi, erkölcsi és értelmi fejlődésének segítése, a pozitív személyiségjegyek megalapozása a mágikussággal, a csodákkal teli meseélmények segítségével és a versek zeneiségével, rímek csengésével. A mindennapi mesélés biztosítsa a kisgyermekek lelki nyugalmát, lelki békéjét.

A tudatos beszélő környezet kialakításával, és biztosításával ösztönözzük és fenn tartjuk a gyermek beszélő kedvét, különös figyelmet fordítunk az SNI-s BTM-es, HH-s, HHH-s, tehetséges gyermekekre.

Az óvodapedagógus feladatai

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása, az életkori sajátosságok figyelembevételével
- A 3–6–7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása (mesélés, verselés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játékok)
- A gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel
- Ingerszegény, emocionálisan hátrányos helyzetű családból jött gyermek értelmi kompenzálása az irodalom eszközeivel

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónők feladata. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság és a tradicionális értékek továbbéltetése.

Minden óvónő csak azokat a mondókákat, verseket, meséket vegye be saját repertoárjába, amit szívből jövően, örömmel, átéléssel és őszintén tud átadni a gyerekeknek.

Az óvónő a legkisebbek **versanyagát** népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású, játékos verseiből

állítsa össze. Olyan **mesét** válasszon, amelyek cselekménye egyszerű, érthető és ritmikus ismétlődések jellemzik,

Később a gyermekek meséi már lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus–realisztikus mesék is.

Kapjanak helyet a népmesék mellett a magyar klasszikusok és a mai magyar írók meséi is (70%-30%). Ebben a korban a népi mondókák, névcáfólok, halandzsa szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát. Szerepeljenek a vidám, humoros versek, klasszikusok és mai magyar költők népköltészeti ihletésű, ritmusélményt nyújtó versei.

Az óvodáskor a mesehallgatás igazi ideje. A gyermekek mesetárába épüljenek be az állatmesék, a cselekményesebb népmesék, a novellisztikus–realisztikus mesék, a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék. A gyermekek a meseregényeket is szívesen hallgatják, folytatásait napokon keresztül izgatottan várják.

A gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Ismerjenek meg olyan közmondásokat, amelyeket a környezet gyakran hangoztat. Az óvónő a nagyobbaknak bátran olvasson lírai műveket is, mert a gyermekek már megérzik a költői képek érzelmet kifejező erejét.

A kiválasztott versek, mesék erősítsék a környezet megszerettetését, a néphagyományőrzést, és az évszakok szépségét.

Ösztönözzük a gyermekeket saját vers- és mesealkotásra, mozgással vagy ábrázolással történő kombinálásra. (Tehetséggondozás.)

A 3–7 éves korban kedvelt hagyományos formák biztosítása

Az óvodába kerülő 3–4 éves gyermekek első igazi versélménye a mondókákhoz, **ölbeli játékok**hoz tapadnak. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, arc, és tenyérsimogató, lovagoltató játékok nagy élvezetet jelentenek a gyerekeknek. A felnőtt testközelsége megnyugtatja őket, enyhíti szorongásait, a szülőtől való elváláskor, növeli biztonságérzetüket, segíti a gyermek és óvónő érzelmi egymásra találását. A gyermekek nagy többségének ez az első találkozási élő meséléssel, ez az első rácsodálkozása egy „másfajta beszédre”, az irodalomra.

Az óvodapedagógus teremtsen minél több lehetőséget a **vidám rigmusok** korai megkedveltetésére. A gyermekek az óvopedagógussal együtt sokszor ismételjék az **állathívgatókat, altatókat, kiolvasókat**, de sohase keltsen bennük gyakorlás érzetét.

Az egyszerű állatmeséken keresztül fokozatosan szoktassuk rá a gyermekeket a mese figyelmes végighallgatására. A mese többszöri meghallgatása után legyenek élvezői a mese dramatikus feldolgozásának. Először az óvodapedagógusok, a nagyobb gyermekek, majd a kicsik fokozatos bevonásával próbálják megjelteni az egyszerű mesét. Rövid,

improvizált jelenetek bemutatásával a gyermekek ismerjék meg a **bábo**kat. Az óvodapedagógus mutasson be párbeszéd formájában előadott rövid, ötletes jeleneteket.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek lapozgassanak leporellókat, színes képeskönyveket, otthonról is hozzák el kedvenc könyveiket, hogy megmutathassák egymásnak.

Az óvónő a vers, mese, **dramatikus játékok** illusztrálásához csak olyan kellékeket használjon, amelyek elősegítik a képzeleti képek előhívását, s a meséhez való erős kötődés kialakulását. A 3-4 éves gyermekek egy nevelési év alatt ismerjenek meg **10–12** mondókát, **10–14** új mesét, s ezeket minél többször ismételtessék.

Az óvoda szervezzen a gyermekeknek rögtönzött óvodai báb- és dramatikus előadásokat, amelyeket a nagyobb korú gyermekek meglepetésként, örömmel mutatnak be a kicsiknek.

A nagyobb gyermekekben kialakul a mese és a vers szeretete. Igénylik, izgatottan várják az óvodapedagógusok meséit. A gyermekek arcán megjelenik a belefeledkező áhítat és a figyelő ámulat. Játékaikban mind gyakrabban előfordul a mesélés, bábozás és az ismert mondókák, halandzsa szövegű kiolvasók ismételtetése. Az új versek kapcsolódnak a gyermekek élményeikhez, tapasztalataikhoz, hangulatához.

A gyermekek pozitív személyiségjegyeinek megalapozása érdekében az óvodapedagógus a mese mondanivalóját erősítse meg pl. egy közmondással, amit a szülőkkel is megbeszél, s jól látható helyen az öltözőben elhelyez. Így a szülők is együtt tudnak gondolkodni az óvoda léleknevelő hatásán, a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak alakítgatásán. Az óvodapedagógus segítségével jelenítsék meg a meséket, a gyermekek élményeit.

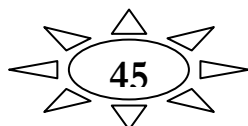
A gyermekek szeretnek bábjátékot rögtönözni, meséket kitalálni, elkezdett mesét a saját fantáziájuk szerint befejezni. Az óvodapedagógus teremtsen ehhez minél több lehetőséget. A 4–5 éves gyermekek **4–5** mondókát, **5–6** rövid verset és **10–14** új mesét ismerjenek meg.

Az 5-6-7 éves gyermekek körében is minden adandó alkalmat használjon fel az óvónő a kiolvasók, ritmusok ismételtetésére. A gyermekek nagyon élvezik a rímes találós kérdéseket és a rímjátékokat. Legyen lehetőség az ilyen típusú játékokra is.

A gyermekek ismételtessék az előző években tanult verseket. Az új versek (**10–12**) bemutatása mindenkor kapcsolódjon a gyermekek élményeikhez. Az óvodapedagógus lehetőleg ne szavaltassa a gyermekeket kórusban. Kerülje az éneklő hanglejtést. Ügyeljen a szavak gondos, tiszta kiejtésére és az értelemszerű hangsúlyozásra. (Kivételt képeznek a ritmikus versek, pl. Weöres Sándor: Galagonya.)

Az óvónő – főleg a délutáni pihenés alatt – olvasson fel a nagyobb gyermekeknek **folytatásos mesét**.

A gyermekek fantáziája

gazdag. Az óvoda adjon

a gyermeknek próbálkozási alkalmat a mese önálló befejezésére, mesék kitalálására. A közösen kitalált meséket nevezzék el „**mi mesénk**”-nek.

A gyermekek fejezzék ki a mese cselekményét mozgással, mimetikus játékkal. A meseszereplők jellemző tulajdonságai alapján keressen az óvodapedagógus olyan közmondásokat, amelyekkel meg tudja erősíteni az erkölcsi tulajdonságokat. A gyermekek szeretik rajzban is kifejezni a vers- és meseélményeiket. Ezekből készítsenek közösen albumot. Az auditív élményhez társuló vizuális élmény lehetőséget ad az ismételésre és az élmények felelevenítésére. A 5-7 éves gyermekek a nevelési év folyamán halljanak legalább 15–18 új mesét.

E tevékenység mindennap megjelenik az óvodában. Az óvodapedagógus közvetett módon, zenei szignállal, mesepárnák elkészítésével, gyertyagyújtással csalogatja a gyermekeket a meseszobába (sarokba). Amikor minden gyermek megérkezik, csak akkor kezdje el a mesét, gyertyafénynél, vagy lámpagyújtás után. Egy héten keresztül ugyanazt a mesét hallják a gyermekek, hogy a rákövetkező héten eljátszhassák, megjeleníthessék a különböző mesealakokat. A tevékenység befejezését jelzi a gyertya elfújása vagy az óvodapedagógus éneke, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

Az óvoda minden nevelési évben, legalább egy alkalommal teremtsen lehetőséget arra, hogy a 4-7 éves gyermekek eljussanak igazi bábszínházba, vagy gyermekszínházba. Legyenek ezek az események a művészetekkel való találkozás kitüntetett alkalmai a gyermekek életében, egyben növelje az esélyegyenlőséget a falusi és a városi gyermekek között.

Az olvasási vágy és a könyv szeretetére nevelés érdekében menjenek el az 5-7 éves gyermekek a könyvtárba. A kikölcsönzött könyveket rendszeresen cseréljék, akár a csoport akár egy-egy gyermek megbízásával. Legyen ez lehetőség és ajánlás a szülők részére, hogy a magas könyvárak ellenére, mindenki hozzájuthasson értékes mesekönyvekhez, azok közül is, akik ezt anyagilag nem engedhetik meg maguknak.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a versek, mesék, dramatikus játékok segítségével

A nyelvi képességek fejlesztésének leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatikus játék. Ezekben keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes hangejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák segítségével tisztítható a magán- és mássalhangzók helyes ejtése, és alakítható a gyermekek megfelelő artikulációja. A gyermekek a népköltészeti alkotásokból sok új fogalmat ismerhetnek meg.

A bábjátékban, dramatikus játékban a gyermekek kibontakoztathatják szabad önkifejezésüket. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a társalgási kedv fokozására és az önálló versmondásra.

Az árnyjátékot is ismertessük meg a gyermekekkel, kiemelve egy-egy jellegzetes mozgást, úgy ahogyan a kesztyűsbáb használatot is megtanítjuk a gyermekeknek a karakterre jellemző mozgás kidomborításával.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- *A gyermekek szívesen ismételik a verseket, rigmusokat.*
- *Egyénenként vállalkoznak a mesék, versek és a mondókák elmondására.*
- *Várják, igénylik a mesehallgatást.*
- *Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a kisebbek és a maguk szórakoztatására is.*
- *Megjegyeznek 10–14 gyermekmondókát, 6–8 verset és 15–20 mesét.*
- *Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.*
- *Bábszínházi, gyermekszínházi, könyvtári élményeket, tapasztalatokat gyűjtene.*

VI/3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A tevékenység célja: a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése a gyermekekkel, hogy azon keresztül formálódjon a zenei ízlésük és az esztétikai fogékonyságuk, kibontakozzon zenei kreativitásuk.

A gyermekek jussanak minél több olyan zenei élményhez, amely megalapozhatja zenei anyanyelvüket.

A zenehallgatási lehetőségek – az élő előadás, az emberi hang és hangszeres játék, valamint az igényesen kiválasztott hangfelvételek – fejlesszék a gyermekek művészi fogékonyságát.

Az óvodapedagógus feladatai

- *A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása*
- *A 3–6–7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása*
- *A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása*
- *A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei képességfejlesztő játékokkal*
- *A zenei érdeklődés felkeltése, a zene léleknevelő hatásának megéreztetése, amely a lelki nevelés része.*
- *A tehetségcsírák felismerése, gondozása.*
- *A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe vesszük a gyermekek szlovák nemzetiségi hovatartozását is.*
- *Az ének zene, énekes játék és a gyermektánc során, fontos feladat, a szülőföldhöz való kötődés, a hazaszeretet megalapozása.*

A zenei érdeklődés felkeltése

Az óvodába kerülő gyermekek döntő többsége a szülői házból nem hoz meghatározó zenei élményt. A mi felelősségünk, hogy értékes igazi néphagyományokból kiinduló, szilárd zenei alapokat rakjunk le, amire a későbbiek során, az iskola is épít. Feladatunkat úgy tudjuk megvalósítani, hogy az óvodába lépés első percétől változatos módon, a gyermekek életkorát, fejlettségét és aktuális igényét figyelembe véve /énekekkel, játékos mozgással, mondókával, hangszeres játékkal / hatunk érzelmeikre, fejlesztjük személyiségüket.

Személyes példánk nyomán várható, hogy a gyermekek fogékonnyá válnak zenei hatások iránt, nyitottak és érdeklődőek lesznek nemcsak a zene, hanem a társművészetek iránt is.

A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képesszintjének megfelelő válogatása

Az óvodai zenei nevelés során a gyermekek mondókákat, énekes játékokat, komponált gyermekdalokat ismernek meg. A mondókák, énekes játékok zenei anyanyelvünk művészi értékei.

A 3–4 éves korú gyermekek nagyon élvezik az ölbeli játékokat, amelyeket a felnőttekkel közösen játszhatnak. Legyen ezek között arc-, kéz-, ujj- és lovagoltató játék. A tapintásos kontaktussal összekapcsolt zenei élmény a szeretetkapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy láncszeme. A kicsik egyszerű, 4–5 hangból álló olyan énekes játékokat tanulnak meg könnyedén, amelyek álló helyzetben, játékos mozdulatokkal eljátszhatók. A gyermekek mindössze egy-két komponált gyermekdalt tanuljanak meg az ünnepek köszöntésére.

A nagyobb gyermekeknek teremtsen továbbra is az óvodapedagógus olyan helyzetet, hogy minél gyakrabban játszassanak, akár egymással is ölbeli játékokat, mondogathassanak mondókákat. Ők már képesek arra, hogy nehezebb, pentaton jellegű dúr hexachord hangkészletű énekes játékokat énekeljenek, amelyek mozgásanyaga is összetettebb. Megismerhetik a csigavonalat, hullámvonalat, szerepcserére épülő játékokat. A nyolcad, negyed ritmusképeken túl megjelenhet a szinkópa is.

A néhány alkalmi dal kiválasztásában is az igényesség domináljon, melyekhez a gyermekeket ösztönözzük mozdulatok kitalálására.

Az 5–6–7 éves gyermekeket ösztönözzük „anyáskodó” szerepre, játsszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel.

A döntés egyik játékos eszköze a kiolvasó, amit különböző élethelyzetben is alkalmazhatnak a gyerekek.

A három korcsoport egymásra épülő zenei jellemzői

		3-4 évesek	4-5 évesek	5-6 évesek
	Hangterjedelem	3-5 hang	3-6 hang	3-6 hang
	Abszolút magasságban	d-h	c-c'	c-d'
	Normál tempó	 =66-80	 =80-92	 =92-108
Éneklési készség		óvónő segítségével, egyszerre, csoportosan, körülbelül azonos magasságban	óvónő indításával önállóan, gyerek segítségével, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel	csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban. Dallam- és ritmusmotívumok visszaéneklése egyénileg is
	Dalanyag	16-ot lehet; 10-et tudjon; 6-ot jól tudjon	20-at lehet; 18-at tudjon; 10-et jól tudjon	25-öt lehet; 20-at tudjon; 10-et jól tudjon
Hallásfejlesztés	magas- mély reláció	oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik	oktáv és kvint távolságot térben mutatják, dal kezdőhangjának váltását átveszik, ismert egyszerű dallamokat térben mutatják	térben mutatják az ismert dallamokat (lassú tempóban), motívumok dallamvonalát mutatják

<i>Hallásfejlesztés</i>	<i>a halk és hangos különbsége</i>	<i>felismerése beszéden, éneken, zörejen</i>	<i>ismerjék fel a különbséget és énekeljenek, beszéljenek, tapsoljanak halkán és hangosan (váltakozva is)</i>	<i>a halk és hangos, gyors és lassú fogalom párok megismerése és együttgyakorlása</i>
	<i>dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése</i>		<i>jól ismert dalokat szöveg nélkül ismerjenek fel dúdolásról vagy hangszerről</i>	<i>dallamfelismerés kezdő motívumról vagy belső motívumról</i>
<i>Hallásfejlesztés</i>	<i>belső hallás fejlesztése</i>		<i>motívumok váltva (belső hallással) halkán, hangosan</i>	<i>dallambujtatás rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban</i>
	<i>Motívum-visszhang</i>	<i>egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek</i>		<i>motívum-visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyénenként folyamatosan</i>
	<i>Hangszínek megfigyelése</i>	<i>2-3 élesen eltérő zörej, emberi hang, ütős hangszer hangszínét különböztessék meg</i>	<i>finomabb zörejek és egymás hangjának felismerése, a természet, környezet zörejeinek megismerése</i>	<i>sokféle zörej és zenei hang, egymás hangjának a felismerése kis eltéréssel, zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás</i>

<i>Hallásfejlesztés</i>	<i>Zenehallgatás</i>	<i>az óvónő énekét édeklőde hallgassák</i>	<i>néhány percig tudjanak figyelni az énekésre, hangszerjáté kra, igényeljük a dal újrahallgatá sát</i>	<i>hosszabb énekel t vagy hangszere n előadott dal figyelmese hallgatása, édeklőde élvezete</i>
<i>Ritmusérzék fejlesztése</i>	<i>Egyenletes lűktetés</i>	<i>játékos mozdulatokkal az egyenletes lűktetést érezni</i>	<i>egyenletes lűktetés, járással és tapssal</i>	<i>egyenletes lűktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása</i>
	<i>Ritmus</i>		<i>mondókák ritmusának kiemelése</i>	<i>dalritmusok különbsége, kapcsolata, dalritmusok kiemelése, dalfelismerés ritmusról</i>
	<i>Tempókülönbségek : gyors, lassú tempó</i>	<i>egyszerű mozgással követik az óvónő énekésének vagy hangszerjáték ának tempóváltását</i>	<i>gyors és lassú beszéd, ének, mozgás: tempótartás képessége</i>	<i>gyors és lassú különbsége, gyakorlatban önálló irányítással is, tempótartás óvónő nélkül is</i>
	<i>Mozgás, térforma</i>	<i>játékos mozdulatok egyenileg az óvónővel, kis csoportban együtt</i>	<i>teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdul atok</i>	<i>esztétikus, egyöntetű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok</i>

	Útőhangszerek	egyszerű ritmushangszerek használata	dob és cintányér, háromszög használata, maguk készítette "hangszerek", használatuk	dob, háromszög, cintányér egyéni, változatos használata a dalokhoz alkalmazva
	Zenei formaérzék	egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása	a motívum (4 egység) hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus- és dallamvisszhang	a motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus- és dallamvisszhang
	Zenei alkotókedv		dallamfordulatok kitalálása (név, köszönés) motívumokkal	zenei kérdés-felelet kitalálása (motívumonként), mondókára dallamkitalálás, saját szöveg, mese énekelve

A dalanyag felépítése három év alatt

	Kiscsoport	Középső csoport	Nagycsoport
Hangterjedelem	3-4 (5) hang	3-6 hang	3-6 hang
		pentatónia+hexachord	pentatónia+hexachord
s-m	3-4 dal	2-3 dal	2 dal
l-s-m	3-4 dal	2-3 dal és lefutás dó-ra	2 dal
s-m-d	-	1-2 dal	1-2 dal
m-r-d	2-3 dal	2-3 dal	1-2 dal
s-m-r-d	2 dal	2-3 dal	2-4 dal és lefutás dó-ra
l-s-m-r-d	-	-	6-8 dal és lefutás dó-ra
m-r-d-l,	-	1 dal	2 dal
d-l,-s,	1 dal	1-2 dal	-

	<i>r-d-l-s, m-r-d-l-s,</i>	- -	- -	2 dal 2 dal
<i>Mondóka</i>		5-7 mondóka	4-6 mondóka	3-4 mondóka
<i>Dal</i>		10-14 dal, 2-3 műdal	12-15 dal, 3-4 alkalmi dal	20-26 dal, 5-6 műdal
<i>Ritmus</i>				
<i>Szöveg</i>		játékos, ismétlődő szavak	állat, virág, ünnepi, alkalmi játékszöveg	téma bővül a gyermek, környezetismeretének bővülésével, alkalmi, ünnepi dalok
<i>Játék, mozgás</i>		álló helyzet, kéz- lábmozgás, körforma áll, indul; ismétlődő, játékos mozdulatok	kör, csigavonal, hullámvonal, szerepcsere, guggolás, taps, utánozó mozgás	bonyolultabb játékok; párcsere, hidas, kapus, sorgyarapító, fogó játékok, fogócska
<i>Mondóka játék és műzene aránya</i>		90-10%	80-20%	70-30%
<i>Évi anyag, dal és mondóka összesen</i>		16-6	20-8	25-10

A zenehallgatáshoz olyan műveket válogasson az óvodapedagógus, amelyek felkeltik a gyermekek érdeklődését a nemes zene iránt, valamint jól elő tudja adni, megfelel a hanganyagának. Az óvodapedagógus élethelyzethez kapcsolva tervezze meg a zenei élményközvetítést. Lehetőleg minél többször énekeljen népdalokat, de jelenjenek meg a zenei repertoárjában a rokon-, és más népek dalai, a magyar komponált műzene, altatódalok és a klasszikus műzene.

A 3–6–7 éves korban megtervezhető hagyományos zenei tartalmak biztosítása

A 3–4 éves gyermekek ismerjenek meg 6–8 mondókát, ölbeli játékot és 10–15 énekes játékot. A rövid mondókák, dalok $\frac{3}{4}$ -es üteműek legyenek, amelyekben negyed és páros nyolcad ritmusok találhatók. A gyermekek játékos, utánozó mozdulatokkal kísérik az éneket,

mondókat, ismerkedjenek meg az egyenletes járással, legegyszerűbb táncos mozdulatokkal/ térdrugózás csípőre tett kézzel, testsúly áthelyezés egyik lábról a másikra./ A játékon keresztül ismerjék meg a zenei alapfogalmakat.

Ezekén a játékokon keresztül ismerjék meg közvetve a **zenei alapfogalmakat**. Próbálgassanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókat mondani és énekelni. Figyeljék meg a csendet, a környezet hangjait, egymás hangját és a dallamjátszó hangszerek hangszínét.

Az **egyenletes lüktetést** érzékeltesék különböző játékos mozdulatokkal. Az óvónő énekelgesse a gyermekek nevét, jelét, csalogassa őket énekelve a közös játékba, tevékenységbe.

Az óvónő keltsse fel a gyermekek érdeklődését a **zenehallgatás** iránt, hogy fokozatosan kialakulhasson bennük az áhítatos, elálló lélegzettel hallgatott zenehallgatás. Minél több zenei élményt közvetítsen, elsősorban énekes előadásával. A mindennapok során a különböző tevékenységekhez minél gyakrabban kapcsoljon zenei élmény-kiegészítést. Az óvónő a zene iránt érdeklődő szülőket próbálja bevonni a közös éneklésbe, az **évszaki** 30 perces rövid **hangversenyek**be. A gyermekeknek legyen lehetősége 2–5 percig tartó hangszeres zenét, kórusmuzsikát videofelvételen, mikro csoportban megtekinteni.

A **nagyobb, fejlettebb gyermekek** énekelgessenek 6–8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat. A 4–5 új mondóka és a 12–15 új gyermekdal megismerése mellett ismételtessék a 3–4 éves korukban tanult mondókákat, gyermekdalokat is. A dalok hangterjedelme továbbra is pentaton jellegű dúr hexacord maradjon.

Az énekes játékok közül az óvónő már nehezebbeket is válogathat, pl. szerepcserés párválasztó, sorgyarapító-fogyó játékokat.

A gyermekek minél gyakrabban énekelgessenek önállóan, egyénenként az éneklési készség fejlesztése és az önálló éneklésnél tapasztalható gátlások leküzdése érdekében. Énekelgessenek egyénileg mikro csoportban, halkabban, hangosabban, magasabban, mélyebben, gyorsabban és lassabban. Az énekek dallamvonalát próbálják a levegőben felvázolni.

A gyermekek élvezettel játsszák a kérdés-felelet játékokat változatos szövegű és ritmusú motívumokkal. Minél többször legyen lehetőségük a gazdagon felszerelt énekes sarokban újrajátszani a mikro csoportban átért zenei képességfejlesztő játékokat.

Minél több alkalommal érzékeljék az **egyenletes lüktetést**, a motívumok hangsúlyát és a mondókák, **dalok ritmusát**. Használjanak többféle népi ritmuseszközt a ritmusérzékük fejlesztéséhez. Ezeket a „ritmus-hangszereket” barkácsolják közösen a szülőkkel, óvodapedagógusokkal, hogy együtt tudjanak mondókázgatni, énekelgetni maguk és egymás örömére.

A zenei élményközvetítés legyen mindennapos lehetőség az óvodában, kapcsolódjon minél többféle tevékenységhez.

Az **5–6–7 éves gyermekeknek** legyen lehetősége megismerni, és sokat ismételtetni 4–7 új mondókát, 15–18 új énekes játékot és 3–4 alkalomhoz illő műdalt. A tanult mondókák, gyermekjátékoknak találjunk ki szimbólumot, melyet helyezzünk el az énekes sarokban. Ezek emlékeztetnek a tanult dalokra, és lehetőséget adnak a felidőzésre, ismétlésre, az élmények felelevenítésére. A dalok hangkészletére általában a félhang nélküli ötfokúság a jellemző. Az óvodapedagógus válogasson olyan dalokból, melyben szünet, szinkópa, triola ritmusjelek is megtalálhatók.

A legidősebb óvodások szabálytartó képessége megengedi, hogy az óvodapedagógus bonyolultabb párcsere, **kapus, hidas, sorgyarapító–fogó** játékokat tervezzen, ami ennek a korosztálynak egyben a **néptánca** is.

Az óvónő a gyermekekkel együtt variálja az énekes játékok mozgásanyagát olyan egyszerű **táncos lépésekkel**, amit a felnőtt minta **utánzásával** követni tudnak.

Az óvónő a gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb **egyéni énekléssel** segítse elő. A hallásfejlesztést segítő zenei fogalompárokat, pl. a halkabb–hangosabb éneklést kapcsolják össze a tempóváltoztatással, dallambújtatással, hangszínfelismeréssel.

A ritmusfejlesztés eredménye, hogy a gyermekek meg tudják különböztetni az **egyenletes lüktetést** és a dalok **ritmusát**.

A gyermekek játsszanak minél gyakrabban zenei **formaérzék-fejlesztő** játékokat, hogy különböző mozgással megérezhessék a **motívumok** hosszát. Az óvodapedagógus fejlessze a gyermekek alkotóképességét, teremtsen arra lehetőséget, hogy egy-egy zenei képességfejlesztő játékot többféleképpen lehessen megoldani.

Adjon az óvónő lehetőséget az ügyesebb 5–6–7 éves gyermekeknek a metallofon játékra, hogy a hangok magasságkülönbségét így is érzékelhessék. Próbálgassanak néhány hangból álló motívumokat kitalálni, vagy egyszerű gyermekdalokat megszólaltatni.

Minden korcsoportban legyen lehetőség a gyermekeknek a „házilag” barkácsolt ritmuseszközöket használni, azok legyenek mindig elérhető helyen.

A játékokhoz megfelelő eszközök álljanak rendelkezésükre, pl. koszorú, virág-, állatfejdíszek, kendők, vőfélybot, kalapok stb.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű. A munkáformái tovább differenciálódnak. Az óvodapedagógus az ének-zenei képességfejlesztő játékokat kötetlen jelleggel, mikro csoportos munkáformában szervezze meg. Ezzel a munkáformával, ahol egyszerre csak hat gyermekkel foglalkozik, egyéni képességeket figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni.

A kötött jellegű szervezett énekes játékot, lehetőleg az udvaron tartsa meg az óvónő, rossz idő esetén pedig a csoportszobában a délelőtti levegőzés előtt. Ebben a formában csak énekes játékokat tervezzen az óvodapedagógus, hogy semmi se szakítsa meg az önfeledt, élmény teli játékot.

Az óvónő törekedjen arra, hogy az otthoni zajos, divatos durva hangerejű zenét az óvodában csendes, nemes zene ellensúlyozza.

A **zenehallgatás** kapcsolódjon a különböző tevékenységekhez. Teremtsen a délutáni órákban arra is módot, hogy a gyermekek kedvük szerint megnézihessenek néhány perces kórusművet, hangszereken megszólaltatott klasszikus műzenét.

Az **évszaki koncertek** során, az igényesen választott zeneművek bemutatásán keresztül, a gyermekek megismerkednek a népdallal, élő népzenevel, valamint a komolyzenével.

A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal

A gyermekek lassabban énekelnek, mint ahogyan beszélnek. A lelassított mondókák, énekek ismételtetése segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hangleadása, hangsúlya, ritmusa, hangerejének utánzása megéreztetni a nyelv kifejezőerejét, szépségét.

Az éneklési készség fejlesztését szolgáló hangutánzó szavak éneklése segíti a magán- és mássalhangzók pontos képzését, kiejtését. A sokféle énekes játék adjon alkalmat a szókincs bővítésére is.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- *A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat.*
- *A gyermekek gátlások nélkül tudnak egyedül énekelni.*
- *Élvezettel tudnak zenét hallgatni.*
- *Megkülönböztetik az elemi zenei fogalmakat.*
- *Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát*
- *Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.*
- *Szeretnek dudorászni, énekelgetni játék közben.*

VI./4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

A tevékenység célja: a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése. A gyermekek tér, forma és szín képzetének gazdagítása, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Az ovigaléria programja adjon mindennapi lehetőséget a műalkotásokkal való találkozáshoz, amely művészeti élményben részesíti mind a gyermeket, mind a szülőket.

Az óvodapedagógus feladatai

- *A gyermeki alkotó–alakító tevékenység feltételeinek megteremtése*
- *A 3–6–7 éves korban tervezhető alkotó–alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése*
- *A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása*
- *A gyermeki alkotó–alakító tevékenység feltételeinek megteremtése, az eszközök használatának megtanítása*
- *A hátrányos helyzetű gyermekek megismertetése az alkotótevékenységet biztosító eszközökkel, technikákkal*
- *A gyermekek tér-, forma- és színképzeiteinek gazdagítása, képi gondolkodásuk fejlesztése, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítása*
- *A tehetségcsírák felismerése, gondozása*

A gyermeki alkotó–alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Az eszközök kiválasztásában a praktikum, a célszerűség és az esztétikum szem előtt tartására szükséges törekedni. Az alkotó–alakító tevékenységekhez az a megfelelő hely, ahol a mozgó gyermekektől védett az alkotók köre. A különböző méretű anyagok elhelyezéséhez tárolóhelyekre van szükség.

A munkaasztalt úgy alakítsa ki az óvodapedagógus, hogy maximum 6 gyermek egyszerre kényelmesen elférjen, és közel legyenek az alkotóeszközök tároló helyei. Ebben a térben helyezze el a gyermekek mini galériáját, ahová önállóan teszik ki az alkotásaikat. Így egy héten keresztül gyönyörködhetnek a „műveikben”.

Az alkotó tevékenységhez olyan légkör szükséges, amelyben a gyermekek szívesen bekapcsolódnak a munkába, s az elrontott, sikertelen lépéseiket minden lelki feszültség nélkül javítják, vagy előről kezdik.

Az óvónő a tevékenységhez biztosítson elegendő időt is. A gyermekek lehetőleg addig alkossanak, ameddig kedvük tartja.

Az óvodapedagógus a gyermekeknek egyenként tanítsa meg az eszközök biztonságos kezelését.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázáshoz, anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, batikoláshoz, origamihoz, építéshez, a kézimunka egyéb fajtáihoz, a műalkotással való ismerkedéshez az óvodapedagógus gondolja végig a feltételeket, s teremtsen meg még a mindennapi szabad játékokban is. A gyermekek a festéshez festőpólót vagy kötényt használnak, hogy óvják a tiszta ruhájukat

Legyen az óvodának az évszakhoz és ünnepekhez kapcsolódó, - a gyermekekhez is szóló – művészi fotó, poszter, ill. reprodukció gyűjteménye.

A 3–6–7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek tartalmának, minőségének differenciált fejlesztése

Az óvodába kerülő 3-4 éves gyermekek többsége először találkozik az alkotó alakító tevékenységgel és az ehhez szükséges eszközökkel, anyagokkal.

Az óvodapedagógus az óvodába kerülő 3–4 éveseknek tegye lehetővé, hogy játszva ismerkedhessenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés módjaival.

A tevékenységek a képalakítás, a plasztikai munkák és az építés köré csoportosíthatók.

Az óvónő tervezze meg a képalakító tevékenységek technikáit és eszközeit.

Nem tervezhető a szándéktalan firka, és a látszólag szándékos forma-firka időszakában a témajavaslat. A gyermek az elkészült firkák után fogalmazza meg, hogy mit alkotott.

A gyermekeknek később is legyen lehetősége az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad témaválasztásra. Alkossanak képeket festéssel, zsírkrétával, papíragasztással, anyagba–homokba karcolással, nyomattal stb.

Az óvodapedagógus segítse a gyermekek képalakító készségeinek megindulását a szórt elrendezéstől a képelemek, részformák elemeinek egymáshoz rendezésével.

A gyermekek tetszés szerint vegyenek részt a **plasztikai alakításban**. Ismerkedjenek az anyagok alakíthatóságával nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva stb. A gyermekeknek legyen biztosítva a mindennapi gyurmázás.

A legkisebb óvodások is ismerkedjenek az **építés** során a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

Teremtsünk olyan lehetőséget, hogy szívesen beszéljenek alkotásukról, s örüljenek a létrehozott produktumnak. Ezért a rajzos munkaterületen alakítsunk ki egy esztétikus polcot, képtároló lehetőséget, hogy sokáig tudjanak gyönyörködni alkotásaikban. Legyen minden gyermeknek külön dossziéja, doboza a kész rajzok, festmények, alkotások összegyűjtésére, amelyeket a nevelési év végén hazavihetnek.

Az óvodapedagógus a **4–5 éves gyermekek** alkotó–alakító tevékenységét gazdagítsa, bővítse tovább. A gyermekekénél megjelenő szándékos **képalakító** tevékenységet segítse élményeikhez kapcsolható témajavaslatokkal, s ezekhez legkifejezőbb legmutatósabb technika kapcsolásával.

Jeljen meg a gyermekek rajzában **az emberábrázolás, a környezet, a tárgyak, a cselekvések** saját elképzelés alapján történő megjelenítése. A gyermekek gyönyörködjenek a gazdag formákban, a színkeveréssel alkotott színárnyalatokban.

Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rost írókat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket a rajzok finomabb kidolgozásához. A gyermekek nagyon szeretnek spárgából, fonalakból, textilből, termésekből képeket komponálni, teremtsünk erre is lehetőséget.

A **plasztikai munkák** során legyenek képesek a formák tagolására. Tudjanak játékuhoz kellékeket, valamint alkalmi ajándéktárgyakat készíteni. Használjanak különböző formájú textilt, bőrdarabot, gallyakat, terméseket a plasztikus formák létrehozásához.

Az **építés** során próbálkozzanak a tér variálásával, az építés részletezésével. Ehhez használjanak, pl. nagyobb méretű dobozokat, takarókat, térelválasztó elemeket, berendezési tárgyakat. A gyermeket aktivizáljuk az eszközök előkészítésére, tisztán tartására, elrakására.

Az **5–6–7 éves gyermekek** alkotó-együttműködési készségét figyelembe véve az óvodapedagógus segítse a képi, a plasztikai és a környezetalakításból eredő aktív tárgykészítés bővülését. A **képalakító alkotás** során a gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót. Az óvodapedagógus gazdagítsa a technikai megoldásokat és az eszköz-lehetőségeket, pl. batik, kollázsok, domborművek, viaszkar, lenyomatok stb. alkalmazásával.

A saját élményeken alapuló cselekményes **témákban** jelenjenek meg a **mesék, versek, énekes játékok, ünnepek** **eseményábrázolásai** is. A

gyermekük alkalmazzanak a képalakításhoz minél eredetibb megoldásokat, jelenítsék meg a formákat, színeket egyéni módon.

A gyermekük **plasztikai munkájában** is jelenjen meg a közös térbeli, többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, énekes játék, élethelyzet stb. Egyénileg dolgozzanak korongozón, kisméretű szövőkereteken.

Az óvoda „legidősebbjei körében” alakítsuk ki az ajándékkészítés igényét. Biztassuk őket, hogy az ünnepekre, a vendégek fogadására készítsenek ajándékot szüleik, vendégeik részére, de gondoljanak az óvoda legkisebbjeire és felnőtteire is. Éljük át minél gyakrabban az ajándékozás örömét.

Az óvónő segítse a gyermekeket a játékok, bábok, játékkellékek készítésében. Szülők segítségével gyűjtsék az alkotó–alakító munkához szükséges anyagokat. A gyermekek legyenek megtervezői a környezetalakító, díszítő munkának.

Az óvónő segítse a gyermekeket abban, hogy az építésben nagyobb méretű elemekből térben is állítsanak össze pl.: búvóhelyeket, mobil színpadot, drámajátékhoz szükséges egyszerű díszleteket stb. A térbeli tapasztalat segítse az eredeti megoldások kivitelezését is. A gyermekek lehetőleg teljesen önállóan készítsenek elő, illetve gondozzanak minden anyagot, eszközt, amelyek az alkotó tevékenységhez szükségesek. Az óvodapedagógus a gyermekeknek biztosítsa a több napon át tartó építés lehetőségét.

Az **ovigaléria** megnyitása kapcsolódjon az évszak kezdetéhez vagy zárásához. Minden esetben ünnepélyesen nyissák meg az alkotók kiállítását, legyen ez a nap más, mint a többi. A gyermekük kis csoportokban többször nézzék meg, csodálják meg a kiállított alkotásokat. A gyermekük a kiállított alkotásokról mondjanak véleményt.

Az óvoda ovigalériája legyen az 5–6–7 évesek ízlésformáló, szemet gyönyörködtető, beszélgető helye, ahol a műalkotások hangulati, formai, színbeli hatásáról esik szó.

A gyermekük kis csoportokban személyesen **találkozzanak a kiállító iskolásokkal**, alkotó rajztanárral vagy **művésszel**.

Legyenek büszkéik óvodájuk galériájára, invitálják szüleiket, nagyszüleiket is a látvány megtekintésére.

Találkozzanak az óvodában, a faluban, és óvodás kirándulásaik alkalmával kósárfonó, hímző, szalmafonó, csuhéző, szövő, nemezeli felnőttekkel. Figyeljék meg munkájukat és próbálkozzanak maguk is különböző tevékenységekkel.

Vizuális problémák rendszere

	<i>3-4 évesek</i>	<i>4-5 évesek</i>	<i>5-6-7 évesek</i>
<i>Képalakítás vizuális problémái</i>	<i>színválasztás</i> <i>színhasználat</i> <i>színazonosítás</i> <i>és - megkülönböztetés</i> <i>egész és rész forma</i> <i>foltképzés vonalakkal, színnel</i> <i>képi elemek szétszórt elrendezése, tájékozódás a kép síkján</i> <i>ismerkedés a ritmusképzés legegyszerűbb módjával (szín- és folt ritmus)</i>	<i>vonalfajták és vonálmínőségek</i> <i>színkeverés, színegyüttesek, színálladóság</i> <i>tagolt forma, formaképzés színfoltokkal</i> <i>a képelemek elrendezése (egy vonalas sorakoztatás)</i>	<i>formák gazdagítása újabb részformákkal, a formák díszítése, a formák karakterjegyeinek kifejezése</i> <i>színritmus, formaritmus</i> <i>egyéni színkedvelés, színmegfigyelések kifejezése, díszítés színnel</i> <i>egyéni témák megjelenítése, környezeti elemek jelölése, egyéni - közös kompozíciók térkifejezés a kép síkján</i>

Plasztikai munkák vizuális problémái	<i>a képlékeny anyag tapintással megismerhető tulajdonságai</i> <i>a képlékeny anyag alakítása nyomán létrejött téri formákba valaminek a "belelátása"</i>	<i>formai jellemző jegyek alapján történő összehasonlítás, a formák felületi minősége a formai jegyek megjelenítésének problémái</i> <i>tériformák közötti arányviszonyok</i>	<i>karakteres formák létrehozása</i> <i>térbeli kompozíciók képtákos szoborral is kiegészítve</i>
	<i>egész és rész forma</i> <i>nyomképzés, applikálás a képlékeny anyagban</i> <i>a felületi minőségek sokfélesége</i>	<i>a forma és az anyagok sokféleségének egymáshoz rendelése</i>	<i>változatos alapanyagokon díszítés az ismert és újabb forma elemekkel és elrendezéssel az arányviszonyok finomodása a formák között és a formán belül</i>
Az építés vizuális problémái	<i>tárgyak térbeli helyzete, egymáshoz rendelésének egyszerű lehetőségei, soralkötés, ritmusképzés színhasználat, színválasztás</i> <i>részformák és egész formák a térben</i> <i>összehasonlítás (kisebb, nagyobb...)</i>	<i>egyszerű forma, összetett forma, formacsoport</i> <i>az építmény méretei és funkciója</i> <i>a téri elemek elrendezésének szempontjai</i>	<i>térrészlet összekapcsolása</i> <i>differenciált arányviszonyok gazdagodó formavilág az építményekben, a valóságos formák leképezése (makett)</i>

<i>A műalkotások nézegetése során felmerülő vizuális problémák</i>			<i>a mű tartalmi üzenete</i> <i>téri vagy sík kompozíció</i> <i>fő- és mellék alakok</i> <i>a műben</i> <i>a mű belső arányrendszere</i> <i>a mű meghatározó színvilága, a színek hangulat kifejező értéke</i> <i>a felület minősége: szobrok, plakettek, érmek felületének tapintással történő érzékelése</i>
---	--	--	---

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

*Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, **kötetlen formájú tevékenységet szervez.** Az általa előkészített eszközök motiválják a gyermekeket az alkotó–alakító tevékenységre.*

Az egyéni segítségnyújtás érdekében egyszerre csak 5–6 gyermek vegyen részt a tevékenységben.

*A gyermekeknek ajánljon egy **témán** belül alternatív lehetőséget, és legalább **kétféle technikát.** Az óvodapedagógus teremtsen meg annak lehetőségét, hogy minden gyermek ilyen formában megalkothassa az ajánlott eszközfeltételekkel képi–plasztikai elképzelését.*

A gyermekek jelenítsék meg személyiségük kivetített darabját, amelyben érzelmeik, vágyaik, szorongásaik, fantázia- és élményviláguk megmutatkozik.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végére

- *Képalakításban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket*
- *A gyermekek alkotására jellemző a részletező formagazdagság, a színek variálása. Színhasználatukban érvényesítik kedvenc színeiket.*
- *Örülnek egyéni és közös kompozícióiknak,*
- *Plasztikai munkáik egyéniék, részletezőek,*
- *Téralakításban, építésben közösen vesznek részt.*
- *Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne.*
- *Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról.*
- *Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.*

VI./5.Mozgás

A tevékenység célja: az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása (pihenés is) a gyermek testi fejlődésének elősegítése, a környezettudatos magatartás megalapozásának elvárása., a gyermekek természetes, harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztésének elősegítése játékos formában, A gyermekek mozgásszükségletének kielégítése. A gyermekek esztétikus, harmonikus összerendezett mozdulatainak fejlesztése. Cél továbbá a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarat tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Az óvodapedagógus feladata

- *A gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése*
- *A gyermek testi képességeinek fejlődésének segítése*
- *A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése*
- *Az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegség megelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása*
- *A gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása*
- *A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása*
- *Megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása*
- *A 3–6–7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása*

- *A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében.*

- *A hátrányos helyzetű gyermekek megismertetése a különböző mozgáseszközökkel és mozgásformákkal.*

- *Naponta biztosítsa a lehetőséget a tornához, játékos mozgáshoz és az egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységekhez.*

- *A mozgás*

és az

értelmi fejlődés egymást erősítő, kedvező hatásának hangsúlyozása, az érzelmi biztonságban történő gyakorlási formák biztosítása.

A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, valamint a pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása, fejlesztése

A 3–6–7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A gyermekek nagymozgása (járás, futás, kúszás, mászás) jól fejleszthető az óvoda udvarán. A szabad mozgás zavartalan gyakorlási lehetőséget ad az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák többszöri ismétlésére. A mozgásos tevékenységeket, s azok eszközeit mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoportok összetételéhez méretezzük.

Az óvodapedagógus az irányított mozgásos játékokban a 3–4 éves gyermekek nagymozgásának fejlesztésére helyezze a hangsúlyt.

A gyermekek ismerkedjenek meg **futásgyakorlatokkal**: pl. futás különböző irányban, futás feladattal, különböző futásformákkal. Játsszanak **ugrásgyakorlatokat**: pl. szökdeléseket, sorozatugrásokat, rövid nekifutásból fellépéseket majd leugrásokat.

A gyermekek ismerkedjenek meg **dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal**: pl. hajítás helyből távolba, hajítás helyből célba, labda feldobás–elkapás, labda leütés–elkapás stb.

A mozgásos játékok adjanak teret a **támaszgyakorlatok** gyakorlására: pl. csúszások, kúszások, mászások. A **talajtorna** eleme is jelenjen meg a játékokban: pl. gurulás a test hossz tengelye körül. A gyermekek játszassanak minél több **egyensúlyozó játékot**. Az óvodapedagógus használjon többféle kéziszer a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek. A gyermekeket készítessék elvárható erő kifejtésre. Az óvodapedagógus rendszerint mutassa meg a helyes mintát, és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását. A csoportteremben legyen mozgásra készítő eszköz: pl. bordásfal, Tini-kondi, szivacs-szőnyeg stb.

A 4–5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly. Az irányított mozgásos játékokban jelenjenek meg a **futásgyakorlatok**: pl. fussanak három, négy akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgy hordozással stb.

Az óvónő szervezzen **ugrásgyakorlatokat**: pl. egy lábon, páros lábon, szökdeléseket, felugrásokat két lábról, leugrásokat két lábra, játékos helyből- és távolugró versenyeket stb.

Az óvónő tervezzen **dobásgyakorlatokat**: próbáltassa a célba dobást egykezes felső dobással, babzsák harántterpeszállásból kiinduló távolba hajítását. A gyermekek minél gyakrabban

játszhasanak labdagyakorlatokat, hogy tudják a labdát feldobni, elkapni és különböző testhelyzetben gurítani.

Az irányított mozgásos játékok segítségével gyakorolják a **támaszgyakorlatokat**: pl. csúszást, kúszást, mászást, talajon és szerekén.

A **talajtorna** anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata, „a csikórugdalózás”. Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése, a szem–kéz, szem–láb koordináció differenciálódása. Tervezzon speciális járás- és gimnasztikai gyakorlatokat.

A gyermekek játszhasanak **egyensúlyozó játékokat** 5 cm széles vonalon, vízszintes és rézsútos szerekén.

Az óvodapedagógus tervezzen **lábboltozat erősítő, és tartás javító** tornát.

Az **5–6–7 éves gyermekek** mozgása összerendezett, harmonikus ritmusú. Sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Hangsúlyt kap ennél a korosztálynál a finommotorika fejlesztése és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazása. Az óvónő minél gyakrabban tervezzen kisebb testrészekkel végzett mozgásokat. Használjanak különböző kéziszereket, pl. szalagokat, rövidebb-hosszabb botokat, kisebb-nagyobb labdákat és kendőket.

A gyermekek gyakorolják a különböző típusú **futógyakorlatokat**: pl. sorversenyt, váltóversenyt, versenyfutást. Ismerjék meg a fokozódó futást, a gyorsfutást és a lassú futást.

Végezzenek **ugrásgyakorlatokat**. Szökdeljenek haladással páros és egy lábon. Végezzenek sorozatugrásokat, különböző magasságú és különböző távolságban elhelyezett tárgyakon át. Néhány lépés nekifutással gyakorolják a magas- és távolugrásokat.

A gyermekek játsszanak **dobásgyakorlatokat**. Dobjanak egykezes, kétkézes, alsó és felső dobással célba, 2m magas kötél felett is. A gyermekek nagyon kedvelik a **labdagyakorlatokat**. Vezessék a labdát járás, futás közben. Minél gyakrabban labdázhasanak párokban, kisebb csoportokban.

Végezzenek **támaszgyakorlatokat**: pl. pók- és rákjárást, talicskázást. Ismételjék az óvodában tanult talajtorna elemeket: guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. **Egyensúlyozzanak** a padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

Az óvónő szervezzon minél több kirándulást, túrát, amelybe próbálja meg bevonni a szülőket is.

A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

Az óvodapedagógus a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és séta során biztosítja.

Az óvodapedagógus az irányított mozgásos tevékenységet mindhárom korosztálynak heti egy alkalommal szervezze meg, különböző időkerettel. A mindennapi testedzés: a kocogás, futás mindhárom korosztálynak ajánlott. A futás mennyiségét a gyermekek szabadon határozhatják meg.

Hetente két alkalommal „Zenés, mozgásos percek”-et szervezünk, ahol a gyermekek korcsoportonként különböző időkeretben zenére mozoghatnak. Az utánpótlás alapuló mozgás anyagot gimnasztikai elemekből építjük fel: pl. kartartások, testhelyzetek, kar-, törzs-, térd- és lábmozgások, valamint különböző irányú járásgyakorlatokból.

A szabadban szervezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségletének kielégítését.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végére

- *A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.*
- *Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.*
- *Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.*
- *Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.*
- *Szeretnek futni, képesek 50–100 métert kocogni.*
- *Tudnak helyben labdát vezetni.*
- *Célba dobnak egykezes felsődobással.*
- *Az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják.*

VI./6.A külső világ tevékeny megismerése

A tevékenység célja: a közvetlen és tágabb környezet felfedezése során a gyermekek pozitív érzelmi viszonyának kialakítása a természeti, emberi, tárgyi világ értékei iránt.

A környezet megszerettetése közben a gyermekek mennyiségi, alakí, nagyságbeli, tér- és síkbeli szemléletének alakítása. A gyermekek elemi ismerete alakuljon ki önmagukról és közvetlen környezetükről.

Az óvodapedagógus feladatai

- A 3–6–7 éves korú gyermekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében
- A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése, különös figyelemmel a szociokulturálisan és emocionálisan hátrányos helyzetű gyermekekre
- A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során
- Tegye lehetővé a gyermekek számára a környezet tevékeny megismerését, biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és biztonságos életvitel szokásainak alakítására.
- Segítse elő a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárskapcsolatokban és környezet alakításában.

A 3–6–7 éves korú gyermekek számára érthető helyi környezeti értékek összeállítása a környezetük felfedeztetése és megszerettetése érdekében

A 3–4 éves gyermekek elsősorban ismerkedjenek meg az óvodával és az ott dolgozó felnőttekkel. A biztonságérzetük kialakulása után ismerkedjenek meg az óvoda közvetlen környezetével.

Külön odafigyelünk a hátrányos és szegényes környezetből jövő gyermekek felzárkóztatására.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, tollakat, évszakokra jellemző képeket. Látogassák meg a közelben lakó csoporttársaikat, beszélgessenek a család tagjairól.

Ismerkedjenek meg az óvoda utcájával, épületeivel, az ott található intézményekkel, az utcában élő állatokkal, növényekkel. Beszélgessenek a környezet formáiról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Minden évben legalább egyszer lehetőségünktől függően élményszerző kirándulásokat szervezünk annak érdekében, hogy a gyermekek megismerkedjenek lakóhelyük, illetve távolabbi környezetük természeti kincseivel, élővilágával, építészeti értékeivel stb. Az erről készült felvételek nézegetése által a gyermekek újra átélhetik élményeiket.

Az óvónő a **4–5 éves gyermekek** tapasztalat- és élményszerző sétáit az óvoda utcáján túl, az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg. Az óvodapedagógus törekedjen a megfigyelések, gyűjtőmunkák gazdagítására, differenciálására.

Tudjanak gyönyörködni az évszakok növényeiben. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között. Gyűjtsenek terméseket, s azokat hasznosítsák az óvodapedagógus segítségével. Végezzenek rügyeztetést, magvak csíráztatását, hajtatást. Közösén készítsenek albumot az évszakokról gyűjtött képekből.

Nézegetsenek családi képeket, mutassák be a család tagjait, otthonukat.

A gyermekek látogassanak el az óvoda közvetlen környezetében lévő orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, gyógyszerárba, postára iskolába. Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait. Ismerjék meg a személy- és teherszállító járműveket.

Az óvoda környezetében élő háziállatokat, madarakat, bogarakat ismerjék meg.

Az **5–6–7 éves gyermekek** ismerkedjenek meg az óvoda tágabb környezetével. Fedezzék fel az évszakok szépségét, a színeik árnyalatát, a környezet szennyeződéseit (víz, levegő, föld), a növények fejlődési feltételeit.

Ismerkedjenek meg szülőfalujuk nevezetességeivel. / Templom, Emlékpark /

Csíráztassanak, ültessenek növényeket. Szaporítsanak tőosztással növényeket. A gyermekek ismerkedjenek meg gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel. Ismerjék meg a mérgező növényeket.

A gyermekek ismerjék meg a felnőttek munkáját, látogassanak el többféle munkahelyre, ahol szüleik dolgoznak.

A természet kincseit őrző sarokban a gyermekek osztályozzák az összegyűjtött anyagokat, s amit lehet, hasznosítsanak.

A gyermekek látogassanak el a középületekbe: múzeumokba, színházba, kiállító termekbe, bölcsődébe, óvodába, iskolába, vasútállomásra. Legyen sok ismeretük a szárazföldi, vízi, légi közlekedésről.

Látogassák meg környezetük háziállatait, figyeljék meg, hol élnek. Hasonlítsák össze az ismert állatok környezetét, életmódját.

A tevékenység differenciált szervezeti formáinak megteremtése

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében mikro csoportban történik, a közvetlen tapasztalat- és élményszerző séták, tevékenységek alkalmával.

Az óvónő hetente egy természeti, emberi vagy tárgyi környezeti téma megfigyelését tervezze. A délutános óvónő megérkezése után a délelőtti óvónő a hét három délelőttjén maximum 6–8 gyermekkel megfigyelteti a tervezett témát.

Az élmények egyeztetésére az ebéd előtti öltözködés, a gyűjtemények közvetlen megtekintése és az évszaki albumok összeállítása ad lehetőséget.

A 3–4 éves gyermekek erdei óvodai programja félnapos, az óvoda közelében található ligetes, fás park ad erre lehetőséget. (A hátizsákokba elkészített tizórai jelzi a félnapos levegőn tartózkodást.)

A 4–5 éves gyermekek kétszer fél napot is tervezhetnek a természetben tartózkodásra.

Az óvónő készítsen minél több videofelvételt vagy fotót a közvetlen tapasztalatokat közvetítő, felfedeztető tevékenységekről, hogy a gyermekek a felvételek többszöri megtekintése segítségével újra meg újra átélhessék az élményeiket.

A gyermekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat- és ismeretszerzés során

A mikro csoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermek–óvónő személyes beszélgetéseire. Az óvónő minden gyermekre oda tud figyelni, minden kérdésére tud válaszolni.

Ez a szervezeti forma kiválóan segíti a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését.

A valós élethelyzetek természetes módon teszik lehetővé, hogy a gyermekek alkalmazzák a helyes köszönést, bemutatkozást, megszólítást, véleménynyilvánítást, a szándékok kifejezését, mint a kérdés, tudakozódás, üzenetközvetítés.

*A gyermekek között
közzététele, a látottak*

*erősödik a tapasztalatok
folyamatos elbeszélése.*

Az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a gyermekek értelmesen, összefüggően kifejezhessék gondolataikat, érzelmeiket, kívánságaikat, észrevételeiket.

A fejlődés várható kompetenciája az óvodáskor végén

- *Tudják lakcímüket, szüleik pontos nevét, foglalkozását.*
- *Tudják saját születési helyüket és idejüket.*
- *Tudják óvodájuk nevét.*
- *Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségükben. Felismerik a napszakokat.*
- *A gyermekek ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltatókat, üzleteket, esztétikai alkotásokat.*
- *Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat. Ismerik környezetük növényeit, s azok gondozását.*
- *Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.*
- *A tárgyakat meg tudják számlálni legalább 10-ig, össze tudják hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.*
- *Megkülönböztetik a jobbra–balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (pl. alá, fölé, közé stb.).*
- *Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.*
- *Ismerik az alapvető viselkedés szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek.*
- *Élvezik, és többször megtekintik a tapasztalatszerző sétákon, kirándulásokon, rendezvényeken készült videofelvételeket, fotókat.*

VI./7. Munka jellegű tevékenységek

A tevékenység célja: a gyermeki munka megszerettetésén keresztül olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Cél továbbá a gyermekek együttműködésének, szervező képességének fejlesztése.

Az óvodapedagógus feladata

- A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása
- A munkaeszközök használatának megtanítása
- A gyermeki munkavégzés által alakítsa a munkavégzéshez szükséges attitűdöket, képességeket, készségeket, tulajdonságokat (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság)
- Tudatos pedagógiai szervezés, gyermekkel való együttműködés, folyamatos, konkrét, reális, - vagyis a gyermeknek saját magához mérten - fejlesztő értékelés

A különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása

Az óvodások munka jellegű tevékenysége, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység. Kezdetben az óvodapedagógus segítségével, később teljesen önállóan, öntevékenyen. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtnál adjon mintát az eszközök, fogások, s azok sorrendiségének megismeréséhez. Úgy segítsen a gyermekeknek, hogy minél többször át tudják élni a munka örömet, a célért vállalt erőfeszítés szépségét, nehézségét. Az óvodapedagógus értékelése legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

A 3–4 éves gyermekek az óvodapedagógust figyelve vesznek részt a növények, állatok gondozásában, etetésében. A kerti munkában követik a termések, falevelek elszállítását, a nagycsoportosok veteményezését, a növények locsolását, és közreműködnek az érett gyümölcsök összeszedésében stb.

A 4–5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, amit akkor célszerű bevezetni, ha a gyermekek készségszinten ismerik a munkafolyamat menetét, fogásait. (Az önkiszolgáló tevékenység ezt jól előkészíti.) E program megerősíti a naposi munka fontosságát, amit az étkezési feladatok elvégzéséhez és egyéb munkafajtákhoz is ajánlunk.

*Az óvodapedagógus tervezze meg az egyéni megbízások lehetőségeit: pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, **ajándékkészítés a kicsiknek**, az óvoda dolgozóinak, a jeles napok, rendezvények előkészítése stb.*

*Az óvodapedagógus a gyermekeknek adjon lehetőséget növény- és állatgondozásra. A gyermekek működjenek közre, a szobanövények átültetésében, a virágoskert ápolásában, **az óvodaudvar tisztántartásában**: pl. a fű gondozásában, az avar összegyűjtésében, öntözésben.*

Az óvodapedagógus segítségével a gyermekeknek legyen lehetősége szobanövényeket és a madáretetőt gondozni.

Az 5–6–7 éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Önállóan merítsen, ítélje meg mennyit tud elfogyasztani. Étkezés után a szokásrendnek megfelelően, mindent a helyére tesznek.

*Önállóan végezzenek **környezetszépítő munkát, játéktisztítást**, mosást, szárítást, egyszerű javításokat, polcok lemosását, sütés nélküli édességek, vitaminsaláták készítését.*

Rendszeresen segítsenek a kicsik öltöztetésében, készítsenek nekik meglepetéseket.

*Az óvodapedagógus úgy irányítsa a **növénygondozást**, hogy a gyermekek minél több műveletet önállóan el tudjanak végezni. A kerti szerszámokat önállóan használják, gondozzák. A növények gondozását a magvetéstől a termések összegyűjtéséig együtt tervezzék és végezzék a felnőttekkel.*

A munkaeszközök használatának megtanítása

Az óvónő minden munka jellegű tevékenység bevezetésekor ismertesse a gyermekeknek, hogy az eszközökkel hogyan kell bánni. Segítsen abban, hogy a munkaeszközök használatát a gyermekek megtanulhassák. Ezt nagymértékben segíthetjük azzal, ha minden munka jellegű tevékenységnek kialakítjuk a szokásrendjét. Az óvodapedagógus hívja fel a gyermekek figyelmét a munkaeszközzel okozható balesetek forrásaira!

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén

- *A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.*
- *Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.*
- *Örülnek, ha a kötelességüket teljesítik.*
- *Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát.*
- *Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.*
- *Szívesen közreműködnek a növények gondozásában.*

VI.8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás

E program szélesen értelmezi a tanulást. A gyermekek a tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak, s általuk fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges terepe a játék és a mindennapi óvodai élet. Nem fér kétség ahhoz, hogy az óvodás gyermek értelmi képessége: érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik. A gyermekek örömmel és teljesen önként, spontán tanulnak a játékban.

Az óvodai tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése. Az óvodai tanulás különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás, cselekvéses tanulás, felfedezés („AHA” élmény) eszköz használat, technikai eljárások megismerése. Mindezeket megtanulja menetközben a gyermek, ott és akkor ahol arra szükség van, mód és lehetőség nyílik rá.

Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvónő által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, amely a gyermek ismeretszerzését is magában foglalja.

Az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás folyamatában mindvégig az óvónő a főszereplő, később felerősödik a társak hatása. A programban helyet kap az óvodapedagógus által kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma- és feladatmegoldás lehetőségét adja a gyermekeknek.

A tanulás tervezése évszak projektben történik, melynek minden elemét a szülők tájékoztatása érdekében hozzák nyilvánosságra, a csoport öltözőjében. A projekt kidolgozása a szülők számára legyen áttekinthető, esztétikus, könnyen olvasható és folyamatosan követhető. Ezért piktoqramokkal jelöljék meg az aktuálisan tanítandó anyagokat.

A szocio kultúrából eredő hátrányok kiküszöbölése

- Az óvónő ismerje meg a hátrányos helyzetű gyermekek családi környezetét, személyiségét, és a tapasztalatok alapján segítse a gyermekeket eddig át nem élt élmények, tapasztalatok birtokába jutni
- Az óvónő mutassa meg a gyermekek számára az új eszközök használatát. Segítse, hogy az óvodába lépéskor minél több „AHA” élményhez jusson, így érdeklődését, kíváncsiságát, spontán tanulási kedvét felkeltse.

- Az óvónő teremtsen a játékában olyan helyzetet, hogy a fejlődésben lemaradt gyermek hiányzó ismereteit, készségeit lehetőleg kudarc élmény nélkül pótolhassa. A fejlődés útján megtett kis lépéseiért is pozitív megerősítést kapjon.
- Az ingerszegény környezetből jövő gyermekekkel az óvónő a játékban ismertesse meg a kapcsolatteremtés lehetőségeit. Bátorítsa az óvónő, hogy merjenek kezdeményezni, beszélni, kérdezni.
- A gyermek, ha a családban eddig nem volt módja rá, a játékban ismerjen meg alapvető együttélési formákat, udvariassági formákat, önkifejezési módokat.
- Az óvónő javasoljon a szülőknek olyan otthoni játék és tevékenység lehetőségeket, amelyek a gyermeket fejlesztik.

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai intézkedéseknek a gyermekek személyiségéhez kell alkalmazkodniuk. A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése, kíváncsisága befolyásolja. Az óvónő az eljárásait változtatatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombinálja, meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre épített tevékenységekkel, illetve további élményszerzés biztosításával, párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek tervezése, szervezése által.

A játékoság, a felfedeztetés, ráébredés lehetősége, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemeztetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenjen meg a tevékenységekben. Az óvodapedagógus törekedjen módszertani kultúrájának kiművelésére, hatékonyra tételére. Legyen képes a módszerein változtatni, az eredményesség érdekében.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Ezért az óvónő törekedjen arra, hogy mindegyik gyermek, mindennap kapjon valamilyen pozitív megerősítést. Kerülje a sztereotip értékeléseket, helyette a gyermekek konkrét, jó cselekedetét és tettét emelje ki. Az óvónő alkalmazza a differenciált, árnyalt értékelést, a fejlesztő, konkrét, reális értékelés által, mely nélkülözhetetlen.

Alkalmazza a jutalmazás sokféle módszerét: simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, a csoport előtt és a szülőknek egyaránt.

Beavatkozunk a játékba illetve bármely tevékenységbe, ha a gyermekek durvák egymáshoz vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, nyugodt játékát.

A fejlesztő, konkrét értékelés által minden gyermek reálisan ismerje meg testi, lelki, szellemi értékeit, de azt is tudja, hogy melyek a hiányosságai, és ezt kudarc nélkül fogadják el. A gyermekek próbáljanak meg minél több mindent önállóan megoldani.

VII. SZLOVÁK NEMZETISÉGI NEVELÉS - SZLOVÁK NYELVI NEVELÉS

Az EMMI rendeleteit figyelembe véve kínálunk gyermekeink számára, szlovák nyelvi nevelést. -lsd. Alapelvek

Célunk a nemzetiségi kultúra értékeinek megismertetése, a hagyományok ápolása és átadása, a gyermekj identitás tudat kialakítása, és a szlovák nyelvvel való ismerkedés.

Településünket zömmel szlovák nyelvű lakosok lakták. Ma már csak az idősebb korosztály beszéli a nyelvet. A fiatalabbak többé – kevésbé megértik, de nem használják.

Óvodánkban szülői kérés által folyik szlovák nemzetiségi nevelés, amelyben minden gyermek részt vesz.

Az óvodánkban nemzetiségi óvodapedagógus által történik.

Óvodánk előterében régi használati tárgyakból és népviseletekből összegyűjtött, azokból kialakított nemzetiségi sarkot alakítottunk ki.

A nemzetiségi óvodai nevelés anyagát az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” programmal párhuzamosan, évszakonként, és az ahhoz kapcsolódó ünnepekhez tervezzük. Figyelembe vesszük a gyermekek életkori és egyéni sajátosságait, valamint nyelvi adottságait.

Célunk a pozitív érzelmi viszonyuk kialakítása a szlovák kultúra értékei iránt

A programhoz kapcsolódó témák:

A környezet megszerettetése, hagyományápolás terén:

Évszakok, állatok, színek, testrészek, valamint az ehhez kapcsolódó kifejezések, állítások, tagadások. Matematikai fogalmak, mennyiségek.

Irodalmi nevelés terén:

Ünnepekhez kapcsolódó rövid versek kiszámolók, amely a szlovák hagyományokból táplálkozik.

Zenei nevelés terén:

Énekes játékok, mondókák, amelyek az életkornak és az adott korcsoport képességszintjének megfelelő, figyelembe véve a tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítását.

A fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végére

- *Gyermekeinkben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a szlovák nemzetiség kultúrája és nyelve iránt.*
- *Fejlődjön identitásuk, tudjanak azonosulni más nemzet kultúrájával, értékeivel.*
- *A gyermekekben ébredjen fel a nyelv iránti érdeklődés, a nyelv szeretete*
- *Szóbeli kifejezésükben jelenjen meg a kétnyelvűség: tudnak köszönni, megköszönni, kérni. Tudjanak egy-két mondókát, éneket szlovák nyelven.*
- *Gyermekeink ismerkedjenek meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét, megbecsülését.*
- *Ismerkedjenek meg a nemzetiség kultúrájából merített dalokkal, versekkel, mondókákkal, énekes játékokkal.*

VIII. GYERMEKVÉDELMI MUNKA AZ ÓVODÁBAN

Az óvodás korú gyermeket az emberhez méltó jogok és a gyermeki élethez méltó körülmények illetik meg.

A hátrányos helyzetű és a veszélyeztetett gyermekek nevelésében az óvoda kettős szerepet tölt be: megvalósítja a gyermekvédelemmel kapcsolatos pedagógiai feladatokat, jelző és kezdeményező funkciójával pedig segíti a speciális gyermekvédelmi rendszer tevékenységét.

Gyermekvédelmi munkát A gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény és a Köznevelési törvény vonatkozó paragrafusainak figyelembevételével végezzük.

Célunk

Elfogadó, toleráns légkört teremteni olyan pedagógiailag tervezett fejlesztő környezetet kialakítani és bánásmódot alkalmazni, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek származása, színe, vallása, etnikai hovatartozása vagy bármely más oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön.

Minden gyermek részére biztosítani a fejlődéshez szükséges feltételeket, azokat a lehetőségeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a gyermek képességeit, tehetségét kibontakoztathassa, szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésével, családi, szociális helyzeténél vagy bármely más oknál fogva fennállnak.

Az óvoda jellemző funkciójának érvényesítésével olyan kapcsolatrendszer kiépítése a családdal, a gyermekjóléti és a szakszolgálati intézményekkel, amely lehetővé teszi, hogy szükség esetén a gyermek megkapja mindazt a segítséget, amely személyiségének pozitív fejlődéséhez nélkülözhetetlen.

Az óvodapedagógus feladata

- *A valamely szempontból hátrányos helyzetű vagy veszélyeztetett gyermekek egész napos óvodai ellátásának biztosítása 3 éves kortól.*
- *Az óvodához fűződő pozitív érzelmi viszony megalapozása és fenntartása.*
- *A lemaradások korai felismerése, a hiányosságok pótlása.*
- *Közreműködés a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.*
- *A nevelő-fejlesztő munkában figyelembe kell venni a gyermekek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, lemaradását, segíteni a gyermekek képességeinek optimális kibontakozását, illetve a*

valamely

oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermekek hátrányainak csökkentését, felzárkóztatását.

 Kapcsolattartás a családdal, a védőnővel, gyermekorvossal, Nevelési Tanácsadóval, Gyermekjóléti Szolgálattal, indokolt esetben eljárás kezdeményezése a gyermekvédelmi hatóságnál.

Törekvésünk arra irányul, hogy minél jobban megismerjük a gyermekek előző életszakaszát, családi hátterét, szociális helyzetét, fejlettségi szintjét.

Óvodába kerüléskor a fejlődésüket hátráltató okok feltárásában azokat a tényezőket vesszük figyelembe, amelyek családi életfeltételeikben, életmódjukban megjelenve gátolják a gyermekek egészséges fejlődését, hátráltatják képességeik alakulását.

Óvodánkban prevenció, korrekció, kompenzáció hatékony érvényesítése során igyekszünk mindent megtenni azért, hogy a problémával küzdő gyermekek részére olyan fejlődésüket ösztönző környezetet teremtsünk, ahol a gyermek személyiségét tiszteletben tartó, szeretetteljes, biztonságot adó, kiegyensúlyozott légkörben, egyéni képességeiknek és érési tempójuknak megfelelően fejlődhetnek és támaszt, segítséget kaphatnak hátrányaik csökkentéséhez.

Mivel a szociokulturális hátrányok leküzdése és az egyéni képességek fejlesztése csak hosszabbtávú fejlesztési folyamatban lehetséges, ezért arra ösztönözzük a szülőket, hogy gyermekeik már 3 éves korban óvodába kerüljenek és rendszeresen járjanak óvodába. A fejlődésükben tapasztalható egyéni lemaradást elsősorban a játékban rejlő spontán tanulási lehetőségek által igyekszünk pótolni. Felzárkóztatásukra irányuló programunkat differenciált foglalkoztatással – gyakran mikrocsoportos foglalkoztatási formában. Legtöbbször természetes óvodai élethelyzetben, játékban – gyermekközeli módszerekkel, oldott légkörben, individualizált pedagógiai gyakorlattal igyekszünk megvalósítani.

A felzárkóztatás területei

- *Gondozási és önkiszolgáló készségek, egészségügyi szokások kialakítása (tisztálkodási, étkezési szokások, esztétikus megjelenés és környezet)*
- *Elmélyült játékra való képesség kialakítása (játéktémák, játékeszközök biztosítása)*
- *Kapcsolatteremtési készség fejlesztése, viselkedéskultúra, alkalmazkodóképesség alakítása*
- *Nyelvi képességek (önkifejezés, szókincs) fejlesztése, beszédhibák korrigálása*
- *Értelem-, és figyelemfejlesztés*

A szociálisan rászoruló családok célirányos megsegítése érdekében igyekszünk megkeresni az anyagi támogatás lehetséges módzatait (egyszeri és rendszeres gyermekvédelmi támogatás, hozzájárulás a gyermek étkezési térítési díjához).

IX. A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE

IX./1. Az óvoda és a család

„Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család” (Óvodai Nevelés Alapprogramja 363/2012.XII.12.korm.rend.) Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve segíti a gyermek fejlődését. Figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, érvényesíti az intervenciós gyakorlatot: családhoz illesztett segítségnyújtást. A család és az óvoda között szimmetrikus kapcsolat van. A szülő tud legtöbbet a gyermekről, ő ismeri legjobban gyermeke igényeit, szükségleteit, viszont az óvópedagógusnak van olyan szaktudása és olyan korosztályi tapasztalata, amely alapján hatékony segítséget tud nyújtani a gyermekek fejlesztéséhez. Korrekt, partneri együttműködésük elengedhetetlen a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

Az óvoda körültekintően szervezze meg, szabályozza a szülőkkel együtt kialakított együttműködés formáit, mely a folyamatos információk áramoltatását, a szemléletformálást, az óvoda tartalmi munkájának szakyszerű megismertetését, a gyermekek egyéni fejlődésének jellemzőit és a fejlődés eredményeit hivatott közvetíteni. A szülők, nagyszülők segítsék az óvoda érzelmi, szociális, esztétikai nevelését, hogy az óvoda a választott értékeit minél magasabb szinten tudja teljesíteni.

A település helyzetéből adódóan az óvoda kapcsolatrendszere sajátos. A településen élők úgy érzik, jól ismerik egymást, és az óvoda munkáját. Ennek ellenére számunkra nagyon fontos, hogy a családdal még jobb legyen a kapcsolatunk. Lehetőséget biztosítunk a folyamatos befogadásra, és arra, hogy a gyermekek a szülőkkel együtt ismerkedjenek az óvodai élettel. Óvodánk nyitott, az érdeklődő szülők felé, óvodai életünkbe bármikor betekintést kaphatnak.

A kapcsolattartás formái:

- A családlátogatás, (Még az óvodába kerülés előtt érdemes elvégezni.)
- Az anyás befogadás, (Kiválóan alkalmas arra, hogy a szülő megismerje az óvodai életet, szokásokat, s mintát kapjon a gyermeke neveléséhez.)
- A napi kapcsolattartás, (Elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő teljes mértékben tájékozott legyen a gyermekével történt napi lényeges eseményekről, de a csoport életét nem zavarhatja.)
- A szülői értekezletek,

 A szülői beszélgetések a gyermekek fejlődéséről. (A gyermekek egyéni dokumentuma alapján végzett korrekt tájékoztatás megszervezése. - fogadóóra)

 Az igény és elégedettségi vizsgálatok. (Az óvoda évenként mérje fel a szülők igényeit, elégedettségét, elégedetlenségét. Az eredményeket hozza nyilvánosságra. Az elégedetlenségek közül néhány feladat megoldását vállalja fel, készítsen intézkedési tervet. Az óvoda szabályozza a panaszkezelési rendszerét.)

 A szülőkkel együtt szervezett rendezvények.

Az óvoda szervezze meg a szülők érdekegyeztető, érdekvénytő fórumait.

IX./2. Az óvoda és a bölcsőde

Településünkön a bölcsőde az óvodával egy intézményben, az óvoda intézményegységeként működik. A bölcsőde és az óvoda kapcsolata e miatt nagyon szoros, napi kapcsolat. Szeretnénk kipróbálni és bevezetni, hogy az óvodapedagógusok egy-egy délelőtti a bölcsődei egységben töltsenek el a gondozónők mellett, ezáltal is megismerkedve a kisgyermekkel. Ettől az újítástól azt reméljük, hogy megkönnyíti mindkét félnek (kisgyermek – óvónő) a szeptemberi óvodakezdést.

A kapcsolattartás formái:

Látogatások, tapasztalatcserek, bölcsődések gyermeknapi köszöntése, közös programok a bölcsődésekkel stb.

IX./3. Az óvoda és az iskola

Az óvoda az iskolával alakítson ki tartalmas kapcsolatot, hogy a gyermekek zavartalan iskolakezdését közösen tudja egyengetni.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

Az iskolával igyekezünk jó kapcsolatot kialakítani annak érdekében, hogy gyermekeink zökkenőmentesen kezdjék az iskolát. A nagycsoportosainkat először az óvodai élet keretében ismerik meg a leendő tanító nénik. A nagycsoportosok pedig meglátogatják az iskolát, ahol egy komplex órán vesznek részt.

Az első tanító nénit tájékoztatjuk a gyermekek fejlettségéről, várható problémákról. Év végén közös szülői értekezletet tartunk az első nevelővel és az iskolaigazgatóval.

A kapcsolattartás formái:

Látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről. Egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés és a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése.

IX./4. Az óvoda és a művészeti iskolák, együttesek

Az óvoda kapcsolatot alakít ki a környezetében működő zeneiskolával, művészeti együttesekkel, alkotókkal. Velük együttműködve tudja elérni, hogy a muzsika, az alkotások, a környezet esztétikai értékei megjelenhessenek az óvodában. Közvetlen kapcsolatot alakítottunk ki a Borouka Pávakörrel és a Csorvási Alapfokú Művészetoktatási Intézménnyel. Színvonalasabbá teszi hangversenyeinket, az Ovi Galéria megnyitókat, lehetőséget nyújtanak a hangszerek megismerésében.

A kapcsolattartás formái:

Kapcsolatfelvétel, látogatások, megbeszélések, egymás rendezvényein való részvétel.

IX./5. Az óvoda egyéb kapcsolatai

Az óvoda alakítsa ki tartalmi kapcsolatát

- a fenntartóval,
- a szülői munkaközösséggel,
- Pedagógiai Szakszolgálat intézményei
- Békéscsabai Kistérségi Életfa Szociális Szolgáltató Központ
- Egészségügyi Szakszolgálat
- Telekgerendási Szlovákok Nemzetiségi Önkormányzata
- a művészeti szakmai egyesülettel, a programot adaptáló óvodákkal, ehhez tartozó műhelyekkel,
- a szakvizsgás képzéseket és konferenciákat szervező főiskolákkal,
- a pedagógiai szakmai szolgáltató cégekkel, intézményekkel,

- *Helyi civil szervezetekkel (Vöröskereszt, Örökifjak Nyugdíjas Egyesület, Mozgáskorlátozottak Egyesülete, Telekgerendások Egészségéért Közalapítvány, Polgárőrség)*
- *Testvéróvodánkkal: Napfény Művészeti Modellóvoda Törökszentmiklós*
- *Testvéróvodánkkal: Mackó-Kuckó Óvoda Békéscsaba*
- *Borouka Pávakör*

Az óvoda minden partneréhez rendeljen kapcsolattartó személyt, aki összekötő szakemberként ápolja a gyermekek nevelése érdekében szükséges együttműködést. Minden partnerét évenként kérdezzen meg az elégedettségéről, elégedetlenségéről és az igényeiről. Az összegyűjtött információkat közösen beszéljék meg, s ha szükséges, készítsenek intézkedési terveket az együttműködés javítása érdekében.

X.A PROGRAM ERŐFORRÁSAI

X./1.Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A óvoda teljes nyitva tartása alatt a nevelőmunkát, az óvodapedagógus végzi, mint a nevelés kulcsszereplője. Értékfelfogása erősen hat a gyermekekre. Éppen ezért nem mindegy, hogy milyen értékeket közvetít, s azokat milyen tudatosan képviseli. Gyakran előfordulnak értékellentétek a szülők és az óvoda között. Az óvodapedagógus vállalja fel a tapintatos meggyőzést, ha azzal a gyermekek érdekeit védi. E programot megvalósító **óvodapedagógus** közvetítse a **művészetek** tradicionális **értékeit**. Az óvoda tágabb környezetében is vállalja fel az **ízlésformálást**.

Az óvodapedagógus legyen képes énekével, mesemondásával, bábozásával, alkotásaival **esztétikai élményhez** juttatni a gyermekeket. Fejlesztésükhöz alkalmazzon **egyéni módszereket**, egyéni fejlesztési programokat úgy, hogy a gyermekek pozitív énképe és önbizalma kialakulhasson.

Az óvodapedagógusoknak legyen igénye az **önművelésre**, a körülményeihez mértén teremtsen lehetőséget a szakmai tájékozottságának, **szaktudásának** fejlesztéséhez. Használja ki a szakmai egyesület által nyújtott fejlődési lehetőségeket. A személyiségvonásaiban jelenjen meg a humanizmus, a pedagógiai optimizmus, tetteiben legyen érezhető a hitelesség, tapintat és az empátia.

Egy gyermekcsoport életét **két óvodapedagógus** irányítja. Az óvodapedagógusi párok tudjanak együtt tervezni, tudjanak összehangoltan, feladatokat megosztva dolgozni. Legyenek képesek pedagógiai elveiket, nevelési gyakorlatukat egyeztetni. (Ehhez szükséges a két óra átfedési idő.)

A szlovák nemzetiségi nevelést és az etnikai, valamint migrációs kisebbséghez tartozó gyermekek nevelését szakképzett óvodapedagógus végzi. Feladatunk, hogy megvalósítsuk a nemzetiségi óvodai nevelés célkitűzéseit.

Az SNI-s, HH-s, HHH-s BTM-es gyermekek esetében is fontos feladatunk, hogy megvalósuljanak óvodai nevelésünk célkitűzései. Ez speciálisan képzett szakemberek közreműködésével történik: gyógypedagógus, logopédus, fejlesztő pedagógus, mozgás terapeuta, pszichológus.

„Tehetség”....

Az óvodapedagógusok gondoskodjanak a közös tervek elkészítéséről, a gyermekek képességének felméréséről, az egyéni fejlesztések biztosításáról, az eredmények rögzítéséről. A **szülőket** mindezekről folyamatosan **tájékoztassák** a csoportszobájuk közelében lévő tájékoztató táblákon keresztül.

Az óvodapedagógusok vonják be a dajkákat az erkölcsi- és közösségnevelés fejlesztésébe és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe. A dajkák legyenek teljes partnereik az óvoda szépítésében, higiénijának megteremtésében.

A közösség tagjaként valamennyien vállaljanak felelősséget a közösen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. A szakmai munkában, munkatársi kapcsolatban, döntéshozatal előtt őszinte, nyílt véleménnyel segítsék a gyermekek érdekét legjobban szolgáló megoldás kialakítását.

Az óvodapedagógusok 2–4 évenként végezzenek irányított önértékelést azért, hogy reális képet kapjanak az óvoda teljes rendszeréről.

A vezető óvodapedagógus koordinálja, irányítja az óvodában folyó pedagógiai, tanügyigazgatási, munkáltatói, gazdálkodási, műszaki, közéleti, minőségirányítási, menedzselési feladatokat. A vezető a lehetőségek optimális felhasználásával biztosítsa a jól megszervezett munkát, a fejlesztéshez szükséges feltételeket, a szakemberek felelősségteljes önálló feladatvégzését. Mint egy jó karmester, csak ott segítsen, ahol „döcögve, hamisan szólnak meg a szólamok, s nem simulnak bele az összhangba”.

X./2. Tárgyi feltételek

Az óvodánk, a folyamatos fejlesztéseknek köszönhetően rendelkezik a helyi nevelés megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az intézményünk 2009-ben ünnepelte fennállásának 50. évfordulóját. Ennek tiszteletére megújult óvodánk külső képe, és belső terei is. Korszerű nyílászárók kerültek beszerelésre, a belső terek teljes körű festése, a beltérben található fa szerkezetek, ajtók mázolása, valamint a külső homlokzat felújítása valósult meg. A csapadékvíz elvezetéséről felújított ereszcsonatorna gondoskodik.

Az óvodánk melegvíz ellátását egy Európai Unió szabványoknak megfelelő napkollektor segíti. Az energiatakarékosság jegyében fűtése korszerűsítésre is sor kerül a 2010-es évben.

Óvodánk épülete, udvara, csoportszobái biztosítják a gyermekek kényelmét, egészségük megőrzését, fejlődését, biztonságát.

E program a művészetek eszközeivel kíván erősebben hatni a gyermekek személyiségére, ezért a következő eszközök, játékok, tárgyak egészítsék ki a meglévő készleteket:

- *Esztétikus meseszoba (kuckó), puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék, bábok, bábtartók, paraván, gyertya, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről, kedvenc mágikus báb, jelképek, szimbólumok a mesékről, különböző színű leplek az átváltozáshoz, esztétikus meséskönyvek stb.*
- *Esztétikus énekes-sarok, olyan tér a csoportszobában, ahol hat gyerek ülve megfér. Hangszerek: furulya, metallofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér, kisebb-nagyobb csengő, népi hangszerek, gyermekek-óvodapedagógusok által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, harangjáték, csengősor, szimbólumok a tanult dalokról.*
- *Esztétikus alkotó sarok, képalakításhoz különböző méretű rajzlapok, színes papírok, ragasztók, cikk-cakk ollók, tompa hegyű ollók, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, szivacs hengerek, viaszkréták, fonalak, madzagok, szövőkeretek, különböző anyagok, linólapok, agyag, mintázó eszközök, esztétikus eszköztárló lehetőségek, a rajzos térben a gyermeki munkáknak kialakított polc és egy táblaszerűség a minigalériának, melyre a gyermekek kitűzhetik a rajzaikat.*
- *Plasztikai munkához agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, korongozó.*
- *Esztétikus ovigaléria, ahol maximum hét alkotás állítható ki évszakonként.*
- *Videokamera és/vagy fényképezőgép, videó- és magnófelvételek lejátszási lehetőség: a gyermekek önmegismeréséhez, zenei élménykövetítéshez, vadállatok életének megismertetéséhez, az óvoda ünnepeinek, hangversenyeinek, ovigaléria eseményeinek rögzítéséhez, a felvételek többszöri megtekintéséhez.*
- *Esztétikus polc a természet kincseinek gyűjteményével, a gyermekek által készített évszak jelenségeit bemutató albumok,*
- *Kijelölt futópálya, ahol a gyermekek a napi kocogó-futó edzéseiket megtarthatják,*
- *Különböző kéziszerek a zenés-mozgásos percekhez, pl.: labda, babzsák, kisebb-nagyobb karika, rövidebb-hosszabb szalag, bot, különböző színű kendők, zászlók,*
- *Szakkönyvek közül elsősorban a programhoz felhasznált irodalomjegyzéket ajánljuk, amit még gazdagíthatunk más módszertani kiadvánnyal.*

- Az óvoda színvilágának megkomponálása. Ehhez szükséges festékek, textíliák, díszek beszerzése.
- Esztétikus tájékoztató táblák az évszakprojekt bemutatásához, a program rendszerének ismertetéséhez, a bátorító nevelés 14 elvének ismertetéséhez, az általános tájékoztatáshoz, valamint a gyermekek eredményeinek bemutatásához.

XI. A PROGRAM ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE, MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA

A program sikerkritériumát „A fejlődés várható eredményei az óvodáskor végén” címmel kiemelt programelem tartalmazza. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje és az óvoda nevelési céljának megfelelő munka.

A programban meghatározott fejlődés jellemzőit teljes mértékben nem lehet, és nem is kell teljesíteni. Minden esetben az óvoda határozza meg – a gyermekek képességének, szociokulturális körülményeinek ismeretében –, hogy milyen teljesítményt fogad el sikeres fejlesztő munkának.

XI./1. A program működését tervező, elemző és értékelő dokumentumok

A programhoz a következő szakmai dokumentumok elkészítését javasoljuk, melyek segítik az ellenőrzést, elemzést, értékelést.

 Az óvodavezető pedagógiai, működési terve (időkerete: 1 év)

Ez a dokumentum hidat képez a program és az óvodapedagógusok gyermekcsoportokra elkészített terve között.

 A gyermekcsoport nevelési terve

Tervezési és értékelési időkerete: **félév**

 A gyermekcsoport tevékenységi terve

Tervezési és értékelési időkerete: **negyedév (évszakonként)**

 Eseményterv, szervezési munka

Tervezési és értékelési időkerete: **1 hónap**

Ezek a dokumentumok a csoportnaplóban találhatóak, melyek tartalmazzák a jeles napokhoz, évszakokhoz tervezett tevékenységi témaköröket, anyagokat és az eseményekkel járó szervezési munkákat.

 Gyermektükör használatának lépései

1. *anamnézis felvétele óvodába lépés előtt,*
2. *a gyermekek képességeinek, tulajdonságainak diagnosztikája befogadás végére,*
3. *az egyéni fejlesztési tervek kidolgozása*
4. *azok értékelése (félévenként történik a szülők bevonásával).*

Tartalmazza a gyermek anamnézisét, az óvodapedagógusok megfigyeléseit, a gyermekek képességének diagnosztikáját és a fejlesztési elképzeléseket. (Az anamnézist és az információt gyűjtő kérdőívet célszerű a családlátogatáson kitölteni, a gyermekek fejlettség szintjének regisztrálását, pedig érdemes elvégezni a beszoktatás befejezésére, hogy tervezni lehessen az egyéni fejlesztéseket.)

XI./2. A nevelőmunka ellenőrzése

Az óvodapedagógus elsősorban önmagát ellenőrzi, és saját munkáját értékeli. Valamennyi problémás nevelési helyzetben törekszik az óvodapedagógus párjával együtt elemezni a történeteket.

A szakmai munka és a működés ellenőrzését az óvodavezető végzi a Pedagógiai–működési éves munkaterv mellékletében kidolgozott ellenőrzési terv szerint. A vezető olyan ellenőrzést végez, mely minden dolgozót érint és mozgósít az ellenőrzési folyamatban. Az ellenőrzés nyitott formájú, mely évenként hasonló folyamatszabályozott rendszerrel működik.

Az ellenőrzés tárgya:

- a dokumentumok,
- a gyermekek szokás- és szabályrendszere, normák és
- a programban meghatározott „fejlődés várható kompetenciái az óvodáskor végén” sikerkritériumok

Az ellenőrzés folyamata évenkénti ciklusban

- Az intézményvezető a folyamatos információgyűjtése, valamint a nevelési év értékelései, ellenőrzési dokumentumai alapján eldönti az ellenőrzés témáját, és a munkaterv részeként elkészíti a folyó évre szóló ellenőrzési tervét.

 Az
terv

ellenőrzési

tartalmazza az ellenőrzés témáját, a törvényi hivatkozásokat, a nevelőtestület teljesítési szintjéhez tervezett sikerkritériumokat és az ellenőrzéshez használt dokumentumokat, módszereket és eszközöket.

- Az intézményvezető az évnyitó értekezleten ismerteti az elkészített ellenőrzési tervét. Az ellenőrzéshez elkészített dokumentumokat, eszközöket bemutatja és értelmezi.
- Az óvodavezető az ellenőrzést a tervezettnél megfelelően elvégzi. Gondoskodik arról, hogy az egy csoportban dolgozó szakemberek együtt vegyenek részt az ellenőrzés teljes folyamatában. (Ha az ellenőrzés tárgya a dajkára is vonatkozik, ő is részese az ellenőrzés teljes folyamatának.)
- Az ellenőrző személy az ellenőrzés befejezése után – egy-két napon belül – nyilvánosságra hozza vezetői feljegyzéseit, észrevételeit, és az ellenőrzöttekkel ismerteti.
- Ha az ellenőrzött személy nem ért egyet az ellenőrzés minősítésével, az ellenőrzést megismétlik a nevelőtestület által meghatározott külső vagy belső szakemberrel.
- Az ellenőrzés befejezését követően a teljes ellenőrzés anyagát lefűzi, s közösen megbeszélte helyen úgy tárolja, hogy az óvoda dolgozói elolvashassák.

XI./3. A nevelőmunka értékelése

A nevelési program értékelését a következőképpen tervezzük meg:

Összegző, irányított önértékelés 2–4 évenként

Elemezzük az óvoda adottságait!

- Vezetés
- Stratégia (Hosszú távú intézményi tervezés)
- Emberi erőforrások
- Közvetett partnerkapcsolatok és erőforrások
- Folyamatok

Elemezzük az óvoda eredményeit!

- *A közvetlen partnerek elégedettségével kapcsolatos eredmények*
- *A munkatársak elégedettségével kapcsolatos eredmények*
- *A társadalmi hatással kapcsolatos eredmények*
- *Kulcsfontosságú eredmények*

Az óvoda tartalmi munkáját elemző helyzetfeltáró értékelések lehetőséget adnak az óvoda önmeghatározására. Az eredményeket és a hiányosságokat segítik összegezni. Irányt mutatnak a további fejlesztéshez.

A program egy-egy részterületének fejlesztő, innovatív értékelése évenkénti ciklusban

Az óvodában olyan értékelési rendszer kidolgozása a cél, mely mozgósítja és érdekeltté teszi a nevelőtestületet a közös értékelési folyamatba történő bekapcsolódásba. Biztosítja az információk feltárását, és elindítja a javítási folyamatokat. A fejlesztő, innovatív értékelés lebonyolítására érdemes belső értékelő munkaközösséget, vagy teamet szervezni.

Az értékelés területei lehetnek: pl.

- *a gyermekek egészséges életre nevelése,*
- *a gyermekek érzelmi, szocializációs nevelése,*
- *a program bármelyik tevékenysége, s annak, tárgyi, személyi feltétele,*
- *az óvoda játékfelfogása, a program tanulásfelfogása, stb.*

A fejlesztő, innovatív értékelés folyamata

- *A vezető az előző nevelési év teljes folyamatának megfigyelése, ellenőrzése alapján hiányosságokat tár fel. A feltárt elemzés alapján vezetői ajánlást készít, melyet a nevelőtestületnek bemutat. A vezetői ajánlás tartalmazza a hiányosságok pontos leírását, a célmeghatározást, a hibajavítást segítő sikerkritériumokat. Javaslatot tesz módszerekre, eszközökre, melyekkel a belső értékelés levezethető és az adatok feldolgozhatók.*
- *A vezetői ajánlást átadja a megbízással rendelkező óvodai értékelő munkaközösségnek, vagy teamnek, akik négy szakaszból álló értékelési tervet készítenek a javaslatok alapján. Ez a terv cselekvési sort, felelőseket,*

résztvevőket, határidőt és az értékeléshez szükséges feltáró adatlapokat, feljegyzéseket tartalmaz.

- A belső értékelő munkaközösség/team nevelőtestületi szinten a munkatervet bemutatja, véleményezteti és elfogadtatja. Ha a munkaterv teljesítésével probléma merül fel, akkor a nevelőtestület átdolgozásra is javasolhatja.
- A munkaterv elfogadása után a feltáró értékelést az értékelési terv alapján a résztvevők és a felelősök elvégzik.
- A belső értékelő munkaközösség/team a feltáró munka összefoglalását a kitöltött adatlapok szerint elvégzi, s mindezt írásban rögzíti. Az összefoglalóban csoportonként megfogalmazza a javítandó feladatokat.
- Minden csoport külön-külön saját intézkedési tervet készít, melyet a belső értékelő munkaközösség/team hagy jóvá.
- Az intézkedési tervben rögzítik a cselekvési lépéseket, a módszereket, eszközöket, a felelősöket, a határidőt és azt, hogy mit, mivel dokumentálnak.
- A belső értékelő team az eredményeket összeveti a rögzített sikerkritériumokkal, elkészíti az eredmények listáját, s azt mindenkinek ismerteti és írásban rögzíti.

A program ellenőrzési, értékelési rendszere függ az óvoda nagyságától is. Az egy-, két- és háromcsoportos óvodákban a vezető óvónő, mint csoportban dolgozó óvodapedagógus, együtt él az óvodapedagógusokkal, napi információi vannak a megvalósulás minden mozzanatáról. Ebben az esetben az óvoda dokumentumelemzéséhez, a nevelőmunka feltételének vizsgálatához, a nevelő–fejlesztő munka értékeléséhez elegendőek a közvetlen beszélgetések, az óvodapedagógusok önellenőrző, önelemző értékelései az **Óvónői tükrös és az Óvodatükör** felhasználásával.

XI./4. Az óvodában folyó nevelőmunka mérése

Az ellenőrzési, értékelési és minőségbiztosítási rendszerben mérőeszközként a megfigyelési technikákat alkalmazzuk. Ezek lehetnek kódolás nélküli és kódolós technikák: naplóvezetés, feljegyzés, teljes jegyzőkönyv-készítés, szelektív jegyzőkönyv-készítés, becslési skálák, jelrendszerek és kategóriarendszerek.

- A felnőttek körében mérési eszközünk a vizsgálati módszerek csoportjába tartozó kérdőívek és az interjúk.

- *A gyermekek társas helyzetének vizsgálatához évenként kétszer szociometriai mérést alkalmazunk.*
- *A gyermekek ismeretének, képességének, szokásainak megfigyeléséhez projektrendszerű rajzos megfigyeléseket végzünk.*
- *A minőségfejlesztési munkához felhasználjuk azokat a minőségfejlesztési módszereket, eszközöket, amelyekkel információt gyűjthetünk, praktikusan tervezhetünk, elfogulatlanul elemezhetünk, és ok-okozati feltárásokat végezhetünk.*

Óvakodjunk az érzelem által vezérelt óvodás gyermekek kikérdezésétől, elégedettségének, elégedetlenségének direkt vizsgálatától.

XII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményt nyilvánított:

Telekgerendási Szlovákok Nemzetiségi Önkormányzata

Dátum:.....

Aláírás:.....

Elfogadta:

*Telekgerendás Községi Önkormányzat Hétszínvirág Óvoda és
Bölcsőde Nevelőtestülete*

Dátum:.....

Jóváhagyta:

Telekgerendás Község Önkormányzata

..... Számú határozatával.

Dátum:.....

XIII. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

A program érvényességi idejének meghatározása

A program érvényes: 2013.szeptember 1.

A program megtekinthető:

 Az óvoda nyitvatartási idejében a vezetői irodában

 Telekgerendás Község honlapján

TARTALOMJEGYZÉK

Óvodánk adatai.....	2
I. Bevezető.....	3
II. Gyermekkép, óvodakép.....	5
II/1. Gyermekképünk.....	5
II/2. Óvodaképünk.....	6
II/2.1. Alapvető célok.....	6
II/2.2. Alapelvek.....	6
II/3. Integráció óvodánkban.....	8
III. Az óvodai nevelés feladatai.....	9
III/1. Az óvodai nevelés általános feladatai.....	9
III/2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés.....	10
III/3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés.....	11
III/4. Az esztétikai érzelmek alakítása.....	11
III/5. Az intellektuális érzelmek alakítása.....	12
IV. A nevelés kerete, az óvodai élet megszervezésének elvei.....	13
IV/1. A program rendszerábrája.....	13
IV/2. A nevelés keretei.....	14
IV/2.1. Egészséges életmód alakítása.....	14
IV/2.2. Érzelmi, közösségi nevelés és társas kapcsolatok.....	19
IV/3. Az óvodai élet megszervezése.....	25

<i>IV/3.1. A program ajánlott napirendje.....</i>	<i>25</i>
<i>IV/3.2. A gyermekek hetirendje.....</i>	<i>27</i>
<i>IV/3.3. A szervezett tanulás formái.....</i>	<i>28</i>
<i>IV/3.4 A szervezett tanulás munkáformái.</i>	<i>28</i>
<i>IV/3.5. A szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként</i>	<i>28</i>
<i>IV/4. Kötelező dokumentumok.....</i>	<i>29</i>
<i>V. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.....</i>	<i>31</i>
<i>V/1. A program tevékenységkerete</i>	<i>31</i>
<i>V/1.1. Hagyományőrzés, népszokások.....</i>	<i>31</i>
<i>VI. A program tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai</i>	<i>37</i>
<i>VI/1. Játék.....</i>	<i>37</i>
<i>VI/2. Verselés, mesélés</i>	<i>43</i>
<i>VI/3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....</i>	<i>48</i>
<i>VI/4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka</i>	<i>59</i>
<i>VI/5. Mozgás</i>	<i>67</i>
<i>VI/6. A külső világ teékeny megismerése.....</i>	<i>71</i>
<i>VI/7. Munka jellegű tevékenységek.....</i>	<i>75</i>
<i>VI/8. Tevékenységekben megvalósuló tanulás</i>	<i>78</i>
<i>VII. Szlovák nemzetiségi nevelés - szlovák nyelvi nevelés</i>	<i>81</i>
<i>VIII. Gyermekvédelmi munka az óvodában.....</i>	<i>83</i>
<i>IX. A program kapcsolatrendszere.....</i>	<i>86</i>
<i>IX/1. Az óvoda és a család.....</i>	<i>86</i>
<i>IX/2. Az óvoda és a bölcsőde.....</i>	<i>87</i>

<i>IX/3. Az óvoda és az iskola.....</i>	<i>87</i>
<i>IX/4. Az óvoda és a művészeti iskolák együttese.....</i>	<i>88</i>
<i>IX/5. Az óvoda egyéb kapcsolatai.....</i>	<i>88</i>
<i>X. A program erőforrásai.....</i>	<i>90</i>
<i>X/1. Személyi feltételek.....</i>	<i>90</i>
<i>X/2. Tárgyi feltételek.....</i>	<i>91</i>
<i>XI. A program ellenőrzése, értékelése, minőségbiztosítása.....</i>	<i>94</i>
<i>XI/1. A program működését tervező,elemző és értékelő dokumentumok.....</i>	<i>94</i>
<i>XI/2. A nevelőmunka ellenőrzése.....</i>	<i>95</i>
<i>XI/3. A nevelőmunka értékelése.....</i>	<i>96</i>
<i>XI/4. Az óvodában folyó nevelőmunka mérése.....</i>	<i>98</i>
<i>XII. Legitimációs záradék.....</i>	<i>100</i>
<i>XIII. Záró rendelkezések.....</i>	<i>101</i>

A Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde Egészségfejlesztési Programja

1. Az egészségfejlesztés elméleti megközelítése

1./1. Az egészségfejlesztés célja:

Az óvodai egészségfejlesztés célját a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ határozza meg, mely szerint:

(1) A teljes körű egészségfejlesztés célja, hogy a nevelési- oktatási intézményben eltöltött időben minden gyermek részesüljön a teljes testi- lelki jóllétét, egészségét egészségi állapotát hatékonyan fejlesztő, a nevelési- oktatási intézmény mindennapjaiban rendszerűen működő egészségfejlesztő tevékenységben.

(2) A nevelési- oktatási intézmény által működtetett teljes körű egészségfejlesztés olyan folyamat, amelynek eredményeképpen a pedagógusok a nevelési- oktatási intézményben végzett tevékenységet, a helyi pedagógiai programot és szervezeti működést, a gyermek és a szülő részvételét a nevelési- oktatási intézmény életében úgy befolyásolják, hogy az a gyermek egészségi állapotának kedvező irányú változását idézze elő.

1./2. Az egészség meghatározása:

Az egészség fogalmát az Egészségügyi Világszervezet így definiálta:

„Az egészség a testi (fizikai), a szellemi (pszichikus), és a társas- társadalmi (szociális) jólét állapota, nem csupán a betegség és nyomorékság hiánya.”

Az élet és az egészség, az ember semmi mással nem pótolható alapvető értéke. Nélküle sem egyéni, sem társadalmi lét, sem kultúra nem valósítható meg. Az egészség megszerzése, fenntartása és fejlesztése az egyén, illetve a közösség egész életén át tartó, az élethez, a sikeres önmegvalósításhoz és a társaskapcsolatokhoz szükséges feladatát képezi. Az egészségvédő és egészségfejlesztő magatartás elérésének feltétele azoknak az alapképességeknek az elsajátítása, amelyek az egészséget védik, fejlesztik, ha kell, korrigálják.

Napjainkban az egészség megtartása, fejlesztése, az életre, a sikerre vonatkozó kompetenciák kialakítására épül, amely feltételezi a személyiség (testi, érzelmi, értelmi, akarat és társ kapcsolati viselkedés) megismerését,

gyakorlással erősíti a különböző élethelyzetekben a testi- lelki edzettséget, pótolja, kiegészíti a hiányzó egészségvédő képességet, továbbá attitűddé alakítja az egészségvédő magatartást.

1./3. Egészségfejlesztés óvodás korban:

Az Óvodai nevelés országos alapprogramja az óvodai nevelés alapvető feladatának a gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítését jelöli meg. Ezeknek a szükségleteknek kielégítése biztosíthatja a gyermek egészséges fejlődését, a legteljesebb egészségi potenciáljának elérését, azaz a lehetőséget arra, hogy a gyermek a mindennapi élet alternatívái közül a legegészségesebbet válassza. Az egészség fejlesztése óvodás kortól kezdődik, így az óvodai egészségnevelés megalapozó jelentőségű a személyiségfejlesztésben. Az egészségvédő potenciál fejlesztése megköveteli, hogy az óvodai nevelés segítse az egészséges életvitel iránti igény kifejlődését, az egészséges életmód választását, az egészséget károsító magatartások visszaszorítását.

Az egészség védelme tanítható, fejleszthető. Az óvodás korban történő egészségre nevelésnek az élet további szakaszaira is kiható jelentősége van. Ezeket figyelembe véve az óvodai egészségfejlesztés kiemelt nevelési terület. Az óvodai nevelés elválaszthatatlan része az egészség fejlesztésére (promóció) és az egészségkárosodás megelőzésére (prevenció) irányuló egészségnevelő tevékenység. Mindkét egészségfejlesztési feladat vonatkozik a testi, a lelki és a szociális nevelő tevékenységre.

Az egészségnek a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van.

A modern értelmezésű egészségnevelés széleskörűen készíti fel az óvodás korú gyermeket az egészségvédelemre: edzi a testi erőnlétet, gondozza lelki (érzelmi, akarati, értelmi) kiművelését és

az embertársakkal kapcsolatos (szociális) együttműködés készségét. Az egészség hármass (testi, lelki, társaskapcsolati) jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat. A speciális egészségfejlesztő szempontokra és módszerekre az óvodapedagógusnak tudatosan kell felkészülnie.

2. Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok

A 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128 § (3) szerint a nevelési- oktatási intézmény mindennapos működésében kiemelt figyelmet kell fordítani a gyermek egészséghez, biztonságához való jogai alapján a teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatokra, amelyek különösen:

- a) az egészséges táplálkozás
- b) a mindennapos testnevelés, testmozgás
- c) a testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető

szerek fogyasztásának megelőzése

- d) a bántalmazás és erőszak megelőzése
 - e) a baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás
 - f) a személyi higiéné
- területére terjednek ki.

2./1. Az egészséges táplálkozás

Az egészségfejlesztési program az óvodás gyermekek egészséges táplálkozási szokásainak megerősítését szolgálja.

Nem az étel elkészítése, hanem az étkezés lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségpedagógiai feladatát.

A helyes étkezési szokásokat gyermekkorban kell kialakítani éppúgy, mint az egészséges életmód egyéb jellemzőit, összetevőit. A fejlődés alapfeltételei között kiemelt jelentőségű a gyermek egészséges táplálása, mivel az óvodás gyermek fejlődésének olyan periódusában van, melyre a nagy fokú és rendszeres fizikai aktivitás, a szervezet gyors növekedése jellemző, ami ennek megfelelő tápanyagfelvételt tesz szükségessé. A teljesítés nemcsak az anyagiakon múlik, de szemléleten, óvónői leleményességen és a szülők segítő együttműködésén is múlik.

A gyermeknek az egészséges táplálkozás érdekében naponta az öt alapélelmiszer-csoport mindegyik tagjából kell fogyasztania. Az intézményünkben különösen odafigyelünk a gyermekek egészséges étkeztetésére. A gyermekek gyakran fogyasztanak tejtermékeket, és az idénynek megfelelő gyümölcsöt, zöldséget.

„A gyermekek a napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják. Ezért az óvoda figyelemmel kíséri a gyermekek étrendjét, hogy kellően változatos és megfelelő tápanyag összetételű legyen. Az

étkezési szokásokat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő maradjon, jól szervezetten, lehetőleg a folyamatosság módszerével történjen.

A gyermekeknek különböző táplálkozási szokások vannak. A felnőttek megismerik a szülők segítségével ezeket és kellő toleranciával kezeljük a kezdeti étvágytalanságot, válogatást. Később ösztönözzük a gyermeket, a számukra ismeretlen ételek megkóstolására, de nem kényszerítjük az ételek elfogyasztására. Gondoskodunk arról, hogy fogyasszanak a gyermekek többször gyümölcsöt, zöldséget. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakaszában ihassanak”

(Hétszínvrag Óvoda és Bölcsőde Pedagógiai Programja- továbbiakban HPP 15.o.)

Óvodánkban tízórai, ebéd és uzsonna áll a gyermekek rendelkezésére, amiből a tízórai és az uzsonnázás folyamatosan történik, az ebédet közösen fogyasztjuk el. Ez nem fedezi a gyermekek egész napra szóló étel- és italigényét. Az otthoni helyes és egészséges táplálás szükségességét szülői értekezleteken, fogadóórákon, adott helyzetekben igyekszünk erősíteni. Igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy minimalizálják gyermekük étkezési szokásrendjében a túl sós, zsíros ételeket, a cukrozott szörpöket, kólaféléket, a chipset, édességeket.

A különböző ételallergiában szenvedő gyermekek számára a konyha orvosi javaslat alapján állítja össze és készíti el a szükséges étrendet (gluténmentes étkezésre a konyhának nincs kapacitása).

Feladataink:

- a kulturált étkezési körülmények biztosítása
- az óvodai napirend keretében az óvónők és a dajkák együttműködve ismertessék meg a gyermeket az új ízekkel, addig ismeretlen étel- italfélékkel
- az étkezést örömtelivé tenni, jó hangulatot teremteni az ételek elfogyasztásához
- intenzív rágasra ösztönözni
- a folyadék folyamatos biztosítása
- életkoruknak, fejlettségüknek megfelelően kanál, villa, kés helyes használatával való megismertetés
- az étkezés végén az asztal rendjének helyreállításában való részvétel biztosítása a dajka irányításával
- fokozott figyelem az ételallergiába szenvedő gyermekek diétájára

- tanácsadás a szülőknek (szülői értekezleteken, fogadóórákon, kötetlen beszélgetések során), hogy az óvodai étrendet otthon milyen ételféleségekkel egészítsék ki
- az egészséges táplálkozásra nevelés érdekében olyan környezeti projektek szervezése, amelyek során a gyermekek maguk is részesei lehetnek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. zöldség- gyümölcssaláták)
- minden érzékszervet megmozgató tapasztalatszerző mikrocsoportos séták során lehetőség biztosítása a gyümölcsökkel, zöldségekkel való ismerkedésre, őszi piac, zöldséges üzlet, kertek látogatására, kóstolók készítésére

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- étkezés előtt szappannal alapos kézmosást végeznek
- önállóan el tudják dönteni, hogy mennyit fogyasztanak
- önállóan töltenek a kancsóból
- ismerik a kulturált étkezés szokásait, higiénikusan étkeznek, késsel, villával képesek elfogyasztani az ebédet
- megkóstolnak új ízeket
- ismerik a fogyasztott ételeket, gyümölcsök, zöldségek nevét
- az óvodába nem hoznak szénsavas üdítőt, chipset a gyermekek
- azokban a gyermekekben, akik ételallergiában szenvednek, tudatosul, mit fogyaszthatnak, mi tiltott számukra.
- étkezés után igényük van az asztal rendjének helyreállítására – tányér, evőeszközök, pohár, szalvéta elpakolására

2.2. Mindennapos futás- kocogás, szabad, illetve irányított mozgás, zenés mozgásos percek,

prevenciós torna

A mozgásszervek fejlődésének belső, élettani ingere a mozgásra való készítésben mutatkozik meg, ezért a mozgás élettanilag a gyermek alapvető életjelensége. A gyermek mozgásigénye folyamatos kielégítésre vár.

„A mindennapi szabad mozgás nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Biztosítsuk, hogy a gyermekek a természetes nagymozgásokat, mozgáselemeket egyénileg, szabadon ismételhessék a meglévő mozgásfejlesztő eszközökön. A mindennapi szabad mozgást lehetőség szerint, az időjárástól függően a

szabadban, a friss levegőn biztosítuk a gyermekeknek.”

(HPP 15.o.)

A változatos mozgáslehetőség biztosítása óvodásaink számára kiemelt feladatunk ezért minden nap alkalmat teremtünk rá. A kisgyermek mozgásszükségletének kielégítése legnagyobb részt a játéktevékenység útján valósul meg. A játék, a mozgás segíti a gyermeket önmaga és a környező világ jobb megismerésében, a környezet felfedezésében és meghódításában. A mindennapi futás- kocogás célja a gyermekek mozgásigényének kielégítése, az edzettségi szint növelése, a terhelhetőség fokozása, kitartásra nevelés. Emellett korcsoportra szabottan mozgásos tevékenységeket is tervezünk és szervezünk gyermekeink számára hetente, melynek célja többek közt a mozgásigény kielégítése mellett az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése, a gyermek természetes és harmonikus mozgásának, testi képességeinek fejlesztése. Nem maradhat ki az intézményünk által fontosnak tartott mozgáslehetőségek közül a „zenés, mozgásos percek”, amely során a gyermekek különböző időkeretben utánzáson alapuló mozgást végeznek zenére, amely mozgásanyagot a gimnasztika elemeiből építünk fel. Az udvaron szervezett énekes játékok, körjátékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásigényének kielégítését.

A gyermekek fokozott mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok és a munkaeszközökkel való tevékenykedés. Ha az idő engedi, sokat tartózkodunk a szabadban. Az udvari tevékenység mellett a séta, kirándulás egészíti ki a levegőzést. Az óvodánk párapuval igyekszik megoldani a gyermekek hűtését a nyári hőségben, a vízhez szoktatást másféle módon megoldani nem tudjuk.

A mozgáshoz változatos eszközöket biztosítunk, melyek alkalmasak a nagy és finommozgások fejlesztésére. Az egyensúlyérzék kialakítására speciális eszközöket is használunk. A 4-5 éves korban kialakuló alakváltozás, a hirtelen növekedés gyakran okoz hanyag testtartást, ezért szervezett prevenció torna keretében segítjük a gyermekeket a gerincdeformitások megelőzésében. Szintén fontos a lábboltozatot erősítő, fejlesztő mozgás, amely a lúdtalpas gyermekek lábtartásának javításában kap fontos szerepet.

Feladataink:

- „- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a gyermek testi képességeinek segítése
- a gyermeke egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése

- az egészséges életmód egészségmegőrző szokásainak alakítása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása
- a 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása
- a különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás- szükségletének differenciált kielégítése érdekében
- a hátrányos helyzetű gyermekek megismertetése a különböző mozgáseszközökkel és mozgásformákkal
- naponta lehetőség biztosítása a tornához, játékos mozgáshoz és egészséges életmódot erősítő egyéb tevékenységhez
- a mozgás és az értelmi fejlődés egymást erősítő, kedvező hatásának hangsúlyozása, az érzelmi biztonságban történő gyakorlási formák biztosítása
- a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, valamint a pszichomotoros készségek és képességek kialakítása, formálása, fejlesztése”

(HPP- 67-68.o.)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

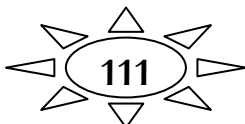
- „- a gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban
- betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban
 - ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni
 - tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni
 - szeretnek futni, képesek 50- 100 métert kocogni
 - tudnak helyben labdát vezetni
 - célba dobni egykezes felsődobással
 - az ugrásokat talajéréskor fékezni tudják”

(HPP 70.o.)

2.3. A testi és lelki egészség fejlesztése, a viselkedési függőségek, szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése

Felmérések igazolják,

hogy az óvadás

gyermek családjának több, mint felében él dohányzó felnőtt, aki kedvezőtlen mintát nyújt a gyermek számára. A dohányzás megelőzésében és visszaszorításában jelentős szerep jut az óvodapedagógusoknak és az óvoda technikai személyzetének. Az óvoda felnőtt dolgozói modell, mintát jelentenek a gyermekek számára, ezért az óvodai dolgozók nagyobb felelősséggel tartoznak személyes példamutatásukért. Az óvoda feladata minden olyan helyzet elkerülése, amely a gyermeknek kedvezőtlen mintaként szolgálhat. Az óvoda egész területe dohánymentes terület. Törekszünk arra hogy intézményünk dohányzó dolgozói fokozatosan egyre kevesebbet dohányozzanak. A szülőket is ösztönözzük arra, hogy pozitív példát mutassanak, és ezáltal a gyermekek otthon is dohánymentes környezetben élhessenek.

Feladataink:

- szabad játék keretén belül egészségfejlesztő játékunk irányítása- „meggyes játék”- közben szabad beszélgetés
- ”az egészség- betegség” projektünk rendszeres tervezése
- a védőnő meghívása csoportjainkba
- a házi gyermekorvos meglátogatása, meginterjúvolása a témával kapcsolatban

A téma rendszeresen, különösebb tervezés nélkül spontánul is jelentkezik. Elsősorban azt szeretnénk, hangsúlyozni, mennyivel egészségesebb és kellemesebb a tiszta, friss levegő, mint a füstös, elhasznált, bűdös levegő. Tudatosítjuk a gyermekekben, hogy a dohányzás káros, nem tesz jót az egészségünknek, de nem szeretnénk bűnbakot képezni a gyermekek előtt azokból a szülőkből, akik nem tudnak erről a káros szokásukról lemondani. Az egészségnevelés ezen a területen inkább a szülők meggyőzésére korlátozódik.

2.4. Bántalmazás és erőszak megelőzése

A WHO definíciója:

„ A gyermek bántalmazása és elhanyagolása (rossz bánásmód) magában foglalja a fizikai és/ vagy érzelmi rossz bánásmódot a szexuális visszaélés, az elhanyagolás vagy hanyag bánásmód, a kereskedelmi vagy egyéb kizsákmányolás minden formáját, mely a gyermek egészségének, túlélésének, fejlődésének vagy méltóságának teljes vagy potenciális sérelmét eredményezi egy olyan kapcsolat keretében, amely a felelősségen, bizalmon vagy hatalmon alapul.”

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmat okoz, vagy ennek veszélyével fenyeget bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás, és biztonságos körülmények, amely veszélyt jelent vagy nagy valószínűséggel jelenthet a gyermek egészségi állapotára, mentális, lelki és spirituális, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családtaggal szemben.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja - nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság (így különösen ütés, rázás, mérgezés, égés, fulladás, közlekedési baleset, stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezet vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos és tartósan káros hatással van a gyermek érzelmi fejlődésére. Ez magában foglalja annak közvetítését a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. szobatisztaság idő előtti erőltetése, a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása. Az érzelmi bántalmazás súlyos formája az olyan élethelyzet, amelyben a gyermek szem és fültanúja más bántalmazásának. Az érzelmi bántalmazás mindezen komponenseket magába foglalhatja, de egymagában is jelentkezhet.

Különleges ellátást és kezelést igényel ha gyermek bántalmaz gyermeket. Ezekben az esetekben egy gyermeket egy másik gyermek, vagy gyermekek csoportja a konfliktusok szokásos kezelésén túl-

ismételten – fizikailag,

lelkileg bántalmaz, vagy szexuálisan molesztál. A probléma kezelésénél igen fontos, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon megfelelő segítséget. Speciális terület a testvérbántalmazás, annak érzelmi vonatkozásai, indulati tartalma miatt.

Feladataink:

- az intézmény közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködünk a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, segítséget kérünk a gyermekjóléti szolgálattól.
- a pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, tanítása. Ezzel összefüggésben kötelessége különösen, hogy közreműködjön a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- a gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint arról, hogy milyen időpontban és hol kereshető fel. Ez az időpont egybeesik a pedagógus fogadóórájának idejével, ami az intézményben ki van függesztve.
- a gyermekek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatosan érzékenyek. Nem csak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermekeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Szükség esetén, illetve adandó alkalommal felhívjuk a szülők figyelmét erre a problémára, sarkalljuk őket arra, hogy csak mértékkel, illetve csak a gyermekeknek szóló műsorok nézését engedjék gyermekeik számára.

2.5. Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A gyermekbalesetek megelőzése érdekében, illetve bekövetkezésekor ellátandó feladatok az SZMSZ- ben kerültek rögzítésre.

„Minden óvodapedagógus a nemzeti köznevelési törvényben meghatározott feladatát képezi, hogy,

- a rábízott gyermekek részére, az egészségük, testi épségük megőrzéséhez szükséges ismereteket átadja
- ezek elsajátításáról meggyőződjék

- ha észleli, hogy a gyermek balesetet szenved, vagy ennek veszélye fennáll, a szükséges intézkedéseket megtegye.

Minden nevelési év kezdetén és egyéb esetekben szükség szerint minden óvodai csoportban és a bölcsődében – a gyermekek életkorának megfelelően- ismertetni kell az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat, veszélyforrásokat, és az elvárható magatartásformát.

A gyermekek óvodai és bölcsődei életével kapcsolatos szervezési feladatokat, a csoport szokásrendszerének kialakítását és betartását oly módon kell ellátni, hogy azok a balesetek megelőzését szolgálják.

Az intézmény csak EU megfelelőségi jellel ellátott eszközöket, játékokat vásárolhat.

A játékot használó óvodapedagógus köteles a játékon feltüntetett, vagy ahhoz mellékelte figyelmeztetést, feliratot, használati utasítást gondosan áttanulmányozni, és a játékot annak megfelelően használni.

Ha a gyermeket baleset éri, a vele foglalkozó óvodapedagógus, gondozónő kötelessége az elsősegélynyújtás

Ha a balesetet az intézmény bármely dolgozója észleli, köteles azonnal intézkedni, a vezetőnek jelezni és a veszélyforrásra az intézményvezető figyelmét haladéktalanul felhívni.

A gyermekbalesettel kapcsolatos nyilvántartási és jelentési kötelezettséget jogszabály szerint kell teljesíteni.” (SZMSZ .o.)

Az óvoda berendezései, eszközei csak a baleset megelőzése szempontjai alapján történt vizsgálat után kerülnek használatba, állapotuk folyamatosan ellenőrzésre kerül, ez az udvari játékok esetében szakértői felülvizsgálattal egészül ki.

Elsősegélydoboz kötelező minden óvodában.

Fontos, hogy rájöjjenek az óvodások, hogy egy kis odafigyeléssel és óvatossággal rengeteg baleset és a vele járó fájdalom elkerülhető lenne. A gyerekek megtanulják, hogy egy-egy hétköznapi tárgy (pl.: bicikli, mászóka, autó, gyógyszer) milyen veszélyforrásokat hordoz magában, illetve mire érdemes odafigyelniük a balesetek megelőzése érdekében.

Módszer: beszélgetés, szerepjáték, bábozás, társasjáték, képeskönyvek

Védő- óvó előírások:

Az óvoda házirendjében és az SZMSZ-ben vannak meghatározva azok a védő- óvó előírások, amelyeket a gyermekeknek az óvodában való tartózkodás során meg kell tartaniuk.

„Belső tér:

- az épület folyosóin kulturált közlekedésre neveljük a gyermekeket. ...
- a csoportszobákban a zavartalan, nyugodt, balesetmentes játék feltételeinek megteremtése érdekében az asztalok között nem szabad futkározni, kergetőzni, tilos a széken hintázni.
- a tevékenységhez szükséges eszközöket a gyermekeknek rendeltetésszerűen kell használni.
- a tornaterem felszereléseit csak rendeltetésszerűen és óvodapedagógus felügyelete mellett használhatják a gyermekek
- a gyermekek elektromos eszközöket nem használhatnak.

Külső tér:

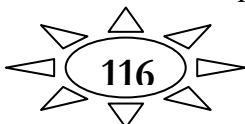
- a gyermekek nagymozgásos játéka nem zavarhatja más gyermekcsoportok kialakult, elmélyült játékát.
- szülő az udvari élethez az évszaknak és időjárásnak megfelelő, a gyermek szabad mozgását nem akadályozó ruházatot biztosítson
- a rajz mintázás, kézimunka tere az erre a célra kijelölt udvari asztal. Az eszközöket a gyermekek kizárólag ülve, rendeltetésszerűen használhatják.
- a mászóka alatt- használat közben – a másik gyermeknek áthaladni, átfutni nem szabad.
- a kertészkedéskor használt eszközöket (gereblye, seprű. locsoló) a gyermekek csak felnőtt felügyelete mellett használhatják.
- tilos a bölcsődei udvarrészen való áthaladáskor szaladni, a bölcsődei udvart az óvodás gyermekek nem használhatják
- csak a hintát használó gyermekek (max. 2 fő) tartózkodhatnak a hinta biztonsági sávján belül

Az óvoda udvara nem közterület, nem játszótér, ezért külső használók nem vehetik igénybe a játékeszközöket és az udvart. Óvodásaink is a szülő megérkezéséig használhatják a játékokat.” (Házirend 7.o.)

Az óvó- védő előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismertetjük.

2.6. Személyi higiéné

A gyermek a családból érkezik az óvodába, magával hozza az otthoni higiénés szokásokat, amelyek nem feltétlenül azonosak az óvoda mindennapos szokásrendjével

2.6.1. Testápolás:

„A testápolás a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja. Az óvodapedagógus a gyermekek ápolása közben beszélgetsen a gyermekekkel, s csak akkor segítsen nekik, ha szükségük van a segítségre. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekek között. Az óvoda és a család gondozási szokásainak összehangolása segít az azonos szokások betartatásában. A felnőttek különös gonddal védjék a gyermekek érzékszerveit. A bőrápoláshoz, fogmosáshoz, hajápoláshoz, az orr tisztán tartásához, a WC – használatához a felnőttek teremtsék meg az intim feltételeket úgy, hogy a gyermekek fokozatosan, egyre önállóbban végezhessek ezeket a teendőket. Különös gonddal ügyeljenek a hátrányos helyzetű gyermekekre.”

(HPP 15.o.)

Feladataink:

- gondoskodás arról, hogy minden gyermek saját felszereléssel rendelkezzen és ezt esztétikusan tudja tárolni, elhelyezni és annak az igényének a kialakítása, hogy csak a saját eszközeit használja
- a tisztálkodással kapcsolatos feladatok megismertetése, helyes technika begyakoroltatása, megfelelő sorrend rögzítése a folyamatábrák segítségével
- a kézmosás szokásának kialakítása, igényének erősítése
- a WC- zéshez kapcsolódó szokások, szabályok rögzítése, helyes WC papír használat begyakoroltatása,
- a fogmosás helyes technikájának elsajátíttatása
- az alapos orrfújás technikájának begyakorlása, a zsebkendő- kezelés szabályának betartatása
- a hajápolás óvodai szinten a fésülködést, a haj alkalomhoz illő kezelését jelenti. Legyen igényük arra, hogy a hajuk rendezett, az alkalomhoz illő legyen (pl mozgásos tevékenység alkalmával szorosan felfogva, ébredés után fésülve, stb.)
- tudatosítani a gyermekeinkben a tisztaság alapvető fontosságát a betegség megelőzésének és a fertőzések elkerülésének érdekében.
- a napirend olyan formában való kialakítása, amelyben elegendő idő jut a gondozási feladatok egyéni tempóban történő végzésére
- csak akkor és csak annyit segíteni, amennyire

szüksége van a gyermeknek a fokozatosság elvét figyelembe véve.

- a gondozási feladatok végzésében, a hozzájuk kapcsolódó szabályrendszer és szokásrendszer kialakításában az óvodapedagógus és a gondozó néni együttes feladata

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- „a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek teljesen önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak és fésülködnek és használják a WC-t

- a tisztálkodási eszközökre vigyáznak, tisztán helyére teszik. Zsebkendőjüket önállóan használják”

(HPP 19.o.)

- észreveszik, ha bepiszkolódott a kezük, bőrük és azt kellemetlennek, zavarónak, a tisztaságot pedig kellemes állapotnak érzik

- csak a saját tisztálkodási eszközeiket használják

- a tisztálkodási eszközeikre vigyáznak, azokat a helyükre teszik

- segítenek kevésbé fejlett társaiknak a különböző önellátási feladatok ellátásában

2.6.2. Öltözködés

„Az időjárásnak megfelelő öltözködés védi a gyermeket. Az óvodapedagógus kérje a szülőket, hogy több rétegűen öltöztessék gyermekeiket. Fontos meggyőzni a szülőket a praktikus, ízléses öltözködés előnyeiről.”

(HPP 15.o.)

Az öltözködés- vetkőzés során csak akkor, és csak annyit segítünk a gyermekeknek, amikor és amennyire szükségük van. Ösztönözzük a fejlettebb gyermekeket, hogy kevésbé fejlett társuknak segítsenek, ha az segítségre szorul.

Az öltözködés megfelelő sorrendjének elsajátításában folyamatábrák segítenek a gyermekeknek.

Nagyon fontos meggyőzni a szülőket, hogy a gyermekük ruházatát, felszerelését jellel lássák el, a ruhákat mindig a jellel ellátott óvodai zsákban tárolják, és az óvodai szekrényben a saját jelüknél helyezték el.

A váltócipő kiválasztásánál igyekszünk meggyőzni a szülőket, hogy mindig megfelelő méretű, kényelmes, hajlékony talpú, megfelelő boka- kiképzésű, talp-alátámasztású cipőket

válasszanak gyermekeik részére. A papucsot nem fogadjuk el sem kinti, sem benti cipőnek, balesetveszélyes használata miatt.

Feladataink:

- az öltözködés helyes sorrendjének megismertetése és begyakoroltatása a kihelyezett folyamatábrák segítségével
- technikai fogások megtanítása: gombolás, kötés, cipzározás, kifordítás, eleje- háta, bal- jobb megkülönböztetése
- saját felszerelésük, ruhájuk felismerésének gyakorlása
- a napirend keretein belül a szükséges idő biztosítása az öltözködés egyéni tempó szerinti végzésére
- differenciált segítségnyújtás a gyermekek életkorához és fejlettségi szintjéhez igazodóan
- törekvés az önállóság fokozatos elérésére

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- „teljesen önállóan öltözködnek, a ruhájukat ki- és begombolják, cipőjüket befűzik és bekötik
- a ruhájukat gondosan összehajtva helyére teszik”
(HPP 19.o.)
- képesek megválasztani a helyes öltözködési sorrendet
- önállóak az adott hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruházat kiválasztásában
- képesek önállóan változtatni ruházatukon az időjárásnak megfelelően
- ismerik saját ruhájukat, és azt mindig a jelükhöz teszik
- tudnak cipőt fűzni és kötni, valamint ruhájukat ki- és begombolni
- segítenek a kisebbeknek az öltözködésben

2.6.3. Pihenés

A szervezet egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a napi pihenés.

„A gyermekek alvásigényének egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenés feltétele a csend, és a biztonság. Az elalvás előtti mesélés és az azt követő altatódalok dúdolása, relaxációs zene hallgatása kondicionáló reflexként hat. A gyermekeknek különböző az alvásigénye. Egyórás nyugodt pihenés után az óvodapedagógus tegye lehetővé, hogy a nem alvó (5-6-7 éves) gyermekek felkelhessenek és csendes tevékenységet folytathassanak.”

(HPP 15.-16.o.)

A gyermekek kényelmes, az időjárásnak megfelelő pizsamában alszanak. A szülők gondoskodnak az ágynemű, pizsama tisztán tartásáról.

Feladataink:

- fontos feladatunk az egészséges életvitel, egészséges életmód iránti igény megalapozása,
- rendszeres életritmus, megfelelő napirend kialakítása a családokkal együttműködve- a családok számára javasoljuk, hogy hétvégén is próbáljanak közelíteni az óvodai napirendhez az étkezések és pihenés időpontjával kapcsolatban
- fontos feladatunk a pihenéshez a nyugodt, meghitt légkör biztosítása a csoportok hagyományainak megfelelően: éneklés, zenehallgatás, mesehallgatás CD-ről, mesehallgatás óvónőtől
- figyelünk az egyéni szokásokra, engedjük az alvókával való alvást. Az alvóka csak alvásra használható
- szoktatjuk a gyermekeket az egymás iránti toleranciára, a pihenő idő alatt ne zavarják a társaikat
- biztosítjuk a gyermekek számára az 1 órás csendes pihenés után a csendes tevékenységet (könyvnézegetést, halk játékot)

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- tevékenységüket önállóan is képesek az óvodai napirend szerint végezni
- ismerik és betartják a szabályokat
- nyugodtan, csöndben pihenek minimum 1 órát
- toleránsak társaikkal szemben, hagyják őket pihenni

2.6.4. Környezeti higiéné

A szűkebb és tágabb értelemben vett környezetünk tisztaságának megvédése, a környezettudatos magatartás megalapozása, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása

(HPP 18.o.) már óvodás korban is fokozott szerepet kell, hogy kapjon.

„A természeti és társadalmi környezetben megtett élményszerzések, séták a gyermekeket szüntelen felfedezésére, megismerésre és önfeledt játékra ösztönzi. Ráirányítjuk a figyelmüket a változó természeti, társadalmi környezet szépségeire, megmutatjuk annak sérülékenységét. Megalapozzuk a környezettudatos magatartás szokásrendszerét,- hogyan lehet tudatosabban, a

környezetet kímélve élni és tevékenykedni, igyekszünk megtanítani ezek szeretetét és védelmét.”

(HPP 18.o.)

Évről évre bekapcsolódunk a nagycsoportosainkkal helyi kezdeményezésekbe, ahol a gyermekek biztonságának és egészségének védelmét szem előtt tartva szemetet gyűjtünk, környezetet rendezünk.

Feladataink:

Az óvodapedagógusok és a dajkák közös feladata:

- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- a környezet fenntarthatóságának érdekében a gyermekeket az energiával való gazdálkodásra és a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára nevelni
- az óvoda tisztaságának megóvása
- az óvoda épületének és környezetének szépítése, virágosítása
- a csoportszobák megfelelő szellőztetése
- a helyes fűtés és világítás biztosítása
- takarékoság az energiákkal: víz, gáz, áram, papír

Dajkák feladata:

- az udvar tisztán tartása, gondozása
- a helyiségek, mellékhelyiségek takarítása
- a foglalkozási eszközök és játékok higiénijának rendben tartása

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére:

- „a környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani”

(HPP 19.o.)

- ismerik a rendetlenség megszüntetésének módját
- megfelelően használják az óvoda épületének helyiségeit, valamint a környezet tisztán tartására szolgáló eszközöket (lábtörlő, takarító eszközök)
- takarékoskodnak a vízzel, szappannal, WC papírral, szalvétával, rajzlappal, stb.
- a gyermekek részt vesznek elemi természetvédelmi tevékenységekben (téli madáretetés, élőlények; növények- állatok óvása)

3. Kapcsolattartás, együttműködés elemzése

3.1. Kapcsolat a szülőkkel

3.1.1. A család és az óvoda nevelési elveinek összehangolása

„Az óvodás korú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.”

(Óvodai Nevelés Alapprogramja 363/2012.XII.12. Korm. rend. Az óvoda a családdal együtt, azt kiegészítve segíti a gyermek fejlődését Figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, érvényesíti az intervenciós gyakorlatot: családhoz illesztett segítségnyújtást.”

(HPP 86.o.)

A gyermek az egészséges életmódra vonatkozó ismereteit és magatartásmintáját a családból hozza magával az óvodába. A szülők egészség-kulturáltsága valamint az óvodai egészségvédelemmel való kapcsolatuk jelentős tényező az egészségpedagógiai óvodai program megvalósításában. A szokásalakítás alapja a példamutatás, a tevékenységek gyakori végzése, ismétlése. Az óvodai szokásokról a szülőket is tájékoztatjuk, hiszen azok megszilárdulásának feltétele az egységes szemlélet. A szülőket többféle módon is tájékoztatjuk programunkról: szülői értekezlet, fogadó óra, spontán beszélgetések formájában.

3.1.2. Szülői értekezletek, fogadóórák, spontán beszélgetések

A szülői értekezleteken tervezetten tájékoztatjuk a szülőket az óvodában folyó egészségnevelő munkánkról, a gyermekek egészségének megóvása, fenntartása érdekében megvalósítandó terveinkről. Fogadóórák keretében személyre szabottan tudunk tanácsot nyújtani a szülőknek a konkrétan fennálló problémákkal kapcsolatban, szükség esetén szakember (pl. védőnő) segítségének bevonásával. A váratlanul jelentkező problémák esetén, illetve ha azonnali lépésekre van szükség, késlekedés nélkül reagálunk és megkeressük a legmegfelelőbb megoldást.

3.2. Együttműködés az egészségügyi szakszolgálattal (orvossal, védőnővel)

Az óvoda egészségfejlesztő pedagógiai tevékenysége beágyazódik a gyermekegészségügyi szakhálózat szervezeti tevékenységébe Az iskolai (óvodai) egészségügyi ellátás feladatait és feltételeit a (26/1997.) NM rendelet írja elő. Az óvodai gyermek- egészségügyi szolgálat és az

óvodapedagógus együttműködése rendszerileg kiterjed a gyermek- egészségügyi ellenőrző vizsgálatokra, az óvodai egészségnevelésre, a pedagógusokra, szülőkre, és gyermekekre, vonatkozó egészségmegelőző és fejlesztő tevékenységekre. A csoportos szűrővizsgálatok megszervezése megköveteli az óvodapedagógustól és a védőnőtől az orvosi kezelésektől való félelem leszerelését. Minden egészségügyi vizsgálat együttes védőnői és óvodapedagógusi előkészítést, megbeszélést igényel.

2017.- től sor kerül a gyermekek fogászati szűrővizsgálatára intézményünk keretei között.

Egészségügyi felügyelet és ellátás:

- Az óvoda és bölcsőde a működése során az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat által előírt szabályokat köteles betartani, különös tekintettel a fertőtlenítésre, a rendre, a tisztaságra.
- A bölcsődei egységben az orvos havi rendszerességgel vizsgálja a gyermekeket, az óvodában pedig évi egy alkalommal ellenőrzi a gyermekek egészségi állapotát.
- A helyi házi gyermekorvos szerződéses kapcsolatban áll intézményünkkel, így óvodaorvosként is felügyeli gyermekeinket.
- A tanköteles gyermekek hallásvizsgálata is évi egy alkalommal történik
- A védőnő munkaterv szerint látogatja az intézményt.

4. Ellenőrzés, értékelés rendszere

Az intézményben folyó teljes körű egészségfejlesztés fegyelembé veszi a gyermekek biológiai, társadalmi, életkori sajátosságait, beilleszthető a nevelési- oktatási intézményben megvalósuló átfogó prevenciós programokba.

A törvény szerint „ A nevelési- oktatási intézményekben megvalósuló teljes körű egészségfejlesztés minőségbiztosítási keretrendszerét az egészségfejlesztésért felelős országos intézet dolgozza ki.

Intézményünk 2005-ben adaptálta Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel című alternatív nevelési programját, ami alapján gyermekeink aktuális fejlettségi szintjének meghatározása félévenként az ún. Gyermektükör alapján történik. A gyermekek egészségfejlettségét meghatározó mutatók ebben nem jelennek meg teljesen, ezért elkészítettük saját mérőlapjainkat, amelyben az egészséges életmódhoz kapcsolódó jellemzőket is tudjuk rögzíteni csoport szinten.

Ezek a lapok a mellékletben megtekinthetők.

Az egészség védelme az egyén és a társadalom érdeke, abban a családnak, az egészségügyi szakszolgáltatnak, a köznevelési rendszernek és más társadalmi szervezetnek alkotmányos feladata van.

A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az egészségügyi szolgálat közreműködésével készítette el.

Telekgerendás, 2017. augusztus 25.